

M 1 Landskapslag (2020:12) om socialvård

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

1) främja och upprätthålla välfärd och social trygghet,

2) minska ojämlikhet och främja delaktighet,

3) på lika grunder trygga behövlig och tillräcklig socialservice av god kvalitet samt andra åtgärder som främjar välfärden,

4) främja klientorientering och klientens rätt till god service och gott bemötande inom socialvården samt

5) förbättra samarbetet mellan socialvården och kommunens olika sektorer, under landskapsregeringens lydande myndigheter samt andra aktörer för att de mål som avses i 1-4 punkterna ska nås.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på kommunal socialvård, om inte något annat bestäms i denna eller någon annan lag. Socialvården omfattar främjande av social trygghet och välfärd samt de uppgifter och den service inom socialvården som föreskrivs i den allmänna lagstiftningen och speciallagstiftningen. Om en person har rätt att få socialvård med stöd av någon annan lag, ska de bestämmelser tillämpas som enligt 4 och 5 §§ i denna lag bäst tillgodoser klientens intresse.

3 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) *socialservice* kommunal socialservice och stöd-tjänster som ingår i den samt andra åtgärder genom vilka yrkesutbildade personer inom socialvården samt annan personal som deltar i klientarbetet främjar och upprätthåller individens, familjens och gemenskapens funktionsförmåga, sociala välfärd, trygghet och delaktighet,

2) *klient* en person som ansöker om eller anlitar socialvård eller som oberoende av sin vilja är föremål för socialvård,

3) *person och klient som behöver särskilt stöd* en person som har särskilda svårigheter att söka och få behövliga social- och hälso-tjänster på grund av kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, missbruk av berusningsmedel, samtidigt behov av flera stöd eller på grund av någon annan motsvarande orsak och vars stödbehov inte är förknippat med nedsatt fysisk, kognitiv, psykisk eller social funktions-

förmåga som är nedsatt på grund av sjukdomar eller skador som har uppkommit, tilltagit eller förvärrats i och med hög ålder, eller på grund av degeneration i anslutning till hög ålder.

4) *barn* den som är under 18 år,

5) *ung person* den som är 18–24 år samt

6) *barn som behöver särskilt stöd* ett barn vars upp-växtförhållanden äventyrar eller inte tryggar barnets hälsa eller utveckling eller som genom sitt beteende äventyrar sin hälsa eller utveckling eller som på grund av de orsaker som anges i 3 punkten behöver särskilt stöd.

4 §. Klientens intresse

Vid bedömningen av det som ligger i klientens intresse ska hänsyn tas till hur olika tillvägagångssätt och lösningar bäst tryggar

1) klientens och hans eller hennes närståendes välfärd,

2) stärkandet av klientens förmåga att klara sig självständigt och agera på eget initiativ samt nära och fortlöpande människorelationer,

3) rätt och tillräckligt stöd vid rätt tidpunkt i förhållande till behoven,

4) möjlighet att delta i och påverka sina egna ärenden,

5) beaktande av den språkliga, kulturella och religiösa bakgrunden,

6) utbildning som motsvarar önskemål, anlag och andra färdigheter, en kanal till arbetslivet samt verksamhet som främjar delaktighet samt

7) klientrelationens förtroelighet och samverkan med klienten.

Vid tillhandahållandet av socialvård ska särskild uppmärksamhet ägnas åt att tillgodose de klienters intressen som behöver särskilt stöd.

5 §. Barnets bästa

I alla socialvårdsåtgärder som gäller barn ska i första hand barnets bästa beaktas. När det gäller barn ska över det som nämns i 4 § särskild vikt läggas vid hur olika åtgärdsalternativ och lösningar bäst tryggar

1) en balanserad utveckling och välfärd,

2) möjligheten att få förstäelse samt omsorg enligt ålder och utvecklingsnivå,

3) en trygg uppväxtmiljö och såväl fysisk som psykisk integritet samt

4) självständighetsprocessen och växandet till att känna ansvar.

M 1 LL (2020:12) om socialvård

2 kap. Främjande av välfärd**6 §. Rådgivning och handledning**

Kommuninvånarna ska ha tillgång till rådgivning och handledning inom socialvården. Särskilt avseende ska fästas vid rådgivning och handledning för barn, unga och personer som behöver särskilt stöd.

När socialvården ordnar rådgivning och handledning ska den vid behov samarbeta med den primärvård som ger hälsorådgivning som avses i 26 § i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård samt med andra myndigheter och sektorer.

7 §. Strukturellt socialt arbete

Genom strukturellt socialt arbete ska information om social välfärd och sociala problem förmedlas och sakkunskapen inom socialvården utnyttjas för att främja välfärd och hälsa.

Strukturellt socialt arbete omfattar

1) produktion av information som bygger på klientarbetet inom socialvården och som gäller klienternas behov och behovens samhälleliga kopplingar samt verkningarna av den socialservice och den övriga socialvård som möter behoven,

2) målinriktade åtgärder och åtgärdsförslag för att förebygga och rätta till sociala problem samt för att utveckla kommuninvånarnas boende- och närmiljöer och

3) införlivande av sakkunskapen inom socialvården i de andra kommunala sektorernas planering samt samarbete med landskapsmyndigheter med ansvar för utbildning, hälsovård och sysselsättning, privata serviceproducenter och organisationer genom utveckling av det lokala sociala arbetet samt det övriga utbudet av service och stöd.

8 §. Att ge akt på och främja välfärd hos personer som behöver särskilt stöd

De kommunala myndigheterna ska i samarbete med landskapsmyndigheterna med ansvar för hälsovård, utbildning och sysselsättning ge akt på och främja välfärden hos personer som behöver särskilt stöd samt avhjälpa missförhållanden och förebygga uppkomsten av dem.

De myndigheter som ansvarar för det särskilda stödet ska förmedla information om de sociala problem som klienterna ställs inför samt ge sakkunnighjälp till andra myndigheter och till kommuninvånarna och till organisationer som är verksamma i kommunen. Då servicen tillhandahålls och utvecklas ska särskild uppmärksamhet ägnas behoven och önskemålen hos de personer som behöver särskilt stöd.

9 §. Att ge akt på och främja barns och unga personers välfärd

De kommunala myndigheterna och landskapsmyndigheterna med ansvar för utbildning och hälsovård ska i samarbete ge akt på och främja barns och unga personers välfärd samt avhjälpa missförhållanden i uppväxtförhållandena och förebygga uppkomsten av missförhållanden.

Den myndighet som ansvarar för socialvården ska förmedla information om barns och unga personers

uppväxtförhållanden och sociala problem samt ge sakkunnighjälp till andra myndigheter, till kommuninvånarna och till organisationer som är verksamma i kommunen.

10 §. Utvecklande av service och stöd i fostran

Då service avsedd för barn, unga personer och barnfamiljer tillhandahålls och utvecklas, ska det ses till att föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barns vård och fostran, genom denna service får stöd i fostran av barn och att barns, unga personers och barnfamiljers behov av särskilt stöd klarläggs genom servicen. Vid behov ska det ordnas verksamhet som stöder barn och unga personer i behov av särskilt stöd.

Då servicen tillhandahålls och utvecklas ska särskild uppmärksamhet ägnas barns och unga personers behov och önskemål.

3 kap. Socialservice**11 §. Stödbehov**

Socialservice ska ordnas

- 1) som stöd för att klara av det dagliga livet,
- 2) till följd av stödbehov med anknytning till boende,
- 3) till följd av behov av ekonomiskt stöd,
- 4) för att förhindra marginalisering och främja delaktighet,
- 5) till följd av stödbehov på grund av närstående- och familjevåld samt annat våld eller annan illabehandling,
- 6) till följd av stödbehov i anslutning till akuta kris-situationer,
- 7) för att stöda en balanserad utveckling och välfärd hos barn,
- 8) till följd av stödbehov på grund av missbruk av berusningsmedel, psykisk ohälsa, annan sjukdom, skada eller åldrande,
- 9) till följd av stödbehov med anknytning till fysisk, psykisk, social eller kognitiv funktionsförmåga samt
- 10) för att stöda anhöriga och närstående till personer som behöver stöd.

12 §. Tryggande av nödvändig omsorg och försörjning

Alla som vistas i en kommun har rätt att i brådskande fall få socialservice som baserar sig på personens individuella behov, så att hans eller hennes rätt till nödvändig omsorg och försörjning inte äventyras. I andra än brådskande fall har en person rätt att få tillräckliga socialvårdstjänster av sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994) eller av ett kommunalförbund dit hemkommunen hör, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

I 57 § föreskrivs om personkretsen för ordnande av socialvård. I landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd föreskrivs separat om beviljande av utkomststöd.

13 §. Tryggande av barnets hälsa och utveckling

Ett barn och dess familj har rätt att utan dröjsmål få socialservice som är nödvändig med tanke på barnets hälsa eller utveckling. Servicen ska ordnas i tillräcklig omfattning under de tider på dygnet då den behövs.

Servicen ska stöda föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barnets vård och fostran, i fostran av och omsorgen om barnet.

14 §. *Socialservice som möter stödbehoven*

Som kommunal socialservice ska följande ordnas med det innehåll och i den omfattning som föreskrivs i denna eller i någon annan lag:

- 1) socialt arbete,
- 2) social handledning,
- 3) social rehabilitering,
- 4) familjearbete,
- 5) hemservice,
- 6) hemvård,
- 7) boendeservice,
- 8) service på en institution,
- 9) service som stöder rörlighet,
- 10) alkohol- och drogarbete,
- 11) förebyggande av psykisk ohälsa,
- 12) rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor,
- 13) övervakning av umgänge mellan barn och förälder,
- 14) ledighet för personer som vårdar en anhörig eller närstående,

15) verksamhet i sysselsättningsyfte för personer med funktionsnedsättning,

16) arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning samt

17) annan socialservice som är nödvändig för klientens välfärd och som tillgodoser de behov som avses i 11 §.

Som kommunal socialservice ska det även sörjas för specialomsorger om personer med utvecklingsstörning, service och stöd på grund av funktionsnedsättning, tillhandahållande av utkomststöd till en person som vistas i kommunen, service i anslutning till missbrukarvård, ordnande av stöd för närståendevård, ordnande av familjevård, vårdnad om barn och unga personer, barnskydd, adoptionsrådgivning, medling i familjefrågor, uppgifter i samband med att beslut om vårdnad av barn och umgängerätt fastställs och av görs och ordnande av åtgärder i samband med medling vid verkställighet av besluten, ordnande av de sakkunnigtjänster som hör till medling i domstol i ett ärende som gäller vårdnad om barn och umgängerätt samt uppgifter i samband med utredande och fastställande av faderskap, enligt vad som dessutom bestäms särskilt om dessa serviceformer i:

1) landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp,

2) landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda,

3) landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd,

4) lagen om missbrukarvård (FFS 41/1986), med stöd av 71 § i självstyrelselagen (1991:71) för landskapet Åland, tillämplig i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 1992 samt i sin i riket aktuella lydelse beträffande bestämmelser av riksbehörighetskaraktär,

5) mentalvårdslagen (FFS 1116/1990), tillämplig gällande bestämmelser av riksbehörighetskaraktär,

6) lagen om stöd för närståendevård (FFS 937/2005), tillämplig i landskapet Åland genom landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård,

7) landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen,

8) adoptionslagen (FFS 22/2012),

9) äktenskapslagen (FFS 234/1929),

10) lagen angående vårdnad om barn och umgängerätt (FFS 361/1983),

11) faderskapslagen (FFS 11/2015),

12) lagen om underhåll för barn (FFS 704/1975),

13) lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängerätt (FFS 619/1996) samt

14) landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdslagen.

15 §. *Socialt arbete*

Med socialt arbete avses klient- och sakkunnigarbete där det skapas en helhet av socialt stöd och service som möter individens, familjens eller gemenskapens behov, där helheten samordnas med stöd och service som erbjuds av andra aktörer samt där genomförandet och effekten av helheten styrs och följs upp. Socialt arbete är arbete som stödjer förändring och som syftar till att tillsammans med individen, familjen och gemenskapen lindra svårigheter i en livssituation, stärka individens och familjens egna handlingsmöjligheter, öka deras delaktighet och främja gemenskapens sociala integration.

16 §. *Social handledning*

Med social handledning avses rådgivning, handledning och stöd för individer, familjer och gemenskaper i användningen av service och samordning av olika stödformer. Målet är att främja individens och familjens välfärd och delaktighet genom att stärka deras livskompetens och funktionsförmåga.

17 §. *Social rehabilitering*

Med social rehabilitering avses intensifierat stöd med hjälp av socialt arbete och social handledning för att stärka den sociala funktionsförmågan, förhindra marginalisering och främja delaktighet. Social rehabilitering omfattar

1) utredning av den sociala funktionsförmågan och rehabiliteringsbehovet,

2) rehabiliteringsrådgivning och rehabiliteringshandledning samt vid behov samordning av rehabiliteringstjänster,

3) träning i att klara av vardagsfunktioner och olika livssituationer,

4) gruppverksamhet och stödjande av social interaktion samt

5) andra behövliga åtgärder som främjar social rehabilitering.

Genom social rehabilitering för unga personer ska de stödjas att få en arbets-, arbetsprövnings-, studie-, ungdomsverkstads- eller rehabiliteringsplats och avhopp förebyggas.

M 1 LL (2020:12) om socialvård

18 §. Familjearbete

Med familjearbete avses att välfärden stöds genom social handledning och med annan nödvändig hjälp i situationer där klienten och hans eller hennes familj eller den person som svarar för klientens vård behöver stöd och handledning för att stärka sina resurser och förbättra den ömsesidiga interaktionen.

Familjearbetet ges för att trygga hälsan och utvecklingen hos ett barn eller en ung person som behöver särskilt stöd.

19 §. Hemservice

Med hemservice avses att fullgöra eller bistå vid fullgörandet av uppgifter och funktioner som hör till boende, vård och omsorg, upprätthållande av funktionsförmågan, vård och föstran av barn, utträttande av ärenden samt till det övriga dagliga livet.

Hemservice tillhandahålls personer som på grund av sjukdom, förlossning, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak eller i en särskild familje- eller livssituation behöver hjälp för att klara de uppgifter och funktioner som avses i 1 mom.

Som stödtjänster som ingår i hemservicen tillhandahålls måltids-, klädvårds- och städservice och tjänster som främjar socialt umgänge.

Barnfamiljer har rätt att få sådan hemservice som är nödvändig för att trygga familjens omsorgsuppgift, om det på grund av omständigheter som anges i 2 mom. inte är möjligt att trygga barnets välfärd utan hemservice.

20 §. Hemvård

Med hemvård avses den helhet som bildas av hemservice enligt 19 § i denna lag och hemsjukvård enligt 38 § i landskapslagen om hälso- och sjukvård.

Den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård tillhandahåller hemvård i samarbete. Personalen inom Ålands hälso- och sjukvård utför vissa uppgifter av hemservicekaraktär och den kommunala hemservicepersonalen utför vissa uppgifter av hemsjukvårdskaraktär i enlighet med vad som överenskomms enligt 3 mom. Arbetet ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet för klienten. De vårdåtgärder som kommunens hemservicepersonal utför förutsätter att den anställda personen inom kommunens hemservice fått åtgärden delegerad till sig av en ansvarig läkare vid Ålands hälso- och sjukvård.

Beträffande samarbetet mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård gällande hemvård ska samverkansavtal ingås enligt 69 §.

21 §. Boendeservice

Boendeservice ska ordnas för personer som av särskild orsak behöver hjälp eller stöd i boendet eller med att ordna boende. Service som tillhandahålls hemma prioriteras i förhållande till service som förutsätter flytt och inkluderar både boende och service. Tillfälligt boende ordnas för personer som behöver kortvarig, brådskande hjälp.

Stödboende ska ordnas för personer som behöver stöd för att bo självständigt eller vid övergången till självständigt boende. Med stödboende avses att bo-

endet stöds genom social handledning och annan socialservice.

Serviceboende ska ordnas för personer som behöver en lämplig bostad samt vård och omsorg. Serviceboende med heldygnsomsorg ordnas för personer som behöver vård och omsorg dygnet runt.

Med serviceboende avses boende och service som ordnas i en servicebostad. Servicen omfattar vård och omsorg enligt klientens behov, verksamhet som upprätthåller och främjar funktionsförmågan, måltids-, klädvårds-, bad- och städservice samt tjänster som främjar delaktighet och socialt umgänge. Inom serviceboende med heldygnsomsorg ordnas servicen enligt klientens behov dygnet runt.

När boendeservice tillhandahålls ska det ses till att personens privatliv och rätt till medbestämmande respekteras och socialvården ska verka för att hon eller han av den ansvariga myndigheten får behovenliga rehabiliterings- och hälso- och sjukvårdstjänster.

Beträffande rehabiliterings- och hälso- och sjukvårdstjänster som i enlighet med 37 § 5 mom. i landskapslagen om hälso- och sjukvård tillhandahålls av Ålands hälso- och sjukvård för klienter som får boendeservice ska den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård samarbeta så att Ålands hälso- och sjukvårds tjänster och övrig socialvård och omsorg vid serviceboendet bildar en funktionell helhet för klienten. Beträffande samarbetet mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård ska samverkansavtal ingås enligt 69 §.

22 §. Service på en institution

Med service på en institution inom socialvården avses ordnande av vård och rehabiliterande verksamhet vid en verksamhetsenhet som ger fortlöpande vård inom socialvården. Service på en institution kan ordnas kortvarigt eller fortgående, dagtid, nattetid eller dygnet runt. Långvarig vård och omsorg får tillhandahållas på institution bara om det med hänsyn till personens hälsa eller säkerhet är motiverat, eller om det finns en annan i lag särskilt föreskriven grund för det.

När service på en institution tillhandahålls ska det ordnas sådan rehabilitering, vård och omsorg som behövs med tanke på klientens individuella behov. Klientens livsmiljö ska dessutom om möjligt ordnas så att den är trygg, hemlik och stimulerande samt möjliggör ett privatliv och främjar rehabilitering, initiativkraft och funktionsförmåga.

Med begreppet vård i 1 mom. som tillhandahålls av den kommunala socialvården avses på Åland omsorg och sådan sjukvård som inte kräver sjukhusvård.

Beträffande de läkartjänster som i enlighet med 37 § 5 mom. i landskapslagen om hälso- och sjukvård tillhandahålls av Ålands hälso- och sjukvård för klienter vid de offentliga institutionerna på Åland ska den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård samarbeta så att Ålands hälso- och sjukvårds tjänster och övrig rehabilitering, vård och omsorg vid institutionen bildar en funktionell helhet för klienten. Beträffande samarbetet mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård ska samverkansavtal ingås enligt 69 §.

23 §. Service som stöder rörligheten

En tillgänglig och fungerande allmän kollektivtrafik är det främsta sättet att ordna sådan rörlighet som lämpar sig för alla.

Service som stöder rörligheten ska ordnas för personer som inte klarar av att självständigt använda allmänna trafikmedel på grund av sjukdom, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak och som behöver service för att kunna utträta ärenden eller på grund av något annat behov som hör till det dagliga livet.

Stöd för rörlighet kan ordnas på följande sätt eller genom kombinationer av dem:

- 1) handledning i hur allmänna trafikmedel används och handledd träning,
- 2) ledsagarservice,
- 3) grupptransport,
- 4) ersättning för skäliga kostnader för transport med taxi, färdtjänstbil eller ett annat motsvarande fordon eller
- 5) på något annat lämpligt sätt.

Individuell färdtjänst ordnas inte för en person som har rätt till transport eller till ersättning för transportkostnaderna med stöd av någon annan lag.

24 §. Alkohol- och drogarbete

Syftet med alkohol- och drogarbete är att minska och avlägsna alkohol- och drogrelaterade faktorer som äventyrar välfärd och säkerhet samt stöda alkohol- och drogfrihet.

Socialvårdens alkohol- och drogarbete enligt denna lag omfattar

- 1) handledning och rådgivning,
- 2) socialvårdens särskilda service som riktar sig till missbrukare av berusningsmedel, deras anhöriga och andra närstående samt
- 3) övrig socialservice enligt 14 § som stöder alkohol- och drogfrihet eller som behövs på grund av missbruk av berusningsmedel.

En gravid person har rätt att omedelbart få tillräcklig socialservice som stöder alkohol- och drogfrihet.

Det alkohol- och drogarbete som utförs inom socialvården ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med det övriga alkohol- och drogarbetet och arbetet för förebyggande av psykisk ohälsa i kommunen och inom Ålands hälso- och sjukvård. Beträffande samarbetet mellan kommunen och Ålands hälso- och sjukvård gällande alkohol- och drogarbetet ska samverkansavtal ingås enligt 69 §.

25 §. Förebyggande av psykisk ohälsa

Syftet med arbetet för förebyggande av psykisk ohälsa är att stärka de faktorer som skyddar individens och gemenskapens psykiska hälsa samt att avlägsna och minska faktorer som äventyrar den psykiska hälsan.

Förebyggande av psykisk ohälsa enligt denna lag omfattar

- 1) handledning och rådgivning inom socialservicen i fråga om de faktorer som skyddar och äventyrar den psykiska hälsan och, vid behov, psykosocialt stöd till individen och familjen,

- 2) samordning av det psykosociala stödet till individen och samhället i akuta och traumatiska situationer samt

- 3) socialvårdens övriga arbete för förebyggande av psykisk ohälsa, med vilket avses socialservice enligt 14 § som stödjer individens psykiska hälsa.

Det arbete för förebyggande av psykisk ohälsa som utförs inom socialvården ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med det övriga arbetet för förebyggande av psykisk ohälsa och alkohol- och drogarbetet i kommunen och inom Ålands hälso- och sjukvård. Beträffande samarbetet mellan kommunen och Ålands hälso- och sjukvård gällande förebyggande av psykisk ohälsa ska samverkansavtal ingås enligt 69 §.

26 §. Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor

Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor ska ges för att främja barnets välfärd, individuella uppväxt och positiva utveckling, stöda föräldraskapet samt för att stärka barnfamiljernas förmåga att klara sig självständigt och stärka deras egna resurser.

Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor omfattar bedömning, handledning, sakkunnigrådgivning och annat stöd i anslutning till barns uppväxt och utveckling, familjeliv, människorelationer och sociala färdigheter.

Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor tillhandahålls sektors- och myndighetsövergripande tillsammans med experter på socialt arbete, psykologi och medicin samt enligt behov tillsammans med andra experter.

27 §. Övervakning av umgänge mellan barn och förälder

Syftet med övervakning av umgänget mellan barn och förälder är att se till att den umgängets rätt som avses i 2 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängets rätt tillgodoses i enlighet med barnets bästa. Övervakningen av umgänget grundar sig antingen på ett avtal som fastställts av socialnämnden eller på ett domstolsbeslut där innehållet i behövliga åtgärder fastställs.

Vid övervakade byten ser en övervakare till att barnet i enlighet med avtalet eller beslutet överlämnas från den ena föräldern till den andra. Vid stöttat umgänge är övervakaren tillgänglig under umgänget. Vid övervakat umgänge ska övervakaren se och höra barnet och föräldern under umgänget.

Övervakaren kan bestämma att umgängestillfallet inte inleds eller att bytet inte utförs, eller avbryta umgängestillfallet, om det är nödvändigt för att tillgodose barnets bästa. Övervakaren ska till en behörig barnatillsynsman lämna en skriftlig redogörelse för avtalade umgängestillfällen som han eller hon avbrutit eller som av någon annan orsak inte genomförts. Övervakaren ska ha en för uppgiften lämplig yrkesexamen eller någon annan lämplig utbildning.

Behörighetskrav för uppgiften som barnatillsynsman samt för den till vars uppgifter hör att svara för beredningen av de avtal som avses i 8 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängets rätt eller i 8 § i lagen om underhåll för barn finns i 66 § i denna lag.

M 1 LL (2020:12) om socialvård

28 §. Annan socialservice

Kommunen kan vid behov ordna lediga dagar samt rekreativledighet som är kortare än ett dygn för en anhörig eller närstående som dagligen ger en stödbehövande bindande vård och omsorg. Kommunen ska sörja för att vården av den vårdbehövande ordnas på ett ändamålsenligt sätt under ledigheten. Avlösarservicen under vårdarens ledighet kan ordnas som sådan avlösarservice som avses i 4 a § i lagen om stöd för närståendevård, tillämplig på Åland med stöd av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

Semesterservice ska tillhandahållas och stöd för semesterarrangemang ges med hänsyn till familjeförhållanden, långvarig sjukdom, skada eller något annat motsvarande skäl. Referensgruppsverksamhet samt en stödperson eller stödfamilj kan ordnas för ett barn som behöver särskilt stöd eller för hans eller hennes familj för att trygga barnets hälsa eller utveckling. Alla klienters välfärd kan också främjas genom annan service än den som anges i 3 kap.

Kommunen ska förbereda stödpersoner och stödfamiljer för uppdraget. Vid behov ska kommunen ordna utbildning och handledning för stödpersoner och stödfamiljer.

29 §. Socialjour

Socialjour ska ordnas utom kontorstid för att trygga brådskande och nödvändig hjälp för alla åldrar. Jourcen ska organiseras så att den kan kontaktas utom kontorstid och brådskande socialservice ges enligt vad som föreskrivs i denna eller någon annan lag. Jourcenheten ska ha tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens för att servicekvaliteten och klientens säkerhet ska tillgodoses.

Socialjourcen ska i sitt arbete samarbeta med den prehospitala akutsjukvården, hälso- och sjukvårdens jour, räddningsväsendet, polisen, alarmcentralen och vid behov med andra aktörer.

4 kap. Tillhandahållande av socialvård**30 §. Centrala principer**

Klienten har rätt att av den som tillhandahåller socialvården få socialvård av god kvalitet och ett gott bemötande utan diskriminering. Klienten ska bemötas så att hans eller hennes övertygelse och integritet respekteras och människovärde inte kränks.

När beslut och avgöranden som gäller socialvården fattas och socialvården tillhandahålls ska i första hand klientens intresse beaktas så som föreskrivs i 4 och 5 §§.

När socialvård tillhandahålls ska utgångspunkten vara att makar, sambor samt andra familjemedlemmar har möjlighet att bo tillsammans.

De lokaler för socialservice som står till klienternas förfogande ska stöda klienternas sociala interaktion. När lokalerna planeras och används ska individuella behov och förutsättningar hos klienterna, tillgänglighet och integritetsskydd beaktas.

31 §. Hörande av klienten och klientens rätt att få en redogörelse för olika alternativ

Förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland innehåller bestämmelser om att höra klienten innan

beslut som gäller honom eller henne fattas. Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000), tillämplig på Åland genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, innehåller bestämmelser om klientens rätt att få redogörelse för olika alternativ.

32 §. Barns och unga personers åsikter och önskemål

När behovet av socialvård bedöms, ska det vid beslut som gäller ett barn eller en ung person samt när socialvård tillhandahålls, läggas särskild vikt vid barnets och den unga personens åsikter och önskemål. Barnet ska ges möjlighet att med hänsyn till ålder och utvecklingsnivå få information om ärendet som gäller honom eller henne och att lägga fram sin åsikt och sitt önskemål. Barnets åsikt ska utredas på ett finkänsligt sätt och så att det inte leder till onödigt olägenhet i relationerna mellan barnet och dess föräldrar eller andra närstående. Sättet att reda ut barnets åsikt och åsikternas huvudinnehåll ska antecknas i klienthandlingarna om barnet.

I samband med att åsikten utreds får barnet inte ges sådan information som kan äventyra dess utveckling eller som strider mot något annat mycket viktigt privat intresse för barnet.

33 §. Tillgång till socialvård och dess tillgänglighet

Planeringen och tillhandahållandet av socialvård ska tillses i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag eller annars. Socialservicens innehåll och kvalitet ska uppfylla kraven enligt lagstiftningen.

Den allmänna kommunala socialservicen ska tillhandahållas så att den lämpar sig för alla klienter. Vid behov ska den som behöver hjälp och stöd hänvisas till särskild service. När servicen tillhandahålls ska utgångspunkten vara att den kan uppsökas på eget initiativ i ett tillräckligt tidigt skede.

Socialservice ska om möjligt ordnas i anslutning till olika förvaltningsområdens basservice, om arrangemanget främjar samordningen av servicen och ordnandet av service av god kvalitet.

Information om hurdan socialservice som kan fås och på vilka grunder samt hur den kan sökas ska publiceras på ett lättillgängligt och lättförståeligt sätt.

34 §. Inledning och avslutning av en klientrelation i socialvården

Ett socialvårdsärende inleds på ansökan eller när en anställd inom kommunens socialvård annars i sitt arbete har fått kännedom om en person som eventuellt behöver socialservice.

En klientrelation i socialvården inleds på ansökan eller när handläggningen av ett ärende som inlett på ett annat sätt påbörjas eller när en person ges socialservice. Klientrelationen avslutas när det för kännedom antecknas i socialvårdens klienthandling att det inte finns någon grund för att ordna socialvård.

35 §. Kontakt med socialvården för bedömning av stödbehovet

Om en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994), en

socialkurator eller en anställd inom socialväsendet, undervisningsväsendet, idrottsväsendet, barnomsorgen, Mariehamns räddningsverk, Räddningsområde Ålands landskommuner, Landskapsalarcentralen, tullen, polisen, Brottsåtgörande myndigheten, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, Folkpensionsanstalten eller utredningsmyndigheten i sitt arbete har fått kännedom om en person vars behov av socialvård är uppenbart, ska han eller hon styra personen till att söka socialservice eller om personen samtycker till det kontakta den myndighet som ansvarar för den kommunala socialvården, så att stödbehovet kan bedömas.

Om samtycke inte kan fås och personen är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, eller om ett barns bästa absolut kräver det, ska de personer som avses i 1 mom. utan dröjsmål göra en anmälan om behovet av socialvård trots sekretessbestämmelserna.

Även andra personer än de som avses i 1 mom. kan göra en sådan anmälan, utan hinder av de sekretessbestämmelser som gäller dem.

I 25 och 25c §§ i barnskyddslagen (FFS 417/2007), tillämplig på Åland genom landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen finns bestämmelser om att göra en barnskyddsanmälan och en föregripande barnskyddsanmälan. Om den anmälningspliktiga personen i enlighet med 1-2 mom. i denna lag eller en annan person enligt 3 mom. i denna lag utan dröjsmål har kontaktat den myndighet som ansvarar för socialvården och uppgett orsakerna till kontakten, behöver ingen barnskyddsanmälan göras på grundval av samma uppgifter.

Vid anmälan om äldre personers servicebehov ska dessutom bestämmelserna i 19 § i äldrelagen (2020:9) för Åland följas.

36 §. Bedömning av servicebehovet

När en anställd inom den kommunala socialvården i sitt arbete har fått kännedom om en person som behöver socialvård, ska den anställda se till att personens behov av brådskande hjälp omedelbart bedöms. Dessutom har personen rätt att få en bedömning av servicebehovet, om det inte är uppenbart onödigt att göra en bedömning.

Bedömningen av servicebehovet ska påbörjas utan dröjsmål och slutföras utan ogrundat dröjsmål. Bedömningen ska påbörjas senast den sjunde vardagen efter det att klienten, en anhörig eller en närstående eller klientens lagliga företrädare har kontaktat den kommunala myndighet som ansvarar för socialservicen för att få service, om

- 1) personen är över 75 år,
- 2) personen får vårdbidrag med högsta belopp enligt 9 § 3 mom. 3 punkten i lagen om handikappförmåner (FFS 570/2007).

Bedömningen av hurudant servicebehov ett barn som behöver särskilt stöd har, ska inledas senast den sjunde vardagen efter det att ärendet har inletts, och bedömningen ska bli klar senast tre månader från det att ärendet inletts.

Bedömningen görs i den omfattning som klientens livssituation kräver i samarbete med klienten och vid behov med klientens anhöriga och närstående samt andra aktörer. När bedömningen görs ska det redogöras för klienten vilka hans eller hennes rättigheter och skyldigheter enligt den allmänna lagstiftningen eller speciallagstiftningen är samt för de olika alternativen vid tillhandahållandet av tjänster och deras effekter liksom också för andra omständigheter som är av betydelse för klientens ärende. Redogörelsen ska ges så att klienten tillräckligt väl förstår dess innehåll och betydelse. Vid bedömningen ska klientens självbestämmanderätt respekteras och hans eller hennes önskemål, åsikter och individuella behov beaktas. Särskild vikt ska läggas vid att självbestämmanderätten respekteras för barn och unga personer samt andra personer i behov av särskilt stöd. När utredningen av den äldre befolkningens servicebehov görs ska dessutom bestämmelserna i äldrelagen för Åland följas. Barnskyddslagen innehåller bestämmelser om utredning av barnskyddsbehovet i samband med bedömningen av servicebehovet.

För bedömningen av servicebehovet svarar en inom socialvård yrkesutbildad person enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en socialarbetare i tjänsteförhållande.

37 §. Innehållet i bedömningen av servicebehovet

Utifrån utredningen av servicebehovet bedöms det om personen behöver stöd. Om personen behöver stöd, bedöms det om stödbehovet är av tillfällig, återkommande eller långvarig karaktär. Bedömningen av servicebehovet omfattar

- 1) en sammanfattning av klientens situation samt av behovet av socialservice och särskilt stöd,
- 2) de slutsatser som en yrkesutbildad person inom socialvården har dragit om förutsättningarna för klientrelationen,
- 3) klientens åsikt om och syn på sitt servicebehov, om det inte finns ett uppenbart hinder för att i samarbete med klienten bedöma servicebehovet samt
- 4) en bedömning som klienten och en yrkesutbildad person inom socialvården har gjort om behovet av en egen kontaktperson enligt 42 §.

38 §. Ordnanandet av service enligt bedömningen av servicebehovet

När stödbehovet är av tillfällig karaktär ska man genom tillräcklig tillfällig service i rätt tid försöka förbygga ett mer långvarigt stödbehov.

När stödbehovet är fortlöpande eller återkommande, ska servicen ordnas så att målet är att klienten klarar sig själv och att stödbehovet upphör efter den tid som tillsammans med klienten uppställts som mål.

För personer vars stödbehov är bestående eller långvarigt ska stödet om möjligt ordnas så att servicens kontinuitet tryggas, om det inte ligger i klientens

M 1 LL (2020:12) om socialvård

intresse att ändra servicen. Om stödbehovet endast delvis är bestående eller långvarigt, ska stödet i övrigt ordnas enligt vad som föreskrivs i 1 och 2 mom.

39 §. Klientplan

Bedömningen av servicebehovet ska kompletteras med en klientplan som utarbetas för klienten eller genom en annan motsvarande plan, om det inte är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Planen ska utarbetas tillsammans med klienten enligt 36 § 4 och 5 mom., om det inte föreligger något uppenbart hinder för detta.

I den omfattning som klientens servicebehov förutsätter ska klientplanen innehålla

1) klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av stödbehovet,

2) klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av den service och de åtgärder som behövs,

3) en bedömning som görs av den egna kontaktpersonen eller av en annan anställd som ansvarar för klientens service av den socialservice som är nödvändig med hänsyn till klientens hälsa eller utveckling och av när servicen ska börja och dess varaktighet,

4) information om hur ofta klienten och den egna kontaktpersonen eller en annan anställd som ansvarar för klientens service ska träffas,

5) klientens och den anställdes bedömning av klientens styrkor och resurser,

6) de mål som ställs upp av klienten och den anställda tillsammans och som socialvården siktar på att uppnå,

7) en bedömning av klientrelationens varaktighet,

8) information om samarbetspartner som deltar i att möta klientens behov och ansvarsfördelningen mellan samarbetsparterna samt

9) information om uppföljning av planen, uppnående av målen och omprövning av behoven.

Klientplanen ska justeras vid behov. Planens innehåll ska samordnas med service och stödåtgärder som tillhandahålls av andra förvaltningsområden och som personen behöver. Dessutom gäller i fråga om skyldigheten att utarbeta planen samt planens innehåll och de delaktiga vad som särskilt föreskrivs om det. Trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag kan man med klientens samtycke utarbeta en gemensam plan som gäller service och stöd tjänster inom socialvården och andra förvaltningsområden och som innehåller de uppgifter som behövs för att utarbeta och använda planen. I fråga om att utarbeta en gemensam plan utan klientens samtycke föreskrivs särskilt.

Om det finns anhöriga eller andra närstående personer som stöder klienten, utarbetas vid behov en särskild plan om stöd för dem.

40 §. Anmälan till andra myndigheter om klientens stödbehov

Om socialvårdens åtgärder inte räcker till för att möta en klients behov, ska den inom socialvård yrkesutbildade personen som ansvarar för bedömningen av klientens servicebehov, den egna kontaktpersonen eller en annan anställd som ansvarar för klientens service, med klientens samtycke kontakta den myndighet som i första hand ansvarar för att vidta de åtgärder som krävs.

Den myndighet som tar emot den anmälan som avses i 1 mom. ska med klientens samtycke utan ogrundat dröjsmål meddela den kontaktande myndigheten vilka åtgärder myndigheten har vidtagit med anledning av anmälan. En anmälan behöver emellertid inte göras om det är uppenbart onödigt.

I lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, tillämplig på Åland genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, föreskrivs om utlämnande av uppgifter utan klientens samtycke. I förvaltningslagen för landskapet Åland föreskrivs om hänvisning av en klient till den behöriga myndigheten.

41 §. Sektors- och myndighetsövergripande samarbete

För att bedöma servicebehovet, fatta beslut och tillhandahålla socialvård ska den myndighet inom socialvården som ansvarar för åtgärden se till att tillräcklig sakkunskap och kompetens med hänsyn till en persons individuella behov finns att tillgå. Om bedömningen av personens behov och uppfyllandet av dem kräver service eller stödåtgärder av socialväsendet eller övriga myndigheter, ska dessa på begäran av den anställda som ansvarar för åtgärden delta i bedömningen av personens servicebehov och i utarbetandet av en klientplan.

Socialvården tillhandahålls i samarbete med olika aktörer så att socialvården och vid behov de övriga förvaltningssektorernas och myndigheternas service, bildar en helhet som tillgodoser klientens intresse. Den anställda ska enligt behov kontakta olika samarbetspartner och sakkunniga samt vid behov personens anhöriga och andra närstående enligt vad som närmare föreskrivs i denna lag.

Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, tillämplig på Åland genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter utan klientens samtycke samt om en socialvårdsmyndighets rätt att av andra myndigheter få den handräckning som den behöver för att sköta sina lagstadgade uppgifter. Landskapslagen (2020:26) om klienthandlingar inom socialvården innehåller bestämmelser om antecknande av klientinformation i sektors- och myndighetsövergripande samarbete.

42 §. Egen kontaktperson

En egen kontaktperson ska utses för socialvårdsklienten för den tid klientrelationen pågår. En egen kontaktperson behöver inte utses om det för klienten redan har utsetts en annan anställd som ansvarar för servicen eller om det av någon annan orsak är uppenbart onödigt att utse en egen kontaktperson.

Den egna kontaktpersonen ska vara en sådan yrkesutbildad person som avses i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården. Den egna kontaktpersonen kan i stället för den yrkesutbildade person som avses i nämnda paragraf vara en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, om det är motiverat med hänsyn till klientens samlade service. Den egna kon-

taktpersonen för ett barn som behöver särskilt stöd och för andra personer som behöver särskilt stöd eller den anställde som utför klientarbete tillsammans med kontaktpersonen ska vara en sådan socialarbetare som avses i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

Den person som är egen kontaktperson har i uppgift att i enlighet med klientens behov och intresse främja genomförandet av 38 § 2 och 3 mom. samt vid behov utföra andra uppgifter som föreskrivs i denna lag.

När socialvård som gäller barn som behöver särskilt stöd tillhandahålls ska barnets egen kontaktperson eller en annan anställd som ansvarar för barnets socialservice träffa barnet personligen tillräckligt ofta på det sätt som antecknas närmare i klientplanen.

43 §. Kartläggning av närstående nätverket

Med kartläggning av närstående nätverket avses att det utreds hur anhöriga eller andra närstående personer till klienten deltar i att stöda klienten. Kartläggningen av närstående nätverket görs i samband med att servicebehovet bedöms eller vid behov vid en annan tidpunkt under klientrelationen. Kartläggningen kan göras utan klientens samtycke endast om

1) klienten är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa och säkerhet och uppgifterna är nödvändiga för att utreda servicebehovet, eller

2) uppgifterna behövs för att tillgodose ett barns intresse.

I samband med kartläggningen utreds vid behov de anhörigas och närståendes eventuella stödbehov.

44 §. Utredning av situationen för en person i klientens vård

Vård- och stödbehovet för ett barn eller en annan person i klientens vård ska utredas om klienten

1) får missbrukarvård eller psykiatrisk vård eller någon annan social-, hälso- och sjukvård under vilken, eller innan behövlig vård fås, klientens förmåga att fullgott ta hand om vården eller fostran bedöms vara försvagad eller

2) intas som häktad i fängelse eller börjar avtjäna ett fängelsestraff.

Vid behov ska tillräcklig vård och tillräckligt stöd säkerställas genom ett möte med barnet eller en annan person som vårdas. I 35 § föreskrivs om skyldigheten att till den myndighet som ansvarar för kommunens socialvård anmäla behov av socialvård.

45 §. Beslutsfattande och verkställighet som gäller socialvården

Klienten har rätt att få ett skriftligt beslut om ordnandet av socialservicen. Ett ärende som gäller brådskande åtgärder ska handläggas och beslutet ska fattas utan dröjsmål utifrån tillgängliga uppgifter, så att klientens rätt till nödvändig omsorg och försörjning inte äventyras. I de fall som inte är brådskande ska beslut fattas utan ogrundat dröjsmål efter det att ärendet inletts.

I brådskande fall ska beslutet verkställas utan dröjsmål och i de fall som inte är brådskande, utan ogrundat dröjsmål. Beslutet ska dock verkställas senast inom tre månader från det att ärendet inletts. Tiden

kan vara längre än detta om utredningen av ärendet av något särskilt skäl kräver en längre handläggningstid eller om verkställigheten fördröjs av något annat särskilt skäl som hänger samman med klientens behov.

Bestämmelser om handläggning av ärenden och beslutsfattande finns dessutom i förvaltningslagen för landskapet Åland.

46 §. Beslut som tryggar vård och omsorg

En socialarbetare i tjänsteförhållande som utför klientarbete tillsammans med klientens egen kontaktperson ska besluta om den socialservice genom vilken i enlighet med 12 och 13 §§ nödvändig omsorg och försörjning samt hälsa och utveckling gemensamt tryggas för ett barn som behöver särskilt stöd eller någon annan klient som behöver särskilt stöd, om förslaget tillgodose klientens intresse.

Besluten gäller den socialservice som klienten eller den person som ansvarar för klientens omsorg behöver.

Den tjänsteinnehavare som avses i 1 mom. fattar besluten med hänsyn till den bedömning av servicens nödvändighet som framförs i en klientplan som avses i 39 § med beaktande av de planer för service som de myndigheter som ansvarar för hälso- och sjukvård samt utbildning och sysselsättning uppgjort, och som är nödvändiga med hänsyn till klientens omsorg, försörjning, hälsa eller utveckling. Bestämmelser om den gemensamma plan som gäller servicen och stödåtgärderna inom socialvården och de övriga förvaltningsområdena finns i 39 § 3 mom. Ett beslut om brådskande åtgärder ska fattas enligt 45 § 1 mom. Trots vad som föreskrivs ovan i denna paragraf får beslut om utkomststöd fattas av den tjänsteinnehavare som ansvarar för utkomststöd med hänsyn till den bedömning av stödbehovet som den egna kontaktpersonen för klienten eller för klientens familjemedlem eller en annan anställd som ansvarar för klientens service, har gjort.

5 kap. Att säkerställa kvaliteten på tjänsterna

47 §. Egenkontroll

En verksamhetsenhet inom socialvården eller en annan aktör som ansvarar för den samlade verksamheten ska göra upp en plan för egenkontroll för att säkerställa socialvårdens kvalitet, säkerhet och ändamålsenlighet. Planen ska vara offentligt framlagd, förverkligandet av den ska följas upp regelbundet och verksamheten utvecklas utifrån den respons som regelbundet samlas in från klienterna och verksamhetsenhetens personal.

Närmare bestämmelser om innehållet i samt utarbetandet och uppföljningen av planen för egenkontroll kan utfärdas genom landskapsförordning.

48 §. Personalens anmälningskyldighet

Personer som ingår i socialvårdens personal eller arbetar med motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständiga yrkesutövare ska agera så att den socialservice som ges till klienten är av god kvalitet.

En person som avses ovan i 1 mom. ska utan dröjsmål meddela den person som ansvarar för verksam-

M 1 LL (2020:12) om socialvård

heten om han eller hon vid skötseln av sina uppgifter lägger märke till eller får kännedom om ett missförhållande eller en uppenbar risk för ett missförhållande vid tillhandahållandet av socialvård för klienten. Den person som tar emot anmälan ska anmäla ärendet till den ledande tjänsteinnehavaren inom kommunens socialvård.

Anmälan kan göras trots sekretessbestämmelserna.

Kommunen och en privat serviceproducent ska informera sin personal om anmälningsskyldigheten och omständigheter i anslutning till tillämpningen av den. Anvisningar för förfaringssätten vid tillämpningen av anmälningsskyldigheten ska ingå i den plan för egenkontroll som avses i 47 §. Den person som gjort anmälan får inte bli föremål för negativa motåtgärder till följd av anmälan.

49 §. Åtgärder med anledning av en anmälan

Den person som tar emot en anmälan som avses i 48 § 2 mom. ska vidta åtgärder för att rätta till missförhållandet eller avvärja risken för ett uppenbart missförhållande. Personen ska trots sekretessbestämmelserna underrätta Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) om ärendet, såvida missförhållandet eller risken för ett uppenbart missförhållande inte åtgärdas utan dröjsmål.

ÅMHM kan till den del det faller inom Ålands lagstiftningsbehörighet, meddela ett föreläggande för att undanröja missförhållandet och besluta om vidare åtgärder i ärendet så som föreskrivs i 9 och 10 §§ i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland.

6 kap. Ändringssökande

50 §. Rättelseyrkande

Rättelseyrkanden gällande beslut som avses i 45 och 46 §§ får begäras hos det organ som svarar för den kommunala socialvården. I enlighet med 41 § i förvaltningslagen för landskapet Åland ska en anvisning om användning av rättelseyrkande lämnas samtidigt som beslutet meddelas. Gällande innehållet i anvisningen om rättelseyrkande gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om besväransvisning i 42 och 44 §§ i förvaltningslagen för landskapet Åland.

Rättelseyrkandet ska göras i skriftlig form inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Bestämmelser om delgivning finns i förvaltningslagen för landskapet Åland. Av rättelseyrkandet ska framgå vilket beslut som avses, hurudan omprövning som begärs och på vilka grunder omprövning begärs. Har rättelseyrkandet inte gjorts inom föreskriven tid tas det inte upp till prövning. Rättelseyrkandet ska behandlas utan dröjsmål.

51 §. Anförande av besvär hos Ålands förvaltningsdomstol

Ett beslut som meddelats av det organ som ansvarar för den kommunala socialvården med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas genom besvär. I enlighet med 25 § i självstyrelselagen för Åland överklagas beslutet till Ålands förvaltningsdomstol. Om anförande av besvär finns bestämmelser i [förvaltnings-

processlagen (FFS 586/1996)]. Under besvärstiden får besvär även lämnas till organet som ansvarar för den kommunala socialvården, som ska sända besväret och sitt utlåtande till Ålands förvaltningsdomstol.

Bestämmelser om anförande av besvär finns numera i L om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

52 §. Verkställighet

Ett beslut av kommunens tjänsteinnehavare eller organ kan trots sökande av ändring verkställas, om typen av beslut kräver omedelbart verkställande och det inte äventyrar säkerheten, eller om beslutets ikraftträdande på grund av orsaker som beror på ordnandet av servicen inte kan skjutas upp och om tjänsteinnehavaren eller organet beordrat att beslutet ska verkställas genast.

Efter att ändring har sökts kan besvärmyndigheten förbjuda eller avbryta verkställandet av beslutet.

53 §. Besvärstillstånd

Ålands förvaltningsdomstols beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

För besvärstillstånd gäller vad som föreskrivits om det i [förvaltningsprocesslagen]. En besvärsskrift, i vilken det anges varför besvärstillstånd bör beviljas, kan också lämnas till Ålands förvaltningsdomstol för vidarebefordran till högsta förvaltningsdomstolen.

Bestämmelser om besvärstillstånd finns numera i L om rättegång i förvaltningsärenden.

54 §. Förvaltningstvistemål

På förvaltningstvistemål tillämpas [förvaltningsprocesslagen].

Numera L om rättegång i förvaltningsärenden.

7 kap. Särskilda bestämmelser

55 §. Förhållandet till andra lagar

På socialservice som ordnas med stöd av denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården och landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag.

56 §. (2022/92) Klientavgifter

För socialservice enligt denna lag tas avgifter ut enligt landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården.

57 §. Personkrets för ordnande av socialvård

Om en person som regelbundet eller mer långvarigt vistas utanför hemkommunen på grund av arbete, studier eller motsvarande orsaker och personens hemkommun inte ändras enligt 3 § 1 punkten i lagen om hemkommun, kan han eller hon söka socialservice hos vistelsekommunen. Hemkommunen är dock inte skyldig att ordna socialvård för en person som vistas utomlands, om inte något annat föreskrivs någon annan stans.

58 §. Ordnandet av brådskande institutionsvård

I brådskande fall eller då omständigheterna annars förutsätter det ska kommunen se till att institutionsvård och annan socialservice ordnas även för andra som vistas i kommunen än kommunens invånare.

Beräknas behovet av institutionsvård vara över 14 dygn, ska det kommunala organ som ansvarar för socialvården utan dröjsmål göra en anmälan om institutionsvården till organet i den kommun eller det välfärdsområde vars uppgift det hade varit att ordna vård. (2023/30)

59 §. (2023/30) *Överflyttning av en person till den egna kommunen eller välfärdsområdet*

Om en person med stöd av 58 § får institutionsvård som beräknas bli långvarig, kan det kommunala organ som ansvarar för socialvården ansöka hos Ålands förvaltningsdomstol om att få flytta personen till dennes hemkommun eller, om klienten kommer från riket, det välfärdsområde där han eller hon är invånare.

På begäran av den som får institutionsvård ska organet likväl alltid vidta sådana åtgärder som avses i 1 mom. för att flytta personen till den kommun eller det välfärdsområde där han eller hon är invånare.

Det får dock inte bestämmas att en överflyttning ska ske, om det med tanke på en ändamålsenlig vård eller annars är oskäligt för klienten.

60 §. *Ansökan om socialservice, serviceboende och institutionsvård i en annan kommun*

Den som vill flytta och bli invånare i en annan kommun, men på grund av sin ålder eller sin funktionsnedsättning eller av någon annan orsak inte kan bo självständigt där, kan ansöka om socialservice, serviceboende och institutionsvård på samma grunder som invånarna i kommunen dit sökanden vill flytta. Kommunen är skyldig att genast underrätta sökandens hemkommun eller, om sökanden kommer från riket, det välfärdsområde inom vars område sökanden har sin hemkommun, om att en sådan ansökan har kommit in och att den har tagits upp till behandling. Kommunen ska behandla ansökan, bedöma sökandens behov av service i samarbete med hans eller hennes hemkommun eller välfärdsområde och fatta beslut i ärendet. Ansökan ska dock inte behandlas, om sökanden har lämnat in en likadan ansökan till en annan kommun eller välfärdsområde och behandlingen av den fortfarande pågår. (2023/30)

2 mom. upphävt (2023/30).

Om kommunen beslutar bevilja service i enlighet med 1 mom., ska sökanden inom två veckor efter att ha fått del av beslutet anmäla till kommunen om han eller hon tar emot servicen. Sökanden har rätt att inom tre månader efter att ha fått del av beslutet flytta till den serviceboende- eller institutionsvårdplats som anvisats. Om sökanden försummar att iakttä nämnda tidsfrister, förfaller hans eller hennes rätt till den service som beslutet gäller.

61 §. (2023/30) *Rätt till ersättning för en annan kommuns invånares institutionsvård*

Har kommunen gett en person institutionsvård enligt 58 § har kommunen rätt att få kostnaderna för institutionsvården ersatt av klientens hemkommun. Ersättning kan endast begäras om förutsättningarna i 58 § 2 mom. har uppfyllts.

Kan parterna inte komma överens om ersättningen för vården har kommunen möjlighet att anhängig-

göra ansökan om ersättning vid Ålands förvaltningsdomstol inom sex månader från det institutionsvården börjat. Anhängiggörs inte ansökan inom nämnda tid, förlorar kommunen sin rätt till ersättning för den institutionsvård som den gett innan ansökan anhängiggjordes och som klientens hemkommun inte skriftligen samtyckt till att ersätta.

62 §. (2023/30) *Den nya hemkommunens ansvar för att ordna service vid nyttjandet av rätten att välja hemkommun vid en långvarig vårdrelation*

Om en person är placerad i familjevård, institutionsvård eller i boendeservice i en annan kommun än hemkommunen och han eller hon utnyttjar rätten enligt 3 a § i lagen om hemkommun att välja den kommun där verksamhetsenheten eller bostaden finns som sin nya hemkommun, övergår ansvaret för socialservicen på den nya hemkommunen eller det välfärdsområde inom vars område den nya hemkommunen ligger från och med flyttningsdagen.

63 §. *Den tidigare hemkommunens ansvar för vårdkostnader*

I en situation som avses i 60 och 62 §§ är det fortfarande personens tidigare hemkommun eller välfärdsområde som ansvarar för de faktiska kostnaderna för familjevård, institutionsvård eller för boende med boendeservice i enlighet med kommunens eller välfärdsområdets beslut. Den nya hemkommunen ska fakturera den tidigare hemkommunen eller välfärdsområdet för en ersättning som motsvarar kostnaderna. När ersättningen räknas ut ska följande poster dras av från de faktiska kostnaderna: (2022/92)

1) den landskapsandel för socialvården som den nya hemkommunen erhållit för personen enligt 5 § landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna och
2) (2022/92) klientavgifter som har tagits ut hos personen enligt landskapslagen om klientavgifter inom socialvården, eller i övrigt tagits ut för tjänster som avtalet omfattar.

Kommunerna kan, om de så vill, komma överens om ersättningsnivån enligt 1 mom. på något annat sätt. Den nya hemkommunen svarar för att ordna och bekosta de tjänster som avtalet inte omfattar.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas till dess att den nya hemkommunen svarar för att ordna service. Om personens hemkommun ändras övergår ansvaret för att ordna service till den nya hemkommunen medan ansvaret för kostnaderna enligt 1 mom. fortfarande ligger hos den tidigare hemkommunen.

64 §. *Socialvårdens personal, lokaler och hjälpmedel*

För uppgifter inom verkställigheten av socialvården ska kommunen ha ett tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom socialvården samt annan personal som deltar i klientarbetet.

Varje kommun ska, till dess att myndigheten för en kommunalt samordnad socialtjänst inlett sin verksamhet, till sitt förfogande ha tjänster vilka tillhandahålls av en sådan socialarbetare i tjänsteförhållande som deltar i klientarbetet.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. utgör inte något hinder för att två eller flera kommuner har gemensam personal.

M 1 LL (2020:12) om socialvård

För socialvårdens funktioner ska kommunen ha tillräckliga och ändamålsenliga lokaler och hjälpmedel.

65 §. Ledningen av socialvården

Huvudsakligen administrativa ledningsuppgifter inom socialvården får skötas av en socialarbetare eller en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet eller högskola som omfattar minst fyra års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

Den yrkesmässiga ledningen av det sociala arbetet ska skötas av en socialarbetare.

Ledningsuppgifter inom socialvården som omfattar styrning av klientarbetet får skötas av en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet, högskola eller yrkeshögskola som omfattar minst tre års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

Bestämmelser om behörighetskrav för yrkesutbildade personer inom socialvården finns i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

66 §. Barnatillsyningsmannen

Uppgiften som barnatillsyningsman får skötas av en socialarbetare eller en person som har någon annan för uppgiften lämplig examen från universitet eller högskola som omfattar minst fyra års heltidsstudier.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också den till vars uppgifter hör att svara för beredningen av de avtal som avses i 8 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt eller i 8 § i lagen om underhåll för barn.

67 §. Rätt till tillträde till bostad

Är någon i uppenbart behov av socialvård och kräver hans eller hennes intresse ovillkorligen socialvård på grund av en allvarlig risk för hans eller hennes hälsa, utveckling eller trygghet och kan behovet av socialvård annars inte utredas, har en socialarbetare på förordnande av en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården, som har utsetts av det organ som ansvarar för den kommunala socialvården enligt 4 § i landskapslagen om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland, för utredning av behovet av socialvård rätt att få tillträde till personens bostad eller någon annan plats där han eller hon vistas.

Då tillträde förhindras till den bostad eller plats där personen vistas ska socialvårdsmyndigheten begära sådan handräckning av Ålands polismyndighet som avses i 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, tillämplig på Åland genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

68 §. Forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamhet

Kommunen ska utöver produktion av information och utvecklingsarbete enligt 7 § i denna lag se till att forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamhet bedrivs beträffande kommunens socialvård.

69 §. Samverkansavtal med Ålands hälso- och sjukvård

Beträffande samarbetet mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård som det föreskrivs om i 20–22 §§, 24 och 25 §§ i denna lag och genom vilket den kommunala socialvårdens och

Ålands hälso- och sjukvårds service tillsammans ska bilda en funktionell helhet för klienten, ska kommunen ingå ett avtal om samverkan med Ålands hälso- och sjukvård (*samverkansavtal*).

I samverkansavtalet ska parterna komma överens om gemensamma mål för de samordnade tjänsterna, ansvarsfördelningen och övergripande rutiner för samarbetet och övriga åtgärder för att säkerställa funktionella servicehelheter för klienterna.

Fullgörandet av samverkansavtalet ska utvärderas årligen av parterna och vid behov ska samverkansavtalet ändras.

Närmare bestämmelser om de i 2 mom. avsedda områdena som ska ingå i samverkansavtalet samt om tidsfrister inom vilka samverkansavtalet ska vara godkänt av parterna och träda i kraft, utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (2020:112) om samverkansavtal inom socialvård och hälso- och sjukvård.

70 §. Verksamhet i sysselsättningsyfte

Med verksamhet i sysselsättningsyfte för personer med funktionsnedsättning avses anordnandet av särskilda rehabiliteringsåtgärder och andra stödåtgärder för att främja en persons möjligheter att få arbete.

Verksamhet i sysselsättningsyfte för personer med funktionsnedsättning anordnas för personer som på grund av funktionsnedsättning, sjukdom eller någon annan motsvarande orsak under en lång tid har särskilda svårigheter att klara de funktioner som hör till normal livsföring och som utöver arbetsförvaltningens tjänster och åtgärder behöver stödåtgärder enligt 1 mom. för att komma ut på den öppna arbetsmarknaden.

Som ett led i verksamheten i sysselsättningsyfte för personer med funktionsnedsättning kan det ordnas arbete, i vilket arbetstagaren står i ett sådant anställningsförhållande till serviceproducenten som avses i 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen (FFS 55/2001).

Angående lönen för det arbete som nämns i 3 mom. kan det ingås ett kollektivavtal, vilket ska iakttas utan hinder av vad som 2 kap. 7 § arbetsavtalslagen föreskriver om kollektivavtals allmänt bindande verkan.

Utöver på de grunder som anges i 7 kap. arbetsavtalslagen har den som producerar service i sysselsättningsyfte för personer med funktionsnedsättning rätt att säga upp arbetstagarens arbetsavtal också när den som anordnar arbetet anser att arbetstagaren inte på det sätt som avses i 2 mom. är i behov av arbete.

71 §. Arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning

Med arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning avses verksamhet i syfte att bevara och främja en persons funktionsförmåga. Arbetsverksamhet anordnas för arbetsoförmögna personer som på grund av funktionsnedsättning inte har förutsättningar att delta i arbete enligt 70 § och som får sin huvudsakliga försörjning av förmåner som beviljas på grund av sjukdom eller arbetsoförmåga.

Den som deltar i arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning står inte i ett anställningsförhållande enligt 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen till den som anordnar verksamheten eller till serviceproducenten.

På arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning tillämpas bestämmelserna om arbetarskydd även när personen i fråga inte står i anställningsförhållande till arbetsgivaren. Den som anordnar arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning ska för den som deltar i arbetsverksamhet teckna en försäkring enligt 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (FFS 459/2015). På den som deltar i arbetsverksamheten tillämpas det som i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs om arbetstagare och på den som anordnar arbetsverksamheten tillämpas det som i den lagen föreskrivs om arbetsgivare. Med avvikelse från 71–78 §§ i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar används som årsarbetsinkomst det i 79 § i den nämnda lagen avsedda minimibeloppet av årsarbetsinkomst. Med avvikelse från 58 och 59 §§ i den nämnda lagen är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.

72 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lags ikraftträdande upphävs 1 § 1 mom. 1 punkten och 2 § i landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

Om det i någon annan lagstiftning hänvisas till den socialvårdslag som var i kraft när denna lag trädde i kraft, ska denna lag tillämpas i stället för den tidigare lagen, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

73 §. Övergångsbestämmelser

På besvär eller underställning med anledning av ett beslut som fattats innan denna lag har trätt i kraft eller på behandlingen av ett sådant ärende vid en högre besvärinstans med anledning av besvär tillämpas de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande.

M 2 Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

1 §. (2023/120) Med i denna lag angivna avvikelser och inom landskapets lagstiftningsbehörighet ska följande lagar tillämpas på Åland:

1) lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 2023

2) lagen om stöd för närståendevård (FFS 937/2005).

Ändringar i lagen om stöd för närståendevård gäller på Åland från det att de träder i kraft i riket om inte annat följer av denna lag.

Hänvisningar i de i 1 mom. angivna lagarna till bestämmelser i socialvårdslagen (FFS 1301/2014) ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagen (2020:12) om socialvård.

2 §. Upphävd (2020:12).

2a §. Upphävd (2022:91).

2b §. (2003/79) De allmänna bestämmelserna i 1 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården tillämpas på Åland med följande avvikelser: (2020/57)

1) Upphävd (2020/57).

2) (2021/130) Begreppet handling avser en i 5 § offentlighetslagen (2021:79) för Åland nämnd handling, som innehåller uppgifter om en klient eller någon annan enskild och som ansluter sig till socialvård som ordnas av myndigheter eller privata.

3) (2023/22) Hänvisningar i lagen till ett välfärdsområde eller ett annat organ ska avse det organ som ansvarar för den kommunala socialvården i enlighet med 4 § i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland.

2c §. (2003/79) Bestämmelserna om klientens rättigheter och skyldigheter i 2 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller på Åland med följande avvikelser: (2023/20)

1) (2023/20) Bestämmelserna i lagens 4 § 3 mom. tillämpas inte på Åland.

2) (2023/20) Hänvisningen i lagens 5 § 4 mom. till 26 § förvaltningslagen (FFS 434/2003) ska i landskapet avse 23 § förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

3) Lagens 8 § 3 mom. är inte tillämplig i landskapet. Om uppgifter har tillförts ett ärende genom annan än klienten får ärendet inte avgöras innan klienten har underrättats om och givits tillfälle att yttra sig över uppgifterna. Ett ärende kan dock avgöras utan att klienten har givits tillfälle att yttra sig om hörande är uppenbart onödigt, äventyrar syftet med beslutet eller om ärendets avgörande inte kan uppskjutas.

4) (2021/130) Hänvisningarna i lagens 11 § om rätten för en klient eller dennes företrädare att ta del av uppgifter ska i landskapet avse 13 § i offentlighetslagen för Åland. Den begränsning av rätten att ta del av uppgifter som följer av hänvisningen i lagens 11 § 3 mom. till bestämmelser i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) ska dock vara tillämplig i landskapet.

5) (2023/22) Hänvisningen i lagens 13 § till 58 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska inte tillämpas på Åland.

Tidigare 1 och 2 p. har blivit 3 och 4 p. genom (2023/20).

2d §. (2003/79) Bestämmelserna i 3, 4 och 6 kap. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller på Åland med följande avvikelser: (2020/57)

1) (2021/130) Hänvisningen i lagens 14 § 3 mom. till 31 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) rörande upphörande av sekretess ska i landskapet avse 24 § i offentlighetslagen för Åland.

2) (2021/130) Avseende tystnadsplikt gäller vad därom föreskrivs i offentlighetslagen för Åland.

3) (2023/22) Hänvisningen i lagens 18 § till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och dataskyddslagen (FFS 1050/2018), som gäller utläm-

M 2 LL (1995:101) om tillämpning av riksförfattningar om socialvård

nande av sekretessbelagda uppgifter, ska avse offentlighetslagen för Åland och landskapslagen (2019:74) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om daskydd.

4) (2021/130) Hänvisningen i lagens 19 § till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet rörande information som omfattas av tystnadsplikt ska i landskapet avse offentlighetslagen för Åland.

5) (2023/22) Den möjlighet som välfärdsområdet har enligt lagens 20 § 1 mom. att begära uppgifter och utredningar från myndigheter, offentliga samfund och personer inom hälso- och sjukvården har socialvårdsmyndigheterna på Åland. Hänvisningen i lagens 20 § 2 mom. till välfärdsområdet ska avse en socialvårdsmyndighet.

6) (2020/57) Bestämmelserna i lagens 27 § gäller också landskapsregeringen då den ansvarar för den allmänna styrningen av socialvården enligt 1 § 1 mom. i landskapslagen om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet då den ansvarar för övervakningen av socialvården enligt 7 § 1 mom. i landskapslagen om socialvårdens förvaltning och tillsyn.

2 mom. upphävt (2020/57).

Tidigare 1 mom. 5 p. har blivit 1 mom. 6 p. genom (2023/22).

2e §. (2014/36) Bestämmelserna om anmärkning i 23 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska inom landskapets behörighet tillämpas så att klientens rätt att anmärka även omfattar den socialvård som klienten har fått.

Bestämmelserna om socialombudsmannen i 24 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska inte tillämpas. Motsvarande bestämmelser finns i 5 § i landskapslagen (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet.

2f §. (2020/20) 23a § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter ska inte tillämpas på Åland. Bestämmelser om behandling av klagomålsärenden finns i 11 § i landskapslagen om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland.

2g §. (2007/111) Bestämmelserna i lagen om stöd för närståendevård gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Den lediga tid som en närståendevårdare har rätt till enligt lagens 4 § 1 mom. skall vara minst fem dygn per sådan kalendermånad under vilken närståendevårdaren oavbrutet eller med få avbrott varit bunden vid vården dygnet runt eller fortgående varje dag.

2) När vårdarvodena fastställs första gången skall kommunerna beakta de indexjusteringar som gjorts i riket enligt lagens 6 §.

3) (2020/20) De undersökningar av närståendevårdarens välmående och hälsa samt sådana hälsovårdstjänster som stöder vårdarnas välmående och vårduppdrag enligt lagens 3a § ska ordnas av Ålands hälso- och sjukvård.

4) (2023/22) Hänvisningar i lagen om stöd för närståendevård till ett välfärdsområde ska avse en kommun.

5) (2023/22) Hänvisningen i lagens 11 § till lagen om ordnande av social- och hälsovård (FFS 612/2021) ska avse 2 § landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland och 14 § landskapslagen (2020:12) om socialvård.

3 §. (2013/117) De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna författningarna ankommer på statliga myndigheter ska på Åland skötas av landskapsregeringen, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighet, dock så att övervakningen ska skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet vid övervakningen konstaterar allvarliga brister ska myndigheten, utan hinder av sekretessbestämmelser, anmäla bristerna till landskapsregeringen.

Bestämmelser om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets tillsyn över de i 1 § angivna författningarna finns i 2 kap. i landskapslagen om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland. (2020/20)

3a §. (2015/44) *Rättelseyrkande*

Den som är missnöjd med ett beslut som fattats av en tjänsteman vid tillämpningen av någon av de i 1 § 1 mom. 1, 2 eller 5 punkterna nämnda lagarna har rätt att yrka på rättelse av beslutet hos socialnämnden eller hos annat motsvarande kollegialt organ som utsetts av kommunen för att sköta uppgifterna enligt denna lag. Yrkandet om rättelse ska göras i skriftlig form inom 14 dagar från det att den missnöjde fått del av beslutet. Till beslutet ska tjänstemannen foga anvisningar om hur rättelseyrkandet ska göras. Rättelseyrkandet ska behandlas i brädskaordning.

Det beslut som fattats av tjänstemannen får delges i brev per post. Delgivningen anses härvid, om inte annat visas, ha ägt rum den sjunde dagen efter det beslutet, försett med adress som uppgivits av vederbörande, har inlämnats till posten för befordran. I övrigt iaktas förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

3b §. (2019/37) På sådan verksamhet som kommunen eller den kommunala myndighet som avses i 3 § i landskapslagen om en kommunalt samordnad socialtjänst ordnar enligt denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården. Kommunen eller den kommunala myndigheten tilldelas landskapsandel enligt landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna om inte något annat bestäms genom lag.

4 §. (2013/117) I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § självstyrelselagen för Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

5 §. Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § 1 mom. skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Se LF (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1984:46) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande socialvården.

Ikraftträdandebestämmelse (2003/79):

Denna lag träder i kraft den 1 december 2003.

Personer som vid denna lags ikraftträdande är anställda hos en privat socialvårdsproducent, vilken bedriver verksamhet när denna lag träder i kraft, är utan hinder av bestämmelserna i 3 § 2 mom. lagen om tillsyn över privat socialservice behöriga för sina uppgifter.

Privata socialvårdsproducenter skall ansöka om tillstånd enligt 5 § eller göra en anmälan som avses i 6 § lagen om tillsyn över privat socialservice inom sex månader efter att denna lag har trätt ikraft.

M 3 Landskapsförordning (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland: (2011/91)

1) upphävd (2020/41)

2) förordningen den 9 oktober 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 912/1992),

3) upphävd (2020:24)

4) (2014/26) 1 § social- och hälsovårdsministeriets förordning om privat socialservice (FFS 1053/2011).

Ändring av de i 1 mom. angivna förordningarna skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna förordning.

Statsrådets förordning om ändring av vissa bestämmelser i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 417/2021) ska inte tillämpas till den del det är fråga om landskapets lagstiftningsbehörighet. (2021/69)

2 §. (2014/26) I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården:

1) förordningen ska tillämpas i landskapet till den del bestämmelserna gäller socialvården,

2) (2020/41) Med service i hemmet i 3 § avses på Åland hemservice enligt 19 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård.

3) upphävd (2017/84)

4) upphävd (2020/41)

2 mom. upphävt (2020:24).

2a §. (2017/84) I enlighet med 33 a § i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården justeras beloppen i de enligt denna landskapsförordning tillämpliga bestämmelserna i riksförordningen till de av social- och hälsovårdsministeriet offentliggjorda indexjusterade beloppen.

3 §. (2014/26) De förvaltningsuppgifter som rikets myndigheter har enligt de författningar som anges i 1 § ska i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området. Övervakningen ska dock skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i ovan nämnda författningar ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1996.

M 4 Landskapslag (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland

1 kap. Socialvårdens förvaltning på Åland

1 §. Den allmänna styrningen över socialvården

Den allmänna styrningen, planeringen och utvecklingen av, samt tillsynen över socialvården på Åland ankommer på landskapsregeringen.

Landskapsregeringen ansvarar för en socialpolitik som omfattar hela Åland. Landskapsregeringen antar årligen i enlighet med 4 och 5 §§ i landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården en plan för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande kalenderåren.

I enlighet med vad som föreskrivs närmare i kapitel 2 i denna lag ansvarar Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) för övervakningen av socialvården på Åland till den del den omfattas av åländsk lagstiftningsbehörighet.

2 §. Kommunala myndigheters uppgifter gällande socialvården

Kommunen ombesörjer i enlighet med landskapslagen (2020:12) om socialvård och äldrelagen (2020:9) för Åland, äldreomsorg för personer som fyllt 65 år.

En myndighet för kommunalt samordnad socialtjänst ombesörjer i enlighet med 1 § i landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst, övrig socialvård på sätt som föreskrivs i landskapslagen om socialvård.

Vad i landskapslag föreskrivs om en kommun och dess invånare ska i fråga om socialvård som ankommer på ett kommunalförbund på motsvarande sätt tillämpas på kommunalförbundet och på invånarna i dess medlemskommuner. På samma sätt ska vad i landskapslag föreskrivs om en kommun på motsvarande sätt tillämpas i fråga om socialvård som enligt 2 mom. ankommer på en myndighet för kommunalt samordnad socialtjänst och på invånare i någon av de kommuner som hör till ett socialvårdsområde enligt 3 § 1 mom. i landskapslagen om en kommunalt samordnad socialtjänst, om inte annat föreskrivs i annan lagstiftning.

M 4 LL (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn

3 §. Verksamhetsmöjligheter vid tillhandahållandet av socialvård

En kommun ska ordna de uppgifter som hör till socialvården i enlighet med 3 § i landskapslagen om planering av socialvården.

4 §. Organ som ansvarar för den kommunala socialvården

I kommunen handhas de uppgifter som enligt landskapslagen om socialvård gäller verkställigheten av socialvården och de uppgifter som enligt annan lag åligger ett organ som ansvarar för den kommunala socialvården av en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Nämnden eller kommunstyrelsen ska företräda kommunen, bevaka dess rätt och föra talan i ärenden som angår individuell verkställighet av socialvården samt i dessa ärenden på kommunens vägnar ingå avtal och andra rättshandlingar.

5 §. Valbarhet till organ som ansvarar för den kommunala socialvården

En tjänsteman vid landskapsregeringen eller ÅMHH, till vars uppgifter hör den övergripande ledningen av socialvården eller övervakning av socialvården, är inte inom sitt tjänsteområde valbar till ett organ som avses i 4 §.

6 §. Delegering av beslutanderätt

Ett i 4 § avsett organs lagstadgade beslutanderätt och rätt att föra talan kan i en instruktion delegeras till tjänsteinnehavare som är underställda organet, frånsett beslut om vård oberoende av egen vilja.

En tjänsteinnehavare, som av det organet som anges i 4 § har förordnats att sköta uppgiften, har rätt att enligt de av organet fastställda grunderna och dess allmänna anvisningar på organets vägnar i brådskande fall besluta om vård oberoende av egen vilja och därtill anknutna åtgärder och att i dessa fall själv eller genom ombud föra organets talan.

2 kap. Myndighetstillsyn**7 §. Tillsynsmyndighet**

Övervakningen av den socialvård som tillhandahålls med stöd av landskapslagen om socialvård eller genom annan socialvårdslagstiftning sköts beträffande de områden som faller under landskapet lagstiftningsbehörighet av ÅMHH. Om ÅMHH vid övervakningen konstaterar allvarliga brister ska myndigheten, utan hinder av sekretessbestämmelser, anmäla bristerna till landskapsregeringen.

Landskapsregeringen kan på det sätt som närmare föreskrivs i 29 § i landskapslagen om planering av socialvården pröva ändamålsenligheten i kommunens sociala servicesystem och i denna granskning vidta de åtgärder som föreskrivs i 29 § i nämnda lag och i 47 § i landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

8 §. Inspektionsrätt

ÅMHH får vid övervakning av socialvården enligt 7 § 1 mom. i denna lag inspektera verksamheten och de verksamhetsenheter och lokaler som används

i verksamheten. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till alla lokaler som används i verksamheten. Vid inspektionen ska, utan hinder av sekretessbestämmelser, alla handlingar som inspektören ber att få och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Inspektören ska utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Utrymmen som används för boende av permanent natur får dock inspekteras endast om inspektionen är nödvändig för att trygga klientens ställning och rätt till ändamålsenliga tjänster.

Vid behov får utomstående experter assistera ÅMHH vid utförandet av inspektioner. En utomstående expert ska ha sådan sakkännedom och kompetens som uppgifterna kräver. Förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland är tillämplig på en utomstående experts förvaltningsuppgifter enligt denna lag. På en utomstående expert tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (FFS 412/1974).

Ålands polismyndighet ska vid behov ge ÅMHH handräckning för utförandet av en inspektion.

På inspektioner tillämpas i övrigt 34 § i förvaltningslagen för landskapet Åland.

9 §. Föreläggande om avhjälpande av brister, avbrytande eller förbud mot användning av verksamhet och tvångsmedel

Upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i tillhandahållandet eller genomförandet av socialvården eller strider verksamheten i övrigt mot lag, får ÅMHH meddela ett föreläggande om att bristen eller missförhållandet ska avhjälpas. När förelägget meddelas ska det sättas ut en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning omedelbart ska förbjudas.

ÅMHH får vid vite eller vid äventyr av att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds, förpliktiga kommunen att iakttäta det föreläggande som avses i 1 mom.

Beslut som fattas av ÅMHH om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

10 §. Uppmärksamgörande och anmärkning

Om ÅMHH vid övervakningen av socialvården konstaterar att en kommun vid ordnandet eller genomförandet av verksamheten enligt landskapslag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet och detta inte ger anledning till åtgärder enligt 9 §, kan ÅMHH uppmärksamgöra den övervakade på

att verksamheten ska ordnas på ett lagenligt sätt och att god förvaltningsssed ska iakttas.

Om uppmärksamgörande inte kan betraktas som tillräckligt med hänsyn till de omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av ärendet, kan ÅMHM delge kommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

I ett uppmärksamgörande eller i en anmärkning som gjorts av ÅMHM enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

11 §. *Behandling av ett klagomåls- eller tillsynsärende*

ÅMHM vidtar på basis av ett klagomålsärende eller ett tillsynsärende som kommit till dess kännedom de åtgärder som myndigheten anser vara befogade med tanke på säkerställandet av klientsäkerheten eller efterlevnaden av lag.

Åtgärder som hänför sig till klagomål och andra åtgärder i anslutning till tillsynen får sättas i angelägenhetsordning när klientsäkerheten kräver det. Ett klagomåls- eller tillsynsärende som baserar sig på en händelse som ligger mer än två år tillbaka i tiden undersöks inte utan särskild orsak.

Bestämmelser om klientens rätt att anmäla på socialvård som klienten fått finns i 2e § i landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

3 kap. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser*

12 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Till dess att en myndighet för en kommunalt samordnad socialtjänst inlett sin verksamhet i enlighet med landskapslagen om en kommunalt samordnad socialtjänst ansvarar kommunen för planeringen, tillhandahållandet och verkställandet av samtlig kommunal socialvård på det sätt som föreskrivs i 14 § i landskapslagen om socialvård.

M 5 Landskapslag (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården

1 kap. *Allmänna bestämmelser*

1 §. *Lagens syfte*

Syftet med denna lag är att främja klientsäkerheten och socialvårdsklienters rätt till socialvård av god kvalitet och till gott bemötande genom att

1) säkerställa att de yrkesutbildade personer inom socialvården som avses i denna lag har en sådan utbildning som yrkesutövningen förutsätter, tillräcklig yrkeskompetens och sådana färdigheter som yrkesutövningen förutsätter samt möjlighet att utveckla och upprätthålla sin yrkesskicklighet,

2) främja samarbetet mellan yrkesutbildade personer inom socialvården och en ändamålsenlig uppgiftsstruktur med beaktande av klienternas servicebehov,

3) organisera tillsynen över yrkesutövningen i fråga om yrkesutbildade personer inom socialvården.

2 §. *Tillämpningsområde*

Denna lag tillämpas på yrkesutbildade personer som är anställda inom den kommunala socialvården eller hos en privat aktör och på yrkesutbildade personer inom socialvården som är självständiga yrkesutövare.

3 §. *Yrkesutbildade personer inom socialvården*

Yrkesutbildade personer inom socialvården är

1) de som med stöd av denna lag har fått rätt att utöva yrke (*legitimerad yrkesutbildad person*),

2) de som med stöd av denna lag har rätt att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården (*yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning*).

En legitimerad yrkesutbildad person har rätt att utöva yrket och använda yrkesbeteckningen i fråga. Bestämmelser om yrkesbeteckningar för yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning och om den utbildning som yrkesbeteckningen förutsätter utfärdas genom landskapsförordning. En förutsättning för rätten att använda skyddad yrkesbeteckning är dessutom att personen har antecknats som yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning i det centralregister över yrkesutbildade personer inom socialvården som avses i 16 §. Också andra personer med tillräcklig utbildning, erfarenhet och yrkesskicklighet kan vara verksamma i uppgifter som hör till en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning. Genom landskapsförordning utfärdas bestämmelser om den tillräckliga utbildning som krävs av andra personer som är verksamma i uppgifter som hör till en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning.

Om det är motiverat med tanke på klienternas servicebehov, arbetsarrangemangen och produktionen av socialservice kan uppgiftsstrukturen för och uppgiftsfördelningen mellan yrkesutbildade personer inom socialvården ses över med beaktande av de yrkesutbildade personernas kunskande, yrkesskicklighet och utbildning, om inte något annat bestäms i lag eller landskapsförordning. Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om utvecklandet av en ändamålsenlig uppgiftsstruktur för och arbetsfördelning mellan yrkesutbildade personer inom socialvården.

Se LF (2020:25) om yrkesutbildade personer inom socialvården.

4 §. *Yrkesetiska skyldigheter*

Målet för yrkesutövningen i fråga om en yrkesutbildad person inom socialvården är att främja social funktionsförmåga, jämlikhet och delaktighet, förebygga marginalisering och öka välfärden.

En yrkesutbildad person inom socialvården är skyldig att i sin yrkesutövning iakttä det som föreskrivs om klientens ställning och rättigheter inom socialvården och behandlingen av klientuppgifter.

5 §. *Upprätthållande av yrkeskompetensen och utvecklande av kunskandet*

En yrkesutbildad person inom socialvården är skyldig att upprätthålla och utveckla sin yrkesskicklighet och att göra sig förtrogen med de bestämmelser och föreskrifter som gäller yrkesutövningen.

M 5 LL (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården

Arbetsgivaren för en yrkesutbildad person inom socialvården ska göra det möjligt för personen i fråga att i sitt arbete få nödvändig handledning och delta i fortbildning som behövs för utvecklandet av yrkeskickligheten.

6 §. Lämnande av uppgifter till tillsynsmyndigheterna

Oberoende av sekretessbestämmelserna är en yrkesutbildad person inom socialvården skyldig att på begäran lämna Ålands landskapsregering och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (*ÅMHM*) de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för att de ska kunna sköta sina uppgifter enligt denna lag. Om tillsynsuppgifter med stöd av en överenskommelseförordning enligt 32 § i självstyrelselagen överförs på en riksmyndighet är en yrkesutbildad person inom socialvården skyldig att på motsvarande sätt lämna riksmyndigheten nödvändiga uppgifter och utredningar.

2 kap. Rätt att vara verksam som yrkesutbildad person inom socialvården**7 §. Behörig myndighet**

Landskapsregeringen handlägger ärenden enligt 8, 10 och 11 §§, om inte förvaltningsuppgiften överförs på en riksmyndighet genom en överenskommelseförordning enligt 32 § i självstyrelselagen.

8 §. Rätt att utöva socialarbetaryrket eller socionomyrket på grundval av utbildning i Finland

En person som i Finland har avlagt en högre högskoleexamen i vilken det ingår eller utöver vilken personen har genomfört huvudämnesstudier i socialt arbete eller universitetsstudier i socialt arbete motsvarande ett huvudämne, beviljas på ansökan rätt att utöva socialarbetaryrket som legitimerad yrkesutbildad person på Åland.

En person som i Finland har avlagt en lämplig yrkeshögskoleexamen inom det sociala området beviljas på ansökan rätt att utöva socionomyrket som legitimerad yrkesutbildad person på Åland.

9 §. Särskilda skyldigheter för socialarbetare

En socialarbetare som avses i 8 § ansvarar för den yrkesmässiga ledningen av det sociala arbetet, för det sociala klient- och sakkunnigarbete som svarar mot individens, familjens eller gemenskapens behov av socialt stöd och service samt för uppföljningen och bedömningen av effekterna av detta arbete.

En socialarbetare ansvarar dessutom för tillhandahållandet av och beslutsfattandet om servicen inom socialvården enligt vad som särskilt föreskrivs någon annanstans i lag.

10 §. Personer som är medborgare i en EU- eller EES-stat och som genomgått sin utbildning i någon annan EU- eller EES-stat

Den som är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen (EU) eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som på grundval av en utbildning i någon annan medlemsstat i EU eller stat som hör till EES har tilldelats ett examensbevis eller något annat bevis som i det landet krävs för ett yrke som avses i 8 § eller någon annan

handling som visar att sökanden har färdigheter att utöva yrket i fråga, beviljas i enlighet med landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer på ansökan rätt att på Åland utöva detta yrke.

Rätt att på Åland använda en i landskapsförordning avsedd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården beviljas i enlighet med landskapslagen om erkännande av yrkeskvalifikationer på ansökan den som är medborgare i en medlemsstat i EU eller i en stat som hör till EES och som på grundval av en utbildning i någon annan medlemsstat i EU eller stat som hör till EES i denna stat har tilldelats ett examensbevis eller något annat utbildningsbevis som ska ges samma innebörd och som i den staten krävs för erhållande av rätt att utöva yrket i fråga, eller någon annan handling som visar att sökanden har färdigheter att utöva yrket.

Det kan bestämmas att sökanden som kompensationsåtgärd ska slutföra en anpassningsperiod eller genomgå ett lämplighetsprov på det sätt som anges i landskapslagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

11 §. Personer som har genomgått sin utbildning i en stat utanför EU eller EES

Den som på grundval av en utbildning i en stat utanför EU eller EES har tilldelats ett examensbevis eller något annat bevis som i den staten krävs för erhållande av rätt att utöva ett sådant yrke som avses i 8 §, beviljas på ansökan rätt att på Åland utöva detta yrke.

Rätt att använda en i landskapsförordning avsedd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning beviljas på ansökan den som på grundval av en utbildning i en stat utanför EU eller EES har tilldelats ett examensbevis eller något annat bevis som i den staten krävs för erhållande av rätt att utöva yrket i fråga.

Det kan bestämmas att sökanden som kompensationsåtgärd ska slutföra en anpassningsperiod eller genomgå ett lämplighetsprov. Närmare bestämmelser om anpassningsperiod och lämplighetsprov samt övriga kompetenskrav för sökanden får utfärdas genom landskapsförordning.

Det som föreskrivs i denna paragraf gäller också rätt att på Åland utöva ett yrke som avses i 8 § eller rätt att använda en i landskapsförordning avsedd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning för den som är medborgare i en stat utanför EU eller EES på grundval av en utbildning han eller hon har genomgått i någon annan stat inom EU eller EES.

Se LF (2020:25) om yrkesutbildade personer inom socialvården.

12 §. Rätt att tillfälligt vara verksam inom socialvården i en legitimerad yrkesutbildad persons yrke

Om det för en uppgift som legitimerad yrkesutbildad person inom socialvården inte är möjligt att anställa en person med föreskriven behörighet, kan för uppgiften för högst ett års tid anställas en person som på basis av genomförda studier har tillräckliga förutsättningar och den skicklighet som krävs för att sköta uppgiften. (2020/120)

Den som tillfälligt är verksam i socialarbetaryrket har inte samma rätt som socialarbetare att i brådskan-de fall besluta om vård oberoende av egen vilja och om åtgärder i anslutning till det.

I fråga om den som tillfälligt är verksam i en legitimerad yrkesutbildad persons yrke iaktas i tillämpliga delar det som i denna lag föreskrivs om yrkesutbildade personer inom socialvården. Närmare bestämmelser om villkoren för att tillfälligt vara verksam i ett yrke som legitimerad yrkesutbildad person och bestämmelser om rätten för den som avlagt examen utomlands att tillfälligt vara verksam i en legitimerad yrkesutbildad persons yrke får utfärdas genom landskapsförordning. (2020/120)

13 §. Bilagor till ansökan

Till en ansökan som avses i 8 § ska det fogas en kopia av ett examensbevis som utfärdats av ett universitet eller en yrkeshögskola och en kopia av det utbildningsprogram som genomförts.

Bestämmelser om de bilagor och intyg som ska fogas till en ansökan som avses i 10 § finns i landskapslagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Närmare bestämmelser om de bilagor och intyg som ska fogas till en ansökan som avses i 11 § utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (2020:25) om yrkesutbildade personer inom socialvården.

14 §. Handläggning av ansökan i vissa fall

En sökande som avses i 10 § ska inom en månad från mottagandet av handlingarna underrättas om att ansökan mottagits samt om handlingar som eventuellt saknas. Ansökan ska avgöras senast tre månader efter det att de nödvändiga handlingarna har inkommit.

3 kap. Styrning av och tillsyn över yrkesutbildade personer inom socialvården

Allmänna bestämmelser

15 §. Behörig myndighet

Den allmänna styrningen i fråga om yrkesutbildade personer inom socialvården ankommer på Ålands landskapsregering.

ÅMHM övervakar yrkesutövningen i fråga om yrkesutbildade personer inom socialvården och har jämte landskapsregeringen de befogenheter som framkommer av 20 § 3 mom. Såvitt inte förvaltningsuppgiften i enlighet med 32 § i självstyrelselagen överförs på en riksmyndighet, behandlar dock landskapsregeringen ärenden i anslutning till styrningen av och tillsynen över yrkesutbildade personer inom socialvården i synnerhet när det är fråga om

- 1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,
- 2) ärenden som kan förutsätta säkerhetsåtgärder eller påföljder enligt 20 § 2 mom. eller 25 § samt
- 3) ärenden som Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är jävigt att behandla.

Landskapsregeringen fungerar som registerförande myndighet enligt 16-19 §§. Landskapsregeringen sköter de i 20-26 §§ föreskrivna förvaltningsuppgifterna till den del de omfattas av Ålands lagstiftningsbehörighet, om inte förvaltningsuppgiften med stöd av en

överenskommelseförordning enligt 32 § i självstyrelselagen överförs på en riksmyndighet.

16 §. Centralregistret över yrkesutbildade personer inom socialvården

I syfte att sköta tillsynen över på Åland verksamma yrkesutbildade personer inom socialvården ska ett centralregister föras. Beträffande centralregistret över yrkesutbildade personer inom socialvården ska utöver bestämmelserna i denna lag även landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen iaktas.

I registret införs följande uppgifter:

1) i fråga om en yrkesutbildad person inom socialvården, namn, personbeteckning, hemadress, registernummer, uppgift om rätt att utöva yrke som legitimerad yrkesutbildad person och om begränsning eller frångående av denna rätt, uppgift om rätt att använda yrkesbeteckning som yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning och om förbud att använda beteckningen samt uppgift om den utbildning som rätten att utöva yrke som legitimerad yrkesutbildad person eller rätten att använda yrkesbeteckning som yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning grundar sig på,

2) (2020/120) uppgift om högre yrkeshögskoleexamen, yrkesinriktad licentiatexamen och specialiseringsutbildningar för högskoleutbildade som en yrkesutbildad person inom socialvården avlagt eller genomgått inom det sociala området,

3) (2020/120) uppgift om anmärkningar som i enlighet med denna lag har getts en yrkesutbildad person inom socialvården samt uppgifter om varningar, bötesstraff eller fängelsestraff eller avsättning från tjänsteutövning som har samband med yrkesutövningen,

4) (2020/120) i fråga om en person som tillfälligt är verksam i en legitimerad yrkesutbildad persons yrke enligt 12 § namn, personbeteckning och hemadress, om personen som tillsynsåtgärd har getts en anmärkning eller en skriftlig varning eller blivit föremål för en säkerhetsåtgärd, samt uppgift om tillsynsåtgärden. Uppgift om anmärkning ska dock enbart införas om anmärkningen getts av landskapsregeringen eller av riksmyndighet om förvaltningsuppgiften överförs enligt 32 § i självstyrelselagen.

De uppgifter som avses i 2 mom. 1 punkten och de uppgifter om säkerhetsåtgärder som avses i 4 punkten avförs ur registret tio år efter det att den registrerade har avlidit. De uppgifter som avses i 2 mom. 3 punkten samt de uppgifter om anmärkningar eller skriftliga varningar som avses i 4 punkten avförs ur registret när tio år föflutit från det att beslutet eller avgörandet meddelades, om inte längre tid för avförande av anteckningen anges i matrikellagen (FFS 1010/1989). (2020/120)

17 §. Utlämnande av uppgifter ur centralregistret över yrkesutbildade personer inom socialvården

Ur registret ska den enligt 15 § 3 mom. registerförande myndigheten oberoende av sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som avses i 16 § 2 mom.

M 5 LL (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården

till ÅMHM för skötseln av dess i lag föreskrivna tillsynsuppgifter.

Utöver det som bestäms i landskapslagen (1977:22) om allmänna handlingars offentlighet kan den registerförande myndigheten oberoende av sekretessbestämmelserna till myndigheter samt arbetsgivare inom och verksamhetsenheter för social- och hälsovården lämna ut uppgifter om sådana påföljder för brott som avses i 16 § 2 mom. 3 punkten i denna lag för bedömning av en persons lämplighet för ett arbete.

18 §. Offentlig informationstjänst

Genom det allmänna datanätet får den enligt 15 § 3 mom. registerförande myndigheten ur centralregistret över yrkesutbildade personer inom socialvården (*offentlig informationstjänst*) lämna ut uppgifter om en yrkesutbildad persons namn, registernummer, födelseår, behörighet och begränsningar i personens rätt att utöva sitt yrke.

I den offentliga informationstjänsten kan information bara sökas med enkel sökning där sökvillkoret är den registrerades namn eller registernummer.

Så snart den registerförande myndigheten fått information om att en yrkesutbildad person inom socialvården har avlidit ska den utplåna de uppgifter som finns om personen i den offentliga informationstjänsten. Detta gäller också när en yrkesutbildad person inom socialvården har frångagit rätten att utöva sitt yrke eller förbjudits att använda sin yrkesbeteckning.

19 §. Utredning av yrkesutövningens ändamålsenlighet

Om det finns grundad anledning att misstänka att en yrkesutbildad person inom socialvården på grund av sjukdom, missbruk av berusningsmedel eller nedsatt funktionsförmåga eller av någon annan motsvarande orsak är oförmögen att utöva sitt yrke, kan han eller hon åläggas att genomgå läkarundersökning eller undersökningar på sjukhus (*utredning av den yrkesmässiga funktionsförmågan och hälsotillståndet*).

Om det finns grundad anledning att anta att en yrkesutbildad person inom socialvården har bristande yrkesskicklighet eller yrkeskunskaper kan han eller hon åläggas att genomgå arbetsprövning, ge ett arbetsprov eller genomgå förhör för utredande av hans eller hennes yrkesskicklighet eller yrkeskunskaper (*utredning av yrkesskickligheten*).

Kostnaderna för utredningen av den yrkesmässiga funktionsförmågan och hälsotillståndet samt utredning av yrkesskickligheten betalas av landskapsregeringens medel.

Om en yrkesutbildad person inom socialvården motsätter sig en utredning enligt 1 eller 2 mom. kan han eller hon förbjudas att utöva yrket eller att använda en i landskapsförordning avsedd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården.

20 §. Påföljder av felaktigt förfarande

En yrkesutbildad person inom socialvården kan meddelas en påföljd för felaktigt förfarande, om den yrkesutbildade personen

- 1) försummar en skyldighet enligt 4–6 §§,
- 2) utför uppgifter för vilka hans eller hennes utbildning eller yrkesskicklighet ska anses klart otillräcklig,

- 3) annars handlar väsentligen felaktigt vid utövningen av yrket.

I de fall som avses i 1 mom. kan en yrkesutbildad person inom socialvården

- 1) meddelas närmare bestämmelser för yrkesutövningen,
- 2) för en bestämd tid eller tills vidare få sin rätt att som legitimerad yrkesutbildad person utöva yrket frångått eller begränsad samt
- 3) för en bestämd tid eller tills vidare förbjudas att använda en i landskapsförordning avsedd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården.

Om ärendet inte föranleder en åtgärd enligt 2 mom. eller 25 § kan för en yrkesutbildad person inom socialvården påpekas vikten av en ändamålsenlig yrkesutövning, ges en uppmaning att avhjälpa konstaterade brister eller missförhållanden eller ges en anmärkning för framtiden. I en anmärkning eller ett påpekande enligt detta moment får ändring inte sökas genom besvär.

Åtgärder enligt 2 mom. 2 och 3 punkterna kan vidtas endast om en yrkesutbildad person har gjort sig skyldig till ett allvarligt felaktigt förfarande eller allvarligt har försummat sina uppgifter och lindrigare påföljder inte har resulterat i att personen har åtgärdat bristerna.

21 §. Oförmögenhet att utöva yrke

Om en yrkesutbildad person inom socialvården på grund av sjukdom, missbruk av berusningsmedel eller nedsatt funktionsförmåga eller av någon annan motsvarande orsak eller på grund av bristande yrkesskicklighet som konstaterats på ett motiverat sätt är oförmögen att vara verksam som yrkesutbildad person inom socialvården, kan det beslutas om de åtgärder som avses i 20 §.

22 §. Brott i samband med yrkesutövningen

Om en yrkesutbildad person inom socialvården genom ett lagakraftvunnet domstolsbeslut har blivit dömd till fängelsestraff för ett brott som har begåtts i samband med yrkesutövningen och det på basis av de omständigheter som framgår av brottet finns skäl att misstänka att fortsatt yrkesutövning äventyrar clientsäkerheten, kan en legitimerad yrkesutbildad persons rätt att utöva yrket begränsas eller tills vidare frångått eller en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning tills vidare förbjudas att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården.

Om de omständigheter som framgår av brottet och förhållandena i anslutning till det är synnerligen försvårade, kan en legitimerad yrkesutbildad person permanent frångått rätten att utöva yrket eller en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning permanent förbjudas att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården.

23 §. Temporära säkerhetsåtgärder

När clientsäkerheten kräver det kan vid behandlingen av ärenden som avses i 19–22 §§ rätten att utöva yrket för en legitimerad yrkesutbildad person temporärt begränsas eller förbjudas eller rätten att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad per-

son inom socialvården med skyddad yrkesbeteckning temporärt förbjudas.

24 §. Begränsning eller fråntagande av rätt att utöva yrke eller fråntagande av rätt att använda yrkesbeteckning på en yrkesutbildad persons egen begäran

På begäran av en legitimerad yrkesutbildad person inom socialvården kan personens rätt att utöva yrket begränsas eller fråntas honom eller henne. På motsvarande sätt kan en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning på begäran fråntas rätten att använda yrkesbeteckningen.

25 §. Skriftlig varning

Om en yrkesutbildad person inom socialvården vid utövningen av yrket har handlat mot lag eller med stöd av lag utfärdade bestämmelser och föreskrifter eller annars i sin uppgift gjort sig skyldig till felaktighet eller försummelse, kan en skriftlig varning ges honom eller henne.

26 §. Återställande av rätt att utöva yrke eller av rätt att använda yrkesbeteckning

Om en yrkesutbildad person inom socialvården för en viss tid eller tills vidare har fråntagits rätten att utöva yrket som legitimerad yrkesutbildad person eller om denna rätt har begränsats eller om han eller hon har förbjudits att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården, ska på ansökan rätten att utöva yrket som legitimerad yrkesutbildad person återställas, begränsningen av denna rätt slopas eller rätten att använda en yrkesbeteckning återställas, när den omständighet som ledde till att rätten att utöva yrket som legitimerad yrkesutbildad person fråntogs eller begränsades eller användningen av yrkesbeteckningen förbjöds inte längre föreligger. Till ansökan ska den sökande foga en utredning över att den omständighet som avses ovan inte längre föreligger.

4 kap. Särskilda bestämmelser

27 §. (2023/28) Rätt för myndigheterna att få uppgifter

ÄMHM och landskapsregeringen har rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna av statliga och kommunala myndigheter, välfärdsområdesmyndigheter, ett kommunalförbund samt andra offentligrättsliga samfund, Folkpensionsanstalten, Pensionskyddscentralen, pensionsstiftelser och andra pensionsanstalter, försäkringsanstalter, verksamhetsenheter inom social- och hälsovården, Patientförsäkringscentralen och apoteken avgiftsfritt få de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för att utföra uppgifter enligt denna lag. För det fall att förvaltningsuppgifter enligt denna lag med stöd av en överenskommelseförordning enligt 32 § i självstyrelselagen överförs på en riksmyndighet, har riksmyndigheten motsvarande rätt att av de myndigheter som faller under lagtingets lagstiftningsbehörighet få de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för att utföra förvaltningsuppgifterna.

28 §. Anmälningssplikt för domstolarna

En domstol ska utan dröjsmål till landskapsregeringen sända en kopia av det beslut genom vilket en yrkesutbildad person inom socialvården har dömts

till bötes- eller fängelsestraff eller något annat straff för ett brott som han eller hon har begått i yrkesutövningen.

29 §. Kungörelse i den officiella tidningen

Landskapsregeringen ska inom lagtingets lagstiftningsbehörighet enligt 32 § i självstyrelselagen, om inte uppgiften med stöd av en överenskommelseförordning överförs på en riksmyndighet, utan dröjsmål införa en kungörelse i den officiella tidningen om begränsning och fråntagande av, förbud mot och återställande av rätt att utöva yrke som legitimerad yrkesutbildad person eller förbud mot och återställande av rätt att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården beträffande yrkesutövning på Åland.

30 §. Ändringssökande

Besvär över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat enligt denna lag får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om ett beslut inte har fattats inom den tid som anges i 14 § anses det vara fråga om ett beslut om avslag på ansökan och sökanden får överklaga beslutet på det sätt som avses i 1 mom. Ett sådant överklagande får anföras till dess att ett beslut med anledning av ansökan meddelats.

Beslut som avses i 19–23 och 25 §§ ska iakttas oberoende av ändringssökande.

31 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021. Genom denna lag upphävs 1 § 1 mom. 3 punkten och 2 § 2 mom. i landskapsförordningen (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård. De sistnämnda upphävda bestämmelserna i landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård ska dock fortsatt gälla i de fall som avses i 2 mom. Landskapsregeringen ska, om inte uppgiften med stöd av en överenskommelseförordning enligt 32 § i självstyrelselagen överförs på en riksmyndighet, tillhandahålla det i 16 § avsedda centralregistret över yrkesutbildade personer inom socialvården senast den 1 augusti 2021.

En person som har den behörighet som avses i förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 804/1992), tillämplig på Åland genom 1 § 1 mom. 3 punkten landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, har rätt att i enlighet med bestämmelserna i nämnda förordning vara verksam som yrkesutbildad person inom socialvården i en sådan uppgift som förutsätter legitimering i enlighet med denna lag. En person som i enlighet med 14 § i landskapslagen om erkännande av yrkeskvalifikationer beviljats erkännande av yrkeskvalifikationer som socialarbetare har rätt att fortsatt verka som yrkesutbildad person inom socialvården som socialarbetare trots att uppgiften förutsätter legitimering i enlighet med denna lag. Dessa personers rätt att vara verksam som yrkesutbildade personer inom socialvården gäller till och med den 31 december 2023, eller till

M 6 LF (2020:25) om yrkesutbildade personer inom socialvården

dess att landskapsregeringen, om inte uppgiften i en överenskommelseförordning överförs på en riksmyndighet, har avgjort en sådan ansökan om rätt att vara verksam som legitimerad yrkesutbildad person inom socialvården som personen har lämnat in senast den dagen. Ansökan ska avgöras senast inom sex månader från det att ansökan inkom. Personer som i enlighet med 2 § 2 mom. i landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård av landskapsregeringen medgetts undantag från behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården har även efter att denna lag trätt i kraft rätt att på basen av dispensbeslutet fortsatt verka i motsvarande arbetsuppgifter som i det anställningsförhållande som personen hade den 31 december 2020.

Landskapsregeringen ska, om inte uppgiften i en överenskommelseförordning enligt 32 § i självstyrelselagen överförs på en riksmyndighet, på eget initiativ och avgiftsfritt anteckna sådana närvårdare som den 31 december 2020 är införda i Finlands centralregister över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården också i centralregistret över yrkesutbildade personer inom socialvården.

M 6 Landskapsförordning (2020:25) om yrkesutbildade personer inom socialvården

1 §. Yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning och utbildning som leder till yrket

En sådan yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning som avses i 3 § 1 mom. 2 punkten i landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården har yrkesbeteckningen närvårdare. Med utbildning som leder till närvårdaryrket avses den grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen som har examensbenämningen närvårdare.

Yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning är också sådana hemvårdare och vårdare av utvecklingshämmande som avlagt en examen på skolinivå som föregått närvårdarexamen.

2 §. Anpassningsperiod

Bestämmelser om anpassningsperiod enligt ett i 10 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården avsett villkorligt beslut om rätt att utöva yrke eller rätt att använda en yrkesbeteckning finns i landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Om det enligt ett sådant villkorligt beslut om rätt att utöva yrke eller rätt att använda en yrkesbeteckning meddelat med stöd av 11 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården krävs en anpassningsperiod, ska den behöriga myndigheten enligt 7 § i sistnämnda lag bestämma längden på anpassningsperioden och de uppgifter som sökanden ska arbeta med under anpassningsperioden samt den behörighet som krävs av den person som övervakar

den sökande. I ett villkorligt beslut om erkännande kan också andra behövliga villkor för slutförandet av anpassningsperioden och för bedömningen av den bestämmas.

Sökanden ska själv ordna en arbetsplats för anpassningsperioden. Under anpassningsperioden sköter sökanden uppgiften under handledning och tillsyn. Sökanden ska under anpassningsperioden arbeta vid en verksamhetsenhet inom socialvård så att sökanden är direkt anställd hos verksamhetsenhetens huvudman. De villkor som uppställts ska följas under anpassningsperioden. Anpassningsperioden kan också innefatta kompletterande utbildning.

3 §. Övervakarens skyldigheter under anpassningsperioden

Den person som utsetts att övervaka anpassningsperioden ska stödja och främja utvecklingen av den sökandes yrkesskicklighet. Övervakaren ska följa och övervaka sökandens verksamhet under anpassningsperioden och genast ingripa vid missförhållanden.

Övervakaren ska under anpassningsperioden underrätta den behöriga myndigheten enligt 7 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården om brister i den sökandes yrkesutövning, om sökanden förorsakar allvarlig fara för verksamheten. Den behöriga myndigheten kan då besluta att anpassningsperioden ska avbrytas.

Att anpassningsperioden slutförts visas med ett intyg över anpassningsperioden som arbetsgivaren eller övervakaren utfärdar, och av vilket det framgår att de villkor för slutförandet av anpassningsperioden och för bedömningen av den som uppställts i det villkorliga beslutet om erkännande av yrkeskvalifikationer uppfylls. Ett utlåtande ska lämnas också om den sökande inte har slutfört anpassningsperioden eller om anpassningsperioden har avbrutits.

4 §. Lämplighetsprov

Bestämmelser om lämplighetsprov enligt ett i 10 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården avsett villkorligt beslut om rätt att utöva yrke eller rätt att använda en yrkesbeteckning finns i landskapslagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Om sökanden enligt ett sådant villkorligt beslut om rätt att utöva yrke eller rätt att använda en yrkesbeteckning som har meddelats med stöd av 11 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården ska genomgå ett lämplighetsprov som kompensationsåtgärd, bestämmer den behöriga myndigheten enligt 7 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården om det huvudsakliga innehållet i lämplighetsprovet och vem som ska verkställa provet. Lämplighetsprovet ska enligt 6 § 5 mom. i landskapslagen om erkännande av yrkeskvalifikationer ordnas av Högskolan på Åland. Att lämplighetsprov har avlagts med godkänt resultat visas med ett intyg som utfärdas av den som ordnat lämplighetsprovet. Avsikten med lämplighetsprovet är att säkerställa att sökandens kompetens motsvarar den kompetens som uppnås genom den utbildning som krävs i Finland.

5 §. Rätten för den som avlagt examen utomlands att tillfälligt vara verksam i en legitimerad yrkesutbildad persons yrke

En person som genomgått en utbildning som avses i 10 och 11 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården kan under anpassningsperioden med beaktande av de villkor som uppställts i beslutet om anpassningsperioden tillfälligt vara verksam i en legitimerad yrkesutbildad persons uppgifter.

Den som tillfälligt är verksam i socialarbetaryrket har inte samma rätt som socialarbetare att i brådskande fall besluta om vård oberoende av egen vilja och om åtgärder i anslutning till det.

6 §. Bilagor till ansökan

Till en i 11 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården avsedd ansökan om erhållande av rätt att utöva ett yrke som legitimerad yrkesutbildad person eller rätt att använda yrkesbeteckningen för en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning ska fogas

1) bevis på sökandens identitet och medborgarskap,

2) bevis på sökandens formella kvalifikationer eller ett bevis över utbildning som ger rätt att utöva det yrke som avses, och i fråga om den som avlagt examen i en stat som inte hör till Europeiska unionen eller en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet en tillförlitlig utredning om att beviset är riktigt,

3) ett intyg om yrkeserfarenhet vid behov.

Sökanden ska dessutom på begäran lämna sådana upplysningar om sin utbildning så att förekomsten av eventuella väsentliga skillnader i förhållande till den utbildning som krävs i Finland kan fastställas.

Om det som kompensationsåtgärd har krävts att sökanden ska slutföra en anpassningsperiod eller genomgå ett lämplighetsprov, ska sökanden uppvisa ett intyg över att kompensationsåtgärden har slutförts när han eller hon ansöker om beviljande av slutlig rätt att utöva yrket eller rätt att använda en yrkesbeteckning.

En sökande ska på begäran uppvisa ett intyg över tillräckliga kunskaper i svenska när han eller hon ansöker om beviljande av slutlig rätt att utöva yrket eller rätt att använda en yrkesbeteckning.

Om en handling läggs fram som kopia, ska kopian vara officiellt bestyrkt i Finland eller i en annan stat som hör till Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Avvikelse kan göras från ovannämnda krav på handlingar om sökanden är en person som åtnjuter internationellt skydd och om sökandens medborgarskap, identitet och utbildning kan utredas tillförlitligt på något annat sätt. Av särskilda skäl kan avvikelse från ovannämnda krav på handlingar göras också i andra situationer.

7 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

De vid ikraftträdandet av denna förordning gällande beslut av Ålands landskapsregering som avser den behörighet för socialarbetares uppgifter som en utländsk examen ger eller jämställande av studier utomlands med de studier som krävs av socialarbetare

och en anpassningsperiod, ett lämplighetsprov eller kompletterande studier som personen ålagts att genomgå ska gälla också efter det att denna förordning trätt i kraft.

M 7 Republikens presidents förordning (2020:85) om skötseln på Åland av vissa förvaltnings- och tillsynsuppgifter avseende behörighetskrav och yrkesutövning för yrkesutbildade personer inom socialvården

(FFS 655/2020)

1 §. Tillämpningsområde

Vissa förvaltnings- och tillsynsuppgifter som enligt landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (Ålands författningssamling 2020:24) ankommer på Ålands landskapsregering överförs till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården i enlighet med vad som anges i denna förordning.

2 §. Förvaltningsuppgifter

På Åland ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården i enlighet med

1) 2 kap. i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården och bestämmelserna i landskapsförordningen om yrkesutbildade personer inom socialvården (Ålands författningssamling 2020:25) handlägga ärenden som gäller legitimering och erkännande av yrkeskvalifikationer,

2) 16 § i den landskapslagen upprätthålla ett centralregister över yrkesutbildade personer inom socialvården samt svara för utförandet av den personuppgiftsansvariges uppgifter,

3) 3 kap. i den landskapslagen vara behörig myndighet i ärenden som avser att på en yrkesutbildad persons egen begäran begränsa eller frånta rätt att utöva yrke eller frånta rätt att använda yrkesbeteckning och ärenden som avser återställande av rätt att utöva yrke eller använda yrkesbeteckning.

3 §. Tillsynsuppgifter

På Åland ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utöva tillsyn i ärenden som kan leda till en påföljd enligt 20 § 2 mom. eller 25 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska även utöva tillsyn i principiellt viktiga och vittsyftande ärenden som kan förfärdiga en påföljd enligt 20 § 3 mom. i den landskapslagen och beträffande ärenden som Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är jävigt att behandla.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården är behörig myndighet enligt 3 kap. i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården i fråga om utredning av yrkesutövningens ändamålsenlighet, bestämmande av påföljder vid oförmögenhet att utöva yrke och bestämmande av påföljder vid brott i samband med yrkesutövningen samt i fråga om temporära säkerhetsåtgärder.

M 8 LL (2020:26) om klienthandlingar inom socialvården

4 §. Ersättning för kostnader

Kostnaderna för de uppgifter som avses i 2 och 3 § betalas av landskapet enligt vad Ålands landskapsregering och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården avtalar.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

M 8 Landskapslag (2020:26) om klienthandlingar inom socialvården

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte

Syftet med denna lag är att skapa enhetliga förfaringsätt för behandlingen av uppgifter som gäller socialvårdsklienter. Detta ska främja en korrekt skötsel av arbetsuppgifterna inom socialvården.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om anteckning av klientuppgifter inom socialvården.

Denna lag tillämpas på behandlingen av klientuppgifter såväl inom den offentliga som den privata socialvården.

3 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) *socialvård* sådan socialvård som avses i 2 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård,

2) *socialservice* sådan socialservice som avses i 14, 28 och 29 §§ i landskapslagen om socialvård,

3) *tillhandahållare av service* en myndighet eller ordnar, producerar eller lämnar socialvård eller socialservice, eller en sådan serviceproducent som avses i landskapslagen (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice,

4) *serviceuppgift* ett uppgiftsområde inom socialvården där man behandlar klientuppgifter,

5) *klient* den som ansöker om eller anlitar socialvård, eller som oberoende av sin vilja tillhandahålls socialvård,

6) *klientuppgift* en personuppgift som har erhållits inom socialvården och som har antecknats eller som enligt denna lag ska antecknas i en klienthandling inom socialvården,

7) *klienthandling* en i [1 § 2 mom. i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet] avsedd handling som innehåller klientuppgifter om en klient eller någon annan enskild och som ansluter sig till socialvård som ordnas av myndigheter eller privata,

8) *serviceanordnare* en tillhandahållare av service som

a) i egenskap av myndighet är skyldig att se till att klienten får sådana socialvårdstjänster eller socialvårdsförmåner som han eller hon har rätt till med stöd av en lag eller ett myndighetsbeslut, eller

b) i egenskap av privat tillhandahållare av service är skyldig att se till att klienten får service enligt ett sådant avtal som avses i 6 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 785/1992),

senare klientlagen, tillämplig genom landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, senare blankettlagen om socialvård,

9) *serviceproducent* en tillhandahållare av service som

a) i egenskap av serviceanordnare själv producerar socialservice eller socialvård, eller

b) på basis av ett avtal med en serviceanordnare eller en annan serviceproducent producerar socialservice eller socialvård samt

10) *dataskyddsförordningen* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG.

2 kap. Skyldigheter i fråga om anteckningen av klientuppgifter

Allmänna skyldigheter i fråga om anteckningen av klientuppgifter

4 §. Skyldighet att anteckna klientuppgifter

Den yrkesutbildade personalen inom socialvården samt biträdande personal som deltar i klientarbetet är skyldiga att i förbundna handlingar anteckna sådan information som är behövlig och tillräcklig med tanke på ordnandet, planeringen, lämnandet, uppföljningen och övervakningen av socialvården.

Skyldigheten att anteckna klientuppgifter börjar då tillhandahållaren av service har blivit informerad om att en person kan vara i behov av service eller tillhandahållaren har börjat lämna socialservice. Skyldigheten att anteckna gäller tills klientskapet har avslutats. Anteckningar ska göras utan dröjsmål.

Det språk som används i klienthandlingarna ska vara klart och begripligt och endast allmänt kända och godtagna begrepp och förkortningar får användas i dem.

Landskapsregeringen kan anta närmare bestämmelser i en landskapsförordning om strukturen på klienthandlingarna inom socialvården och om de uppgifter som enligt denna lag ska antecknas i klienthandlingarna.

5 §. Ansvar för anteckning av och personuppgiftsansvariga

Serviceanordnaren är personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen då klientuppgifter antecknas och registreras enligt denna lag. Om serviceanordnaren själv producerar socialservice eller socialvård ska denna se till att de klientuppgifter som avses i 6 § och 8-19 §§ antecknas.

När en serviceproducent tillhandahåller service för en serviceanordnarens räkning fungerar serviceproducenten som ett sådant personuppgiftsbiträde som avses i artikel 28 i dataskyddsförordningen. Serviceproducenten ansvarar då

1) för att de klientuppgifter som avses i 6 § och 8-19 §§ antecknas för serviceanordnarens räkning,

2) för beviljande av åtkomsträttigheter till klientuppgifter inom den egna organisationen,

3) för aktiv styrning och övervakning av behandlingen av personuppgifter inom den egna organisationen,

4) för att klienthandlingarna i original lämnas utan dröjsmål till serviceanordnaren efter det att klientförhållandet har avslutats samt

5) tillsammans med serviceanordnaren för att klientens rättigheter enligt bestämmelser om dataskydd och sekretess tillgodoses.

Serviceanordnaren och serviceproducenten ska avtala närmare om lämnandet av de i 2 mom. 4 punkten avsedda klienthandlingarna och fördelningen av de i 2 mom. 5 punkten avsedda uppgifterna samt om andra i artikel 28 i dataskyddsförordningen avsedda frågor.

Av sådana klienthandlingar som har sparats i samband med socialvård eller socialservice som har producerats för någon annans räkning ska det framgå uppgifter om grunderna för behandlingen av dem samt vem som är serviceanordnare och serviceproducent. Om man har använt sig av underleverantörer ska hela leverantörskedjan framgå av klienthandlingarna.

Anteckning av klientuppgifter i vissa särskilda situationer

6 §. Anteckning av klientuppgifter inom socialvården och hälso- och sjukvården i det interna samarbetet vid en verksamhetsenhet inom socialvården

När service lämnas gemensamt av personal inom socialvården och hälso- och sjukvården vid en verksamhetsenhet inom socialvården, ska det upprättas en gemensam klientrapport för klienten. Dessutom kan det utarbetas en gemensam klientplan och andra behövliga gemensamma klienthandlingar för klienten. Sådana gemensamma klienthandlingar som avses i detta moment ska registreras i socialvårdens register.

En person som deltar i lämnandet av sådan gemensam service som avses i 1 mom. ska ha tillgång till sådana gemensamma klienthandlingar som han eller hon behöver i sitt arbete. En kopia av en gemensam klientplan får vid behov registreras i patientregistret.

Patientuppgifter om hälso- och sjukvård som lämnas av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska dessutom antecknas i journalhandlingarna och registreras i patientregistret i enlighet med vad som föreskrivs särskilt.

7 §. Anteckning av klientuppgifter vid sektors- och myndighetsövergripande samarbete

Personer som deltar i sektors- och myndighetsövergripande samarbete får oberoende av sekretessbestämmelserna

1) i de handlingar som innehas av den organisation som de företräder anteckna sådana klientuppgifter inom socialvården som de har fått tillgång till genom samarbetet och som behövs för skötseln av den gemensamma klientens ärende i organisationen,

2) registrera en på basis av samarbetet upprättad klientplan, promemoria eller någon annan motsvarande handling i den organisationen, om det med tanke på klienten behövs i det ärende för vars skötsel handlingen har upprättats.

I fråga om skyldigheten att iaktta sekretess när det gäller sådana klientuppgifter som avses i 1 mom. samt

LL (2020:26) om klienthandlingar inom socialvården

M 8

undantag från skyldigheten tillämpas bestämmelserna i 14–16 §§, 19 § och 27 § i klientlagen, med beaktande av avvikelserna i 2d § blankettlagen om socialvård, oberoende av i vilken organisations handlingar uppgifterna ingår.

3 kap. Klientuppgifter som ska antecknas

Uppgifter som gäller alla typer av handlingar

8 §. Basuppgifter som ska antecknas i en klienthandling
Följande basuppgifter ska alltid antecknas i en klienthandling:

- 1) handlingens namn,
- 2) klientens namn och personbeteckning eller, om den inte är känd, en beteckning som fungerar som temporär identifikation eller födelsedatumet,
- 3) serviceanordnarens, serviceproducentens och vid behov servicegivarens namn och identifikationskod,
- 4) upprättarens eller antecknarens namn och tjänstställning eller uppgift vid verksamhetsenheten,
- 5) tidpunkten för upprättandet eller registreringen samt

6) eventuell information om en spårmarkering som gäller kontaktuppgifterna för klienten eller klientens lagliga företrädare.

Vidare ska följande basuppgifter om de berörda antecknas i en handling när de inverkar på hurdana tjänster klienten får eller vilka åtgärder som föreslås i handlingen:

- 1) klientens modersmål och kontaktspråk, kontaktuppgifter och hemkommun,
- 2) om handlingen gäller en minderårig klient, namn, kontaktuppgifter och behörighet för vårdnadshavare eller annan laglig företrädare för klienten samt uppgifter om eventuell rätt till information för en förälder som fråntagits vårdnaden,
- 3) namn, kontaktuppgifter och behörighet för en laglig företrädare som har utsetts för en myndig klient, eller för en person som klienten har befullmäktigat, samt
- 4) vid behov namn, kontaktuppgifter och roll i sammanhanget för en anhörig eller närstående till klienten eller för någon annan som deltar i vården av eller om sorgen om klienten.

9 §. Anteckningar om att uppgifter har lämnats ut

När uppgifter om en klient lämnas ut till en utomstående ska den som lämnar ut uppgifterna anteckna

- 1) vilka uppgifter som har lämnats ut,
- 2) till vem uppgifterna har lämnats ut,
- 3) när uppgifterna lämnades ut,
- 4) vem som har lämnat ut uppgifterna,
- 5) vilken bestämmelse som ligger till grund för utlämnandet, eller uppgifter om samtycke, samt
- 6) det ändamål för vilket uppgifterna har lämnats ut.

10 §. Anteckningar om att uppgifter har tagits emot

När uppgifter om en klient fås av någon annan än klienten själv ska mottagaren anteckna

- 1) vilka uppgifter som har inhämtats eller tagits emot,
- 2) av vem man har fått uppgifterna,
- 3) när uppgifterna togs emot,

M 8 LL (2020:26) om klienthandlingar inom socialvården

4) vem som har begärt uppgifterna, om de har inhämtats på eget initiativ,

5) vilken bestämmelse som ligger till grund för inhämtandet eller mottagandet, eller uppgifter om samtycke, samt

6) det ändamål för vilket uppgifterna har inhämtats eller mottagits.

11 §. Anteckning av förbuds rätt för en minderårig klient

En minderårig klient kan med stöd av 11 § 3 mom. i klientlagen, tillämplig genom blankettlagen om socialvård, av vägande skäl med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå samt sakens natur förbjuda att klientuppgifter lämnas ut till hans eller hennes lagliga företrädare. Om en minderårig klient förbjuder att uppgifter lämnas ut, ska förbudet och det vägande skäl som anges som grund för förbudet registreras.

Om förbuds rätten för en minderårig förvägras på grund av att den minderårige klienten inte har angett sådana vägande skäl för förbudet som avses i 1 mom., eller för att det anses att det klart skulle strida mot den minderårige klientens eget intresse om uppgifterna inte lämnades ut, ska också motiveringen för detta avgörande antecknas i klienthandlingen.

12 §. Rättelse av anteckningar i en klienthandling

I fråga om rättelse av felaktiga personuppgifter i en klienthandling tillämpas bestämmelserna om rättelse i dataskyddsförordningen.

Om rättelse av fel i ett beslut föreskrivs i 8 kap. i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

Uppgifter som ska antecknas enligt handlingstyp**13 §. Inledandet av ett ärende**

I klienthandlingar som gäller inledandet av ett ärende ska antecknas

- 1) personens behov av stöd, omsorg, vård eller annan service,
- 2) en eventuell motivering för behovet av service,
- 3) vem som har inlett ärendet samt
- 4) tidpunkten för när ärendet inleddes.

14 §. Bedömning av servicebehovet

Förutom vad som föreskrivs i 37 § och 39 § 2 mom. 1-3 och 5 punkterna i landskapslagen om socialvård på Åland antecknas i handlingar som gäller bedömningen av klientens servicebehov vid behov den uppfattning som klientens lagliga företrädare, en anhörig, en närstående eller någon annan person har om klientens behov av stöd.

I utvärderingen av en plan ska dessutom antecknas den uppfattning som klienten samt övriga personer som har deltagit i genomförandet av planen har om hur målen i planen har uppnåtts, liksom arbetstagarrens bedömning av saken.

15 §. Klientplan

Förutom vad som föreskrivs i 39 § 2 mom. 4 och 6-9 punkterna i landskapslagen om socialvård antecknas i en klientplan

1) klientens behov av stöd utifrån en bedömning av servicebehovet,

2) en beskrivning av den service som klienten behöver,

3) målen för servicen och klientskapet samt metoder för att uppnå målen, samt

4) uppgifter om privatpersoner som deltar som stöd för klienten och deras uppgift.

16 §. Klientrapport

I en klientrapport antecknas

1) tidpunkten för när klienten har fått stöd eller service,

2) en beskrivning av socialvårdsklientens situation,

3) alla händelser i anknytning till klienten eller klientskapet där klientens ärende har behandlats samt uppgift om vem som har deltagit i behandlingen av ärendet,

4) tidpunkten för när klientskapet har inletts och avslutats, samt

5) orsaken till att klientskapet har avslutats.

17 §. Beslut

Bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas i en beslutshandling finns i 39 § 1 mom. och 40 § 1 mom. i förvaltningslagen för landskapet Åland.

18 §. Anteckningar i anslutning till verkställandet av ett beslut

I fråga om följande åtgärder i anslutning till verkställandet av ett beslut ska antecknas uppgifter om

- 1) tidpunkten för när beslutet och tillhörande anvisning för sökande av ändring har delgetts,
- 2) eventuellt ändringsökande,
- 3) besvärmyndighetens avgörande,
- 4) när beslutet vinner laga kraft, samt
- 5) verkställigheten av beslutet.

19 §. Vissa andra uppgifter som ska antecknas i klienthandlingar

Om man i syfte att utreda klientens servicebehov hör en närstående till klienten eller någon annan enskild person, och man med tanke på socialvården behöver anteckna känsliga uppgifter som den som har hört har gett om sig själv eller någon annan enskild person, ska dessa uppgifter antecknas i en separat handling. I klientens egna klienthandlingar ska dock antecknas de uppgifter som behövs för skötseln av klientens ärende.

4 kap. Särskilda bestämmelser om behandlingen av klientuppgifter**20 §. Klienthandlingars användbarhet**

Klienthandlingar ska upprättas och förvaras så att integriteten och användbarheten för uppgifterna i handlingarna kan garanteras under den tid de ska förvaras.

Klientuppgifter ska kunna användas inom klientprocessen samt vid planeringen, utvärderingen, ledningen och övervakningen av verksamheten och för statistikföring och undersökningar som gäller verksamheten.

21 §. Registrering av klientuppgifter inom socialvården

Varje tillhandahållare av service ska föra ett register över socialvårdsärendena. I registret ska registreras de anmälningar och framställningar som har gjorts i

syfte att utreda en enskild persons servicebehov samt uppgifter om hur dessa har behandlats. Även övriga klienthandlingar ska registreras.

Av varje klienthandling som registreras ska det framgå till vilken serviceuppgift eller vilka serviceuppgifter handlingen ansluter sig. Närmare bestämmelser om klassificeringen av serviceuppgifterna inom socialvården får utfärdas genom landskapsförordning.

22 §. Åtkomst till och användning av klientuppgifter

Tillhandahållare av service ska bestämma vilka personer som har rätt att komma åt klientuppgifter. Åtkomsträttigheterna ska avgränsas till sådana klientuppgifter som är nödvändiga för att en enskild yrkesutbildad person eller annan anställd personal ska kunna utföra sina arbetsuppgifter.

För att följa upp att endast personer med åtkomsträttigheter använder klientuppgifter för tillåtna syften ska tillhandahållare av service registrera användningen av klientuppgifterna. Om klientuppgifterna har registrerats elektroniskt ska tillhandahållaren av servicen föra en elektronisk logg över klientuppgifternas användning för att säkerställa att uppgifterna endast används av personer med åtkomsträttigheter för tillåtna syften.

Närmare bestämmelser om de grunder enligt vilka tillhandahållare av service ska administrera de åtkomsträttigheter som avses i 1 mom. får utfärdas genom landskapsförordning. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska registreras och föras in i den elektroniska loggen enligt 2 mom. får utfärdas genom landskapsförordning.

23 §. Klientens rätt att få uppgifter

Bestämmelser om klientens rätt att få uppgifter gällande behandlingen av sina personuppgifter inom socialvården finns i artikel 15 i dataskyddsförordningen. Om klientuppgifterna behandlas elektroniskt gäller denna rätt också i förhållande till den elektroniska logg som avses i 22 § 2 mom.

24 §. Förvaring av klientuppgifter

Klienthandlingar ska förvaras i socialvårdens personregister enligt de förvaringstider som framgår ur bilagan till den här lagen.

Förvaring av klienthandlingar för arkivändamål av allmänt intresse sker i enlighet med vad som föreskrivs i arkivlagen (2004:13) för landskapet Åland.

25 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Skyldigheten enligt 4 § 1 mom. att anteckna i formbundna handlingar tillämpas först efter att bestämmelser i landskapsförordning om handlingarnas formbundenhet har antagits med stöd av 4 § 4 mom. och trätt i kraft.

Skyldigheten enligt 21 § 2 mom. att registrera klienthandlingarna så att det framgår till vilken serviceuppgift eller vilka serviceuppgifter handlingen ansluter sig, tillämpas först efter det att de bestämmelser i landskapsförordning som avses i momentet har trätt i kraft.

LL (2020:26) om klienthandlingar inom socialvården

M 8

De förvaringstider som avses i 24 § 1 mom. och i bilagan till den här lagen tillämpas i förhållande till klienthandlingar som finns i socialvårdens personregister då denna lag träder i kraft eller som förs in i dessa register efter att lagen trätt i kraft.

Bilaga

Serviceuppgift inom socialvården	Förvaringstid
Adoptionsrådgivning	Alla klienthandlingar förvaras 120 år efter barnets födelse, men för avbrutna adoptionsärenden är förvaringstiden 40 år efter beslutet om att avbryta adoptionsrådgivningen.
Äldreservice	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.
Utredning av faderskap	Alla klienthandlingar förvaras 120 år efter barnets födelse.
Rådgivning i uppfostrings- och familje-frågor	Alla klienthandlingar förvaras 120 år efter barnets födelse, men om klientskapet inte fortsätter efter behovsutredningen är förvaringstiden 30 år efter avslutad utredning.
Specialomsorger om utvecklingsstörda	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.
Hemservice	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.
Främjande av integration	Alla klienthandlingar förvaras varaktigt.
Fastställande av underhållsbidrag för barn	Alla klienthandlingar förvaras 120 år efter barnets födelse.
Tryggande av vårdnad om barn och umgängesrätt	Alla klienthandlingar förvaras 120 år efter barnets födelse.
Barnskydd	Barnskyddsanmälningar förvaras 30 år. Alla övriga klienthandlingar förvaras 120 år efter barnets födelse. Beslut, planer och klientrapporter förvaras varaktigt.
Stöd för närstående-vård	Klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.

M 9 LF (2020:112) om samverkansavtal inom socialvård och hälso- och sjukvård

Medling i familjefrågor	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.
Fastställande av underhållsbidrag för make	Alla fastställda underhållsavtal förvaras varaktigt. Övriga klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad behandling av ärendet.
Missbrukarvård	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.
Klientombudsmanverksamheten	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad behandling av ärendet.
Service enligt socialvårdslagen	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.
Social kreditgivning	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service.
Utkomststöd	Alla klienthandlingar förvaras 12 år efter avslutad service.
Stödjande av sysselsättningen av arbetslösa	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.
Handikappservice	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.
Stödjande av sysselsättningen av personer med funktionsnedsättning	Alla klienthandlingar förvaras 30 år efter avslutad service eller 12 år efter klientens död.

M 9 Landskapsförordning (2020:112) om samverkansavtal inom socialvård och hälso- och sjukvård

1 §. Samverkansavtalsparter

Samverkansavtal enligt 69 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård och 19a § i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård ska ingås gällande hemvård, boendeservice, service på institution, alkohol- och drogarbete, förebyggande av psykisk ohälsa och arbete för psykisk hälsa för att säkerställa funktionella servicehelheter för klienter som får både socialvård och hälso- och sjukvård inom dessa områden.

Enligt 2 § 2 mom. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn ska samverkansavtal på området alkohol- och drogarbete, förebyggande av psykisk ohälsa och arbete för psykisk hälsa ingås av kommunernas socialtjänst och Ålands hälso- och sjukvård.

Enligt 2 § 1 och 2 mom. i landskapslagen om socialvårdens förvaltning och tillsyn ska samverkansavtal på områdena hemvård, boendeservice och service på institution ingås av Ålands hälso- och sjukvård och kommunernas socialtjänst för personer som är under 65 år och av Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna för personer som fyllt 65 år.

2 §. Innehåll i samverkansavtal

Samverkansavtal ska enligt 69 § 2 mom. i landskapslagen om socialvård och 19a § 2 mom. i landskapslagen om hälso- och sjukvård reglera gemensamma mål för de samordnade tjänsterna, ansvarsfördelningen och övergripande rutiner för samarbetet och övriga åtgärder för att säkerställa funktionella servicehelheter för klienterna. Samverkansavtal ska enligt 3 mom. i nämnda lagrum utvärderas årligen av parterna och vid behov ska samverkansavtalet ändras.

Av de *gemensamma målen* för de samordnade tjänsterna ska framkomma hur behovet av tjänster ska bedömas och följas upp. Målen ska främja socialvårdens och hälso- och sjukvårdens klient- och patientsäkerhet, kvalitet och produktivitet. I målen ska beaktas förhållandet mellan de olika tjänsterna för vilka samverkansavtal ska ingås.

Gällande *ansvarsfördelningen* för de samordnade tjänsterna ska respektive parts ansvar, liksom det gemensamma ansvaret mellan parterna, framgå.

Gällande *övergripande rutiner för samarbetet* ska i samverkansavtalet beaktas geografiska aspekter så att hela den åländska befolkningens servicebehov tillgodoses. Av de övergripande rutinerna ska framkomma på vilket sätt genomförandet av de samordnade tjänsterna fortlöpande ska följas upp och hur den årliga utvärderingen av samverkansavtalet ska göras.

Beträffande *övriga åtgärder* ska i samverkansavtalet överenskommas om påföljderna av att samverkansavtalet inte följs.

3 §. Tidsfrister för samverkansavtal

Samverkansavtal ska vara godkända och träda i kraft senast den 1 juni 2021. (2021/41)

Samverkansavtal för hemvård enligt 20 § 3 mom. i landskapslagen om socialvård och 38a § i landskapslagen om hälso- och sjukvård ska vara godkända och träda i kraft senast den 1 januari 2021.

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

M 10 Landskapslag (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice

1 §. Inledande bestämmelse

Lagen om privat socialservice (FFS 922/2011), nedan kallad rikslagen, ska tillämpas i landskapet Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar av rikslagen är tillämpliga i landskapet från det att ändringarna träder i kraft i riket, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

3 mom. upphävt (2020/21).

L om privat socialservice (FFS 922/2011) ska tillämpas inom landskapets behörighetsområde i den lydelse som lagen hade innan den upphävdes den 1 januari 2024 genom L om tillsynen över social- och hälsovården (FFS 741/2023).

2 §. (2013/121) Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på statliga myndigheter och välfärdsområden ska i landskapet skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och kommunerna, när det är fråga om uppgifter som faller inom landskapets behörighet, varvid (2022/82)

1) Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är tillståndsmyndighet och

2) (2020/21) Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och det kommunala organ som avses i 4 § i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland, eller den tjänsteman som organet utsett, är tillsynsmyndighet.

3 §. (2015/19) Avvikelser

Lagen ska inte tillämpas på socialservice som landskapet producerar. Vid tillämpning av 3 § 1 punkten i rikslagen ska privat socialservice i landskapet omfatta sådan privat barnomsorg som avses i 6 kap. i del II i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola och som bedrivs utan samhällsstöd. (2020/53)

Hänvisningar och bestämmelser i rikslagen ska gälla på det sätt som anges i följande tabeller.

Tabell 1

	Hänvisningen i rikslagens	avser i landskapet
1.	2 § 2 mom. och 5 § 1 mom. till lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000),	de med stöd av landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård tillämpliga bestämmelserna i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000).
2.	3 § 1 punkten till 14 § i socialvårdslagen (FFS 1301/2014),	14 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård.
3.	4 § 2 mom. till lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 272/2005),	landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården.
4.	4 § 2 mom. till 46a § i socialvårdslagen (FFS 1301/2014),	65 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård.
5.	4 § 3 mom. till 6, 8 och 9 §§ i familjevårdslagen (FFS 263/2015),	1b § och 1d § i landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdslagen.

6.	4 § 3 mom. till 59 och 60 §§ i barnskyddslagen (FFS 417/2007),	de med stöd av landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen tillämpliga bestämmelserna i barnskyddslagen (FFS 417/2007).
7.	Upphävd (2022/82).	
8.	Upphävd (2021/126).	
9.	(2021/126) 30 § 3 mom. till 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999),	25 § offentlighetslagen (2021:79) för Åland.

(2020/21)

Tabell 2

	Bestämmelsen i rikslagens	ska i landskapet
1.	4 § 3 mom. tredje och fjärde mening om verksamhetsbetingelser,	inte tillämpas.
2.	5 § 1 mom. om ansvar för servicens kvalitet,	avse avtal eller förvaltningsbeslut av en kommun eller Kommunernas socialtjänst.
3.	6 § 1 mom. tredje mening om plan för egenkontroll,	inte tillämpas.
4.	7 § 2 mom. om en serviceproducentens alla verksamhetsenheter där socialservice produceras dygnet runt,	gälla sådan socialservice som produceras i landskapet.
5.	7 § 3 mom. om tillståndspliktig service,	inte tillämpas.
6.	8 § 1 mom. andra mening om ansökan om tillstånd,	inte tillämpas.
7.	8 § 2 mom. 9 punkt om krav på att uppge den dataskyddsansvariga enligt 20 § 4 mom. lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (FFS 159/2007),	inte tillämpas, dock så att om inte en särskild person inom en verksamhet har förordnats vara dataskyddsansvarig och detta meddelas i tillståndsansökan, så ska den för varje verksamhetsenhet ansvariga personen anses vara dataskyddsansvarig.
8.	9 § 1 mom. andra mening om inspektion med anledning av tillståndsansökan,	inte tillämpas.

M 10 LL (2012:36) om tillämpning av L om privat socialservice

9.	9 § 1 mom. tredje mening om inspektion med anledning av tillståndsansökan,	avse att en representant från den kommun där avsikten är att tjänsterna ska produceras får delta i inspektionen på begäran av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. På motsvarande sätt får en representant från Kommunernas socialtjänst delta i inspektionen om tjänsten avser sådan socialservice som tillhör dess verksamhetsområde.	13.	17 § 2 mom. första mening om rätt att ge inspektionsuppdrag till andra myndigheter,	inte tillämpas.
10.	11 § första mening om skriftlig anmälan för annan socialservice än socialservice dygnet runt,	avse att anmälan lämnas till den kommun där tjänsterna produceras. Om tjänsten avser sådan socialservice som tillhör Kommunernas socialtjänsts verksamhetsområde ska anmälan istället lämnas till Kommunernas socialtjänst.	14.	25 § om förande av register och användning av registeruppgifterna,	inte tillämpas. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska för handläggning av tillstånds- och anmälningsärenden som avses i denna lag samt för övervakning och statistikföring av verksamheten föra ett register över tillhandahållare av privat socialservice. Myndigheten får använda registeruppgifter i den omfattning dess uppgifter kräver det. Närmare bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i dataskyddslagstiftningen.
11.	12 § andra mening om anmälan om att den ansvariga personen byts ut eller om att verksamheten upphör,	avse att anmälan lämnas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet som tillståndsmyndighet eller till den kommun eller Kommunernas socialtjänst som tagit emot en anmälan för annan socialservice än socialservice dygnet runt.	15.	27 § 2 mom. om registrering av anmälningspliktig verksamhet,	inte tillämpas. I registret förs inte in uppgifter om serviceproducenter som producerar endast sådana stödtjänster i anslutning till hemservice som avses i 14 § 1 mom. 5 punkten i landskapslagen om socialvård eller med stödtjänsterna jämförbara tjänster.
12.	13 § om skyldighet att lämna uppgifter,	inte tillämpas. Kommunen eller Kommunernas socialtjänst ska utan dröjsmål lämna Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet de uppgifter som de fått med stöd av 11 och 12 §§ i rikslagen, med undantag för uppgift om serviceproducenter som producerar endast sådana stödtjänster i anslutning till hemservice som avses i 14 § 1 mom. 5 punkten i landskapslagen (2020:12) om socialvård eller med stödtjänster jämförbara tjänster.	16.	33 § 2 och 3 mom. om centralförvaltningen,	inte tillämpas.
			17.	34 § 2 mom. om region- och lokalförvaltningen,	inte tillämpas. Kommunen och Kommunernas socialtjänst styr och övervakar privat socialservice inom sina respektive verksamhetsområden.

18.	35 § 2 och 3 mom. om underrättelse om genomförda tillsynsåtgärder,	inte tillämpas. Kommunen eller Kommunernas socialtjänst ska omedelbart underrätta Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om bristfälligheter eller missförhållanden som kommit till deras kännedom i samband med tillsyn samt sina slutsatser av inspektioner förrättade med stöd av 17 § i rikslagen. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska underrätta det kommunala organet i berörda kommuner och/eller Kommunernas socialtjänst om att myndigheten med stöd av rikslagens 17–23 §§ har genomfört en tillsynsåtgärd.
19.	41 § om ersättning för kostnaderna för registrering,	inte tillämpas.
20.	45 § 1 mom. andra mening om tillståndets giltighetstid,	inte tillämpas.
21.	45 § 2 mom. om tillståndets giltighetstid,	inte tillämpas.

(2022/82)

I rikslagens 4 § 2 mom. hänvisas numera (FFS 296/2016) till L om yrkesutbildade personer inom socialvården (FFS 817/2015).

4 §. *Ändringssökande*

I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § i självstyrelselagen för Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

5 §. *Förordningar*

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av rikslagen ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

6 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 november 2012.

Genom denna lag upphävs 1 § 1 mom. 4 punkten och 2f § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

M 11 Landskapslag (2016:15) om tillämpning på Åland av lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården

1 §. *Lagens tillämpningsområde*

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag ska lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (FFS 569/2009, *servicesedellagen*), tillämpas på Åland till den del den avser användningen av servicesedlar för socialvårdstjänster som ordnas av kommunerna. Vad som i servicesedellagen bestäms om kommuner gäller även kommunalförbund.

Ändras något i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården som hör till landskapets behörighet ska ändringarna gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

3 mom. upphävt (2022:91).

2 §. *Hänvisningar*

Hänvisas i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (FFS 569/2009) servicesedellagen till bestämmelser i rikslagstiftningen som hänför sig till ett rättsområde inom landskapets behörighet och som äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, ska hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Till den del bestämmelserna i servicesedellagen innehåller hänvisningar till lagen om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992) ska de inte tillämpas på Åland.

Hänvisas i någon av de i servicesedellagen angivna riksförfattningarna till andra bestämmelser i rikslagstiftningen som hänför sig till ett rättsområde inom landskapets behörighet och som äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, ska hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Hänvisningar i lagen till ett välfärdsområde ska avse en kommun. (2023/26)

3 §. *Rättelseyrkande*

En i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (FFS 569/2009) servicesedellagen avsedd klient får inom 14 dagar från det att hon eller han fick del av ett i 7 § 3 mom. eller 8 § 2 mom. i servicesedellagen avsett beslut framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos det kollegiala organ i en kommun som ansvarar för ordnandet av i 4 § 1 mom. i servicesedellagen avsedda tjänster i kommunen. Bestämmelser om anvisning av rättelseyrkande finns i 41 § i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland (*förvaltningslagen*).

Ett i 7 § 3 mom. eller 8 § 2 mom. i servicesedellagen avsett beslut som det kollegiala organet har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får delges klienten i brev per post. Om inte något annat visas, anses delfäendet då ha ägt rum den sjunde dagen efter det att beslutet postades under den adress som klienten uppgett. Bestämmelser om förfarandet i övrigt finns i förvaltningslagen för landskapet Åland.

M 12 LL (1953:16) om bosättningslån

4 §. Besvär

I ett i 7 § 3 mom. eller 8 § 2 mom. i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (FFS 569/2009) servicesedellagen avsett beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Besvär över lagligheten av det beslut som det kollegiala organet har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Besvåren får också lämnas in till organet, som ska sända dem till förvaltningsdomstolen tillsammans med sitt eget utlåtande

I Ålands förvaltningsdomstols beslut får ändring inte sökas genom besvär.

5 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av servicesedellagen ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

M 12 Landskapslag (1953:16) om bosättningslån i landskapet Åland**1 kap. Allmänna stadganden**

1 §. [Landskapsstyrelsen] kan inom ramen för anslag, som för ändamålet reserverats i landskapets inkomst- och utgiftsstat, på därom gjord ansökan bevilja dem, som ingå eller ingått äktenskap, räntefritt bosättningslån av landskapsmedel för anskaffning av till grundande av eget hem erforderligt bostads- och annat lösöre i enlighet med vad i denna landskapslag stadgas.

Anslag för bosättningslån har sedan år 1958 endast undantagsvis budgeterats.

2 §. Förutsättning för beviljande av bosättningslån är:

1) att bägge lånesökandena åtnjuta åländsk hembygdsrätt [eller att kvinnan genom äktenskapet förvärvat sådan rätt] och att de avgiva försäkran om, att de ärna förbli bosatta på Åland;

2) att mannen och kvinnan icke vid inlämnande av ansökan om lån eller, då lån sökes efter vigseln, vid äktenskapets ingående fyllt 30 år;

3) att lånesökandena ej hava tillräckliga tillgångar för grundande av eget hem;

4) att lysning avkunnats för lånesökandena; samt

5) att lånesökandenas personliga egenskaper äro sådana, att deras ekonomiska understödjande för i 1 § nämnt ändamål ur samhällets synpunkt är ändamålsenligt.

Låneansökan skall inlämnas senast inom förloppet av sex månader efter vigseln.

På synnerliga skäl kan bosättningslån beviljas, oaktat någon av de i 1 mom. 1 eller 2 punkten nämnda förutsättningarna saknas eller ansökan inlämnats senare än i 2 mom. stadgats.

3 §. Maximibeloppet för bosättningslån fastställs av [landskapsstyrelsen].

4 §. Bosättningslånet utgives till låntagarna i form av inköpsanvisningar eller penningar eller delvis i var-

dera formen, i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer.

5 §. Bosättningslånet skall återbetalas inom förloppet av fem år genom terminsvis skeende amorteringar, vilkas erläggande begynner tolv månader efter det lånet beviljats.

Erläggandet av amorteringarna inställes för en tid av tolv månader varje gång ett barn fötts i äktenskapet mellan låntagarna.

Med betalning av amorteringarna kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja anstånd, därest [landskapsstyrelsen] pröva särskild orsak därtill föreligga.

6 §. Hava i äktenskapet mellan låntagarna fötts tre barn, vilka varit vid liv sex månader, räknas såsom amortering dem till godo en femtedel av lånets ursprungliga belopp, likväl endast till den del, som av till betalning icke förfallet lån ännu är ogulden. Hava i äktenskapet fötts fyra barn, vilka varit vid liv nämnda tid, räknas såsom amortering hälften av lånets ursprungliga belopp, och då i äktenskapet fötts fem barn, anses lånet i sin helhet hava blivit återbetalt.

7 §. Ansökan om bosättningslån skall ingivas till socialnämnden i den kommun där mannen är bosatt, vilken nämnd med anledning av densamma avgiver utlåtande samt drager försorg om dess befordran till [landskapsstyrelsen] liksom även om andra med utlåningsverksamheten förenade lokala åligganden.

Äro låneansökandena bosatta i skilda kommuner, skall ansökningen jämte utlåtande hänskjutas till socialnämnden i den kommun, där kvinnan är bosatt, för avgivande av utlåtande för hennes vidkommande.

8 §. [Landskapsstyrelsen] drager försorg om utfärdande och inlösende av inköpsanvisningar samt om utbetalande av penningbelopp.

Amorteringar på bosättningslån erläggas till [landskapsstyrelsens kamreraravdelning]. Underlåter låntagare att inom utsatt tid erlägga amorteringar eller har [landskapsstyrelsen] med stöd av 10 § förordnat, att lånet omedelbart skall återbetalas, drager [länsstyrelsen] försorg om indrivning av dessa utan domstolsutslag eller särskilt förordnande av [överexekutor] ur låntagarnas utmätningsbara tillgodohavanden.

9 §. Skulle återbetalningen av lånet till följd av låntagarens frånfälle eller av andra synnerligen vägande skäl för låntagaren eller den avlidnes rättsinnehavare medföra så stora svårigheter, att han eller de till följd härav skulle urståndsättas att försörja sig själva eller sina anhöriga, kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja partiell eller fullständig befrielse från återbetalningen av den resterande delen av bosättningslånet.

10 §. [Landskapsstyrelsen] kan förordna om omedelbar återbetalning av bosättningslån, därest låntagarna icke blivit sammanvigda inom sex månader, räknat från den dag, då beslut om lånets beviljande utfärdats, därest lånet beviljats på grund av oriktiga uppgifter av låntagarna, därest lånet använts för andra ändamål än bosättning eller därest låntagarna underlåtit att erlägga amorteringar eller annars brutit mot lånevillkoren.

11 §. [Landskapsstyrelsen] övervakar låneverksamheten.

Socialnämnd är skyldig att lämna nödiga uppgifter och att vid anfordran förete för övervakningen nödiga handlingar och andra utredningar.

12 §. För person, som icke uppnått myndig ålder, kan hans förmyndare utan förmyndarnämndens tillstånd upptaga bosättningslån.

13 §. Låntagare skola under lånetiden hava sitt bostadslösöre brandförsäkrat i av [landskapsstyrelsen] godkänd inhemska försäkringsanstalt till minst lika stort belopp som lånebeloppet.

2 kap. Verkställighetsföreskrifter

14 §. Ansökan om bosättningslån skall, undertecknad av de trolovade eller makarna, ställas till [landskapsstyrelsen].

Till låneansökan skall fogas:

1) av kyrkoherdeämbetet, församlingsledare eller föreståndare, förare av civilregister eller annan registermyndighet utfärdat intyg, varav framgår vardera sökandens fullständiga namn, födelsetid och -ort, bostadsort, civilstånd och medborgarskap, samt när lysning avkunnats eller äktenskap ingåtts;

2) av två kända och trovärdiga personer undertecknat intyg över sökandenas omtänksamhet i ekonomiska angelägenheter samt över deras övriga på beviljande av lån inverkan personliga egenskaper ävensom däröver, huruvida sökandena själva hava tillräckliga medel för att grunda ett hem;

3) intyg över att mannen åtnjuter åländsk hembygdsrätt; samt

4) annan nödig befunnen utredning.

15 §. Innan bosättningslån utbetalas, skola sökandena till socialnämnden ingiva på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett i tvänne exemplar utskriven skuldsedel. Det ena exemplaret återlämnas till sökandena och det andra översändes till [landskapsstyrelsen]. Båda sökandena skola underskriva skuldsedeln, i vilken de förbinda sig att ansvara solidariskt för lånet. Till det exemplar, som översändes till [landskapsstyrelsen], skall sökandena foga av gårdsägare eller disponent eller två andra trovärdiga personer givet intyg över att de förfoga över bostad ävensom intyg över att de försäkrat sitt bostadslösöre för minst ett lånebelopp motsvarande belopp.

Hava i 1 mom. nämnda handlingar icke inlämnats till socialnämnden inom tre månader efter det att någontida sökanden erhöll meddelande om att lån beviljats, är rätten att erhålla lån förverkad, såframt icke [landskapsstyrelsen] på framlagda vägande skäl anorlunda besluter.

16 §. Inköpsanvisningarna och det i penningar utgående beloppet utbetalas till dem, som erhållit lån, genom socialnämndens förmedling.

Inköpsanvisning, vilken anger låntagarnas namn och det belopp, på vilket den utställts, samt det slag av föremål, för vars inköp den är avsedd, skall, försedd med av försäljaren undertecknat bevis, som anger

de sålda föremålen och deras pris, tillställas [landskapsstyrelsens kamreraravdelning] för inlösen inom sex månader från dagen för dess utställande.

17 §. Bosättningslån skall, därest [landskapsstyrelsen] icke anorlunda bestämmer, återbetalas genom amorteringar, som erläggas kvartalsvis.

18 §. För att låntagarna skola få tillgodoräkna sig i 5 § 2 mom. stadgat avbrott i erläggandet av amorteringar, böra de inom tre månader från barnets födelse till [landskapsstyrelsen] insända eller till socialnämnden inlämna av läkare, barnmorska eller hälsosyster givet intyg över att dem fötts ett barn.

I 1 mom. avsett avbrott i erläggandet av amorteringarna begynner senast efter förloppet av trettio dagar från den dag, då anmälan om barnets födelse inkom till [landskapsstyrelsen].

19 §. (1955/17) Då åt låntagare fötts tre, fyra eller fem i 6 § avsedda barn, skola de, för att den i sagda lagrum stadgade delen av lånets ursprungliga belopp skall kunna räknas dem till godo, inom tre månader räknat från den dag, då det senast födda barnet levat sex månader, till [landskapsstyrelsen] insända eller till socialnämnden inlämna ämbetsbetyg, utvisande barnets ålder.

På synnerliga skäl kan befrielse från betalning dock beviljas, oaktat ämbetsbetyget insänts eller inlämnats senare än i 1 mom. stadgats.

20 §. Ansökan om i 5 § 3 mom. nämnt anstånd och i 9 § avsedd befrielse från återbetalning av lån skall ställas till [landskapsstyrelsen] och inlämnas till socialnämnden, som äger översända den jämte eget yttrande till [landskapsstyrelsen].

21 §. Meddelande rörande [landskapsstyrelsens] beslut angående bosättningslån tillställs lånesökandena med posten i rekommenderat brev.

22 §. I 14 § nämnd ansökan skall skrivas på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett, vilken, liksom övriga erforderliga blanketter, på socialnämnds rekvisition avgiftsfritt tillhandahålls av [landskapsstyrelsen]. Socialnämnden bör likaså avgiftsfritt tillhandahålla sökandena nämnda blanketter.

23 §. Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna landskapslag kan vid behov utfärdas av [landskapsstyrelsen] genom landskapsförordning.

M 13 Landskapslag (2015:4) om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag

1 kap. Allmänna och särskilda bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

Lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014), nedan kallad rikslagen, ska tillämpas på Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar av rikslagen ska tillämpas på Åland från det att ändringarna träder i kraft i riket, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

M 13 LL (2015:4) om tillämpning av L om allmänt bostadsbidrag

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen sköts av social- och hälsovårdsministeriet ska på Åland skötas av landskapsregeringen.

De förvaltningsuppgifter och befogenheter som Folkpensionsanstalten har enligt rikslagen, har landskapsregeringen på Åland till den del förvaltningen grundar sig på landskapets behörighet på området. (2020/69)

3 §. Avvikelser och särskilda bestämmelser

För den som har rätt till bostadsbidrag och är bosatt på Åland betalas bostadsbidrag ur landskapets medel. Likaså betalas kostnaderna som verkställigheten av denna lag medför ur landskapets medel.

Kommunerna på Åland hör till kommungrupp III.

Hänvisningen i rikslagens 4 § 2 mom. till 81 § barnskyddslagen (FFS 417/2007) ska avse de med stöd av landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen tillämpliga bestämmelserna i barnskyddslagen.

Bestämmelsen i rikslagens 4 § 4 mom. ska på Åland tillämpas i den lydelse den har i lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014) den 31 juli 2017 och hänvisningen till 14 § lagen om studiestöd ska avse 13 § landskapslagen (2006:71) om studiestöd. (2017/52)

Hänvisningen i rikslagens 7 § 2 mom. till lagen om hyra av bostadslägenhet (FFS 481/1995) ska avse hyreslagen (1999:19) för landskapet Åland.

Bestämmelsen i rikslagens 8 § 2 mom. 1 punkten ska på Åland tillämpas i den lydelse den har i lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014) den 31 juli 2017 och hänvisningen till 14 § lagen om studiestöd ska avse 13 § landskapslagen om studiestöd. (2017/52)

Hänvisningen i rikslagens 15 § 1 punkten till barnbidragslagen (FFS 796/1992) ska avse landskapslagen (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen.

Hänvisningen i rikslagens 15 § 2 punkten till lagen om moderskapsunderstöd (FFS 477/1993) ska avse landskapslagen (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd.

Hänvisningen i rikslagens 15 § 7 punkten till lagen om studiestöd ska avse landskapslagen om studiestöd.

Hänvisningen i rikslagens 15 § 8 punkten till lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997) ska avse landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

Hänvisningen i rikslagens 15 § 12 punkten till familjevårdarlagen (FFS 312/1992) ska avse landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen.

Hänvisningen i rikslagens 15 § 12 punkten till lagen om barndagvård (FFS 36/1973) avseende ersättningar för kostnader för familjedagvård ska avse ersättningar för kostnader för familjedaghem och gruppfamiljedaghem enligt barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland.

Hänvisningen i rikslagens 15 § 17 punkten till lagen om underhållsstöd (FFS 580/2008) ska avse landskapslagen (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd.

Hänvisningen i rikslagens 15 § 20 punkten till lagen om stöd för närståendevård (FFS 937/2005) ska avse de med stöd av landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård tillämpliga bestämmelserna i lagen om stöd för närståendevård.

Hänvisningen i rikslagens 20 § 8 punkten till lagen om studiestöd ska avse landskapslagen om studiestöd.

Hänvisningen i rikslagens 27 § 2 mom. 5 punkten till lagen om studiestöd ska avse landskapslagen om studiestöd.

Rätten att få uppgifter av myndigheter i rikslagens 42 § omfattar även rätt att få uppgifter av myndigheter underställda landskapsregeringen.

Besvärinstanserna i 42 § rikslagens ska avse högsta förvaltningsdomstolen.

Hänvisningen i rikslagens 47 § 1 mom. till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) ska avse offentlighetslagen (2021:79) för Åland. (2021/122)

Bestämmelsen i rikslagens 10 § ska på Åland tillämpas i den lydelse den har i lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014) den 31 december 2016. (2016/92)

Bestämmelserna i rikslagens 9 § 9 mom., 15 § 7 punkten, 20 § 8 punkten, 27 § 2 mom. 5 punkten och 28 § 4 punkten ska på Åland tillämpas i den lydelse de har i lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014) den 31 juli 2017. (2017/52)

I rikslagens 15 § 12 p. hänvisas numera (FFS 2016/1533) till familjevårdslag (FFS 263/2015) och L om småbarnspedagogik (FFS 36/1973).

En temporär lydelse (2023/45) av 3 § 20 mom. var: Bestämmelsen i rikslagens 10 § ska under perioden 1 juni 2023 till och med 31 maj 2024 ha följande lydelse:

Av de boendeutgifter för ett hushåll som är godtagbara enligt 9 § beaktas högst följande belopp per månad:

Hushållets storlek	Kommungrupp III
1 person	517
2 personer	756
3 personer	958
4 personer	1 135

Om ett hushåll består av fler än fyra personer, höjs de maximala boendeutgifterna med 155 euro för varje ytterligare medlem i hushållet.

(2023/45)

4 §. Sökande av ändring

Den som är missnöjd med ett beslut som fattats med stöd av denna lag får söka ändring i beslutet genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med bestämmelserna i rikslagen.

2 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**5 §. Ikraftträdande**

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. självstyrelselagen för Åland.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2015. Bestämmelserna i rikslagens 13 § träder dock i kraft den 1 september 2015 och de tillämpas på bostadsbidrag som beviljas eller justeras vid denna tidpunkt eller därefter.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1975:63) om tillämpning av lagen om bostadsbidrag.

6 §. Övergångsbestämmelser

Utbetalningen av de bostadsbidrag som betalas när denna lag träder i kraft fortsätter på tidigare grunder fram till justeringen enligt 27 § rikslagen eller till dess att bostadsbidraget upphör.

När bostadsbidrag som betalades innan denna lag trädde i kraft ska justeras med början vid lagens ikraftträdande och fram till den 1 december 2015 i enlighet med 27 § 1 mom. rikslagen och det inte har skett någon sådan förändring i hushållet som avses i 27 § 2 mom. rikslagen, ska utbetalningen av bostadsbidraget fortsätta till det tidigare beloppet tills bidraget nästa gång justeras enligt 27 § rikslagen, om bostadsbidraget annars skulle minska med 100 euro i månaden eller mer.

Ikraftträdandebestämmelse (2023/45):

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. självstyrelselagen (1991:71) för Åland.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023 och gäller till och med den 31 maj 2024.

M 14 Förordning (1995:7) om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag

(FFS 1557/1994)

1 §. De förvaltningsuppgifter som följer av lagstiftningen om bostadsbidrag handhas i landskapet Åland av folkpensionsanstalten enligt vad Ålands [landskapsstyrelse] och folkpensionsanstalten närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1995.

M 15 Landskapslag (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd

1 §. Allmänt

Lagen om moderskapsunderstöd av den 28 maj 1993 (FFS 477/1993), med undantag av 5, 11, 12 och 13 §§, samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen skall tillämpas i landskapet Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar i den i 1 mom. avsedda lagen gäller i landskapet från det att de trätt i kraft i riket.

2 §. Verkställighet

De uppgifter som enligt lagen om moderskapsunderstöd ankommer på folkpensionsanstalten ankommer i landskapet på kommunerna.

2 § 1 mom. sista meningen i lagen om moderskapsunderstöd ska ha följande lydelse: Kommunen kan dock av särskilda skäl bevilja understöd trots att personen inte har genomgått någon hälsoundersökning. (2023/21)

3 §. (2023/125) Finansiering

Moderskapsunderstöd betalas av landskapets medel till en gravid person som är berättigad till understödet och som är bosatt på Åland.

Understödet utbetalas av kommunerna som kalenderårsvis erhåller ersättning av landskapet för de utbetalade medlen. Ersättningen ska sökas senast den 30 april.

4 §. Understödet innehåll

Landskapsregeringen beslutar om moderskapsförpackningens innehåll och fastställer den beloppsmässiga storleken på moderskapsunderstödet.

5 §. (2023/125) Ändringssökande

I ett beslut som fattats av en kommunal myndighet med stöd av denna lag får rättelse begäras hos kommunen inom 14 dagar efter delfäendet av beslutet.

I ett beslut som fattats med anledning av begäran om rättelse enligt 1 mom. får ändring sökas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1994.

M 16 Landskapslag (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen

1 §. Allmänt

Barnbidragslagen av den 21 augusti 1992 (FFS 796/1992) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen skall tillämpas i landskapet Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar av den i 1 § avsedda lagen gäller i landskapet från och med det att de trätt i kraft i riket.

Hänvisningar i barnbidragslagen till ett välfärdsområde ska avse en kommun med undantag för hänvisningen i 11 § 2 mom. och 12 § som ska avse det organ som enligt 4 § i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn ansvarar för den kommunala socialvården. (2023/24)

Hänvisningen i 11 § 2 mom. till familjevårdslagen (FFS 263/2015) ska avse landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdslagen. (2023/24)

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt den lag som avses i 1 § ankommer på folkpensionsanstalten sköts i landskapet Åland av landskapsregeringen.

3 §. Finansiering

För barn som är bosatta i landskapet betalas barnbidrag av landskapets medel.

Landskapet betalar ersättning till folkpensionsanstalten för barnbidraget i enlighet med vad landskapsregeringen och folkpensionsanstalten närmare avtalar.

M 17 F (1993:12) om skötseln av vissa uppgifter som gäller barnbidrag**4 §. (2008/8) *Barnbidragets storlek***

Barnbidraget är 110 euro per kalendermånad för ett barn.

Om en person har rätt att lyfta barnbidrag för flera än ett barn är barnbidraget för det första barnet 110 euro, för det andra 143 euro, för det tredje 185 euro, för det fjärde 214 euro samt för det femte och varje följande barn 259 euro per kalendermånad.

För ensamförsörjares barn betalas barnbidraget höjt med 80 euro per barn och kalendermånad. (2022/68)

5 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Ikraftträdandebestämmelse (2008/8):

Med stöd av 20 § 3 mom. självstyrelselagen för Åland bemyndigar lagtinget landskapsregeringen att bestämma när denna lag helt eller delvis träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2008.

Genom lagens ikraftträdande upphävs landskapsförordningen (1995:106) om barnbidrag.

M 17 Förordning (1993:12) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag

(FFS 1596/1992)

1 §. De förvaltningsuppgifter som följer av lagstiftningen om barnbidrag handhas i landskapet Åland av folkpensionsanstalten enligt vad folkpensionsanstalten och Ålands [landskapsstyrelse] närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

M 18 Landskapslag (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd**1 §. *Lagens syfte och tillämpningsområde***

Underhållet för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år tryggas genom underhållsstöd på så sätt att lagen om underhållsstöd (FFS 580/2008), inom landskapets behörighet och med de avvikelser som anges i denna lag, ska tillämpas i landskapet Åland.

En person under 18 år som inte är stadigvarande bosatt i landskapet har rätt till underhållsstöd i enlighet med denna lag om han eller hon, på grundval av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, är berättigad till sociala trygghetsförmåner med stöd av landskapslagstiftningen.

Lagen om underhållsstöd ska tillämpas i landskapet sådan den lyder då denna lag träder i kraft. Ändras därefter lagen om underhållsstöd, ska ändringarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

2 §. *Förvaltningsuppgifter*

De förvaltningsuppgifter och befogenheter som Folkpensionsanstalten har enligt lagen om underhålls-

stöd, har landskapsregeringen på Åland till den del förvaltningen grundar sig på landskapets behörighet på området. (2020/68)

Landskapsregeringen kan med stöd av 32 § självstyrelselagen samtycka till att de förvaltningsuppgifter som avses i 1 mom. i enlighet med en överenskommelseförordning överförs genom avtal till Folkpensionsanstalten.

De blanketter som avses i 3 § lagen om underhållsstöd ska användas i landskapet om inte landskapsregeringen bestämmer att särskilda blanketter om underhållsstöd som landskapsregeringen fastställer ska användas.

3 §. *Avvikelser*

De i 44 § lagen om underhållsstöd angivna ersättningsarna fördelas och utbetalas genom landskapsandelssystemet till kommunerna i förhållande till deras invånarantal.

Hänvisningen i 11 § till ett välfärdsområde ska avse en kommun. (2023/23)

Innan Folkpensionsanstalten avgör ett ärende enligt 12 § ska den begära utlåtande av det organ i barnets hemkommun som enligt 4 § i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn ansvarar för den kommunala socialvården. (2023/23)

4 §. *Hänvisningar*

Hänvisningen i 21 § 3 mom. 4 punkten lagen om underhållsstöd till lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997) ska inom landskapets behörighet avse landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

Hänvisningarna i 36 och 37 §§ lagen om underhållsstöd till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) ska inom landskapets behörighet avse offentlighetslagen (2021:79) för Åland. (2021/123)

5 §. *Finansiering*

Underhållsstöd för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år betalas av landskapets medel.

6 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 april 2009.

M 19 Republikens presidents förordning (2009:18) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd

(FFS 120/2009)

1 §. Folkpensionsanstalten svarar för skötseln av de förvaltningsuppgifter som med stöd av 2 § 1 mom. i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd (Ålands författningssamling 2009:7) ankommer på Ålands landskapsregering enligt vad Folkpensionsanstalten och Ålands landskapsregering närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 april 2009.

M 20 Landskapslag (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdslagen

1 §. Tillämpning

Familjevårdslagen (FFS 312/1992) ska tillämpas i den lydelse som vid varje enskild tidpunkt är gällande i riket med de avvikelser som anges i denna landskapslag. Om familjevårdslagen upphävs ska den tillämpas i sin sista lydelse.

2 mom. upphävt (2020/16).

Familjevårdslagen (FFS 312/1992) ska tillämpas inom landskapsens behörighetsområde i den lydelse som lagen hade innan den upphävdes den 1 april 2015 genom familjevårdslagen (FFS 263/2015).

1a §. (2020/16) Familjevård

Med familjevård avses ordnande av vård, fostran eller annan omvårdnad av en person dygnet runt utanför hans eller hennes eget hem i ett privathem.

Målet med familjevården är att bereda den som är i familjevård möjlighet till vård under familjeliknande förhållanden och till nära människorelationer samt att främja hans eller hennes grundtrygghet och sociala utveckling.

Familjevård ges den som inte anses vara i behov av institutionsvård och då vård, fostran eller annan omvårdnad inte kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt i hans eller hennes eget hem eller genom utnyttjande av någon annan social- och hälsovårdsservice.

1b §. (2020/16) Familjevårdare

Med familjevårdare avses i denna lag personer som, i enlighet med ett uppdragsavtal med den kommun eller det kommunalförbund som ansvarar för ordnandet av vården, ger i denna lag avsedd familjevård i sitt hem.

Som familjevårdare kan godkännas personer som med hänsyn till sin utbildning, sin erfarenhet eller sina personliga egenskaper är lämpliga att ge familjevård. Innan det ingås ett uppdragsavtal ska den som har för avsikt att arbeta som familjevårdare genomgå den förberedande utbildning som uppgiften kräver. Av särskilda skäl kan den förberedande utbildningen genomgåas inom ett år efter placeringen.

Förutom vad som föreskrivs i 2 mom. krävs i de fall som avses i 1d § 2 mom. att åtminstone den ena av de personer som bor på vårdstället och deltar i vård och fostran ska ha en lämplig utbildning för uppgiften och tillräcklig erfarenhet av vård och fostran.

Den som ingått ett uppdragsavtal enligt denna lag står inte i ett anställningsförhållande som avses i 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen (FFS 55/2001) till den kommun eller kommunalförbund som ingått avtalet.

1c §. (2020/16) Familjehem

Med familjehem avses ett privathem som tillhandahåller familjevård på basis av ett uppdragsavtal eller ett tillstånd enligt 7 § i lagen om privat socialservice (FFS 922/2011), tillämplig på Åland genom landskapslagen (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice.

Ett familjehem ska till sina sanitära och övriga förhållanden vara lämpligt för den vård som ges där. Vid prövning av om ett familjehem är lämpligt ska kommunen eller kommunalförbundet fästa särskild vikt vid de mänskliga relationerna i familjehemmet, vilka möjligheter den som ger familjevård har att i överensstämmelse med vad som är bäst för den som placeras i familjevård beakta och tillgodose behoven hos denna person samt om den som ger familjevård kan samarbeta med kommunen eller kommunalförbundet och med de personer som står nära den som placeras i familjevård. Dessutom ska det utredas om de övriga medlemmarna i familjehemmet godtar den som placeras i familjevård och om han eller hon kan få en jämbördig ställning i förhållande till de övriga medlemmarna i familjehemmet. Ett familjehem ska även i fråga om uppbyggnad, utrymmen och utrustningsnivå lämna sig för familjevård. (2020/86)

1d §. (2020/16) Högsta antal personer som vårdas i familjehem

I ett familjehem får högst fyra personer vårdas samtidigt, inberäknat de barn under skolåldern och andra personer i behov av speciell vård eller omsorg som bor i samma hushåll som vårdaren, om det inte är fråga om vård av syskon eller medlemmar av samma familj.

Utän hinder av 1 mom. får i ett familjehem samtidigt vårdas högst sju personer, om det på vårdstället bor minst två personer som svarar för vården, fostran eller den övriga omvårdnaden i familjehemmet.

Av särskilda skäl kan undantag göras från det maximerade antalet vårdtagare som enligt 1 och 2 mom. kan vårdas samtidigt. Som särskilda skäl anses främst det fall där i familjevård samtidigt vårdas endast myndiga personer vars umgänge sinsemellan och arten av vilkas placering i familjevård i förening med deras funktionsförmåga och vårdbehov, gör en avvikelse från maximerade antalet möjlig.

2 §. Förvaltningen

De uppgifter som enligt familjevårdslagen ska skötas av en kommun eller en samkommun ska i landskapet skötas av kommunerna eller kommunerna i samarbete.

2a §. (2020/16) Särskilda avvikelser

Vid tillämpningen av familjevårdslagen ska 1b § i denna lag tillämpas istället för 1 § i familjevårdslagen.

3 §. Vårdarvode och kostnadsersättningar

Med avvikelse från 2 § 1 mom. i familjevårdslagen är vårdarvodet minst 850 euro per kalendermånad per person i familjevård.

Med avvikelse från 3 § 2 mom. i familjevårdslagen är kostnadsersättningen minst 650 euro per person i familjevård per kalendermånad. Bestämmelsen om dispositionsmedel i 3 § 3 mom. ska avse dispositionsmedel som ställs till barnets eller den unga personens förfogande enligt 55 § barnskyddslagen (FFS 417/2007) som tillämpas med stöd av landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

M 21 LL (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund inför arbete med barn

Med avvikelse från 3 § 6 mom. familjevårdarlagen är startersättningen högst 3 200 euro per person i familjevård.

Med avvikelse från 3 § 7 mom. familjevårdarlagen ska de indexjusteringar som anges i momentet genomföras enligt motsvarande ändring av det konsumentprisindex för Åland som fastställs av Ålands statistik- och utredningsbyrå.

4 §. *Uppdragsavtal*

Utöver 4 § familjevårdarlagen gäller för uppdragsavtalet att

1) uppdragsavtalet ska ingås med alla familjevårdare i familjehemmet,

2) när uppdragsavtalet ingås med fler än en familjevårdare ska det i uppdragsavtalet anges vilken eller vilka familjevårdare som mottar vårdarvode, kostnadsersättningar och eventuella andra utbetalningar,

3) med avvikelse från 4 § 1 mom. 6 punkten familjevårdarlagen kan enligt 5 § i denna lag inte överenskommas särskilt om arvode för ledigheten och

4) de uppgifter som ska anges enligt 4 § 1 mom. 7 punkten familjevårdarlagen ska inkludera uppgifter om familjevårdarens kontaktperson enligt 7 § i denna lag.

5 §. *Rätt till ledighet*

Har inte annat överenskommit i uppdragsavtalet, ska för familjevårdaren, utan förlust av vårdarvode, ordnas möjlighet till en ledighet vars längd är två dagar för varje kalendermånad under vilken vårdaren enligt uppdragsavtalet har verkat som familjevårdare i minst 14 dygn.

I landskapet ska 6 § 1 mom. familjevårdarlagen inte tillämpas.

6 §. *Avlösarservice*

Med avvikelse från 6a § familjevårdarlagen kan uppdragsavtal för avlösarservice i familjevårdarens hem av särskilda skäl även ingås med en person som inte har genomgått den förberedande utbildning som krävs enligt 1 § 2 mom. familjevårdarlagen. Hänvisningen till 7 § familjevårdarlagen ska avse 7 § i denna lag.

7 §. *Utbildning och stöd*

Kommunerna ska ordna den förberedande utbildning som krävs enligt 1 § 2 mom. familjevårdarlagen och tillgodose familjevårdarnas behov av övrig förberedelse för uppdraget samt tillse att familjevårdarna får den arbetshandledning och den fortbildning som de behöver för sitt uppdrag.

För att ordna det stöd som behövs under familjevården ska en kontaktperson för familjevårdaren utses. Familjevårdarens kontaktperson ska vara en kommunal tjänsteman som har tillräckliga kunskaper och befogenheter för att verka för att familjevårdarens behov enligt 1 mom. tillgodoses. Familjevårdarens kontaktperson kan inte samtidigt vara den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter enligt 13b § barnskyddslagen som tillämpas med stöd av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen. Kontaktpersonen ska besöka familj-

jehemmet enligt vad som bestäms i uppdragsavtalet, dock minst en gång per år. I uppdragsavtalet ska även överenskommas närmare om familjevårdarens rätt till andra regelbundna kontakter med kontaktpersonen.

Kommunerna ska beakta familjevårdarnas minderåriga barn, som är bosatta i hemmet, och deras behov av delaktighet och stöd.

I landskapet ska 7 § familjevårdarlagen inte tillämpas.

8 §. *Närmare bestämmelser*

Närmare bestämmelser om ordnandet och innehållet i den förberedande utbildningen och i den utbildning och det stöd som familjevårdaren har rätt till enligt denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

9 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 31 mars 2015.

Gällande uppdragsavtal, som inte är i överensstämmelse med denna lag, får tillämpas under högst ett års tid från lagens ikraftträdande. Under denna tid ska kommunerna tillse att alla gällande uppdragsavtal är i överensstämmelse med denna lag.

Kommunerna ska tillse att de personer som verkar som familjevårdare när lagen träder i kraft inom två år från ikraftträdandet får fortbildning som motsvarar den förberedande utbildning som krävs enligt 1 § 2 mom. familjevårdarlagen.

M 21 Landskapslag (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn

1 §. *Syfte*

Syftet med denna lag är att skydda den personliga integriteten och främja den personliga säkerheten för personer under 18 år. I lagen föreskrivs om ett kontrollförfarande som skall göra arbetsgivare medvetna om eventuell brottslig bakgrund hos dem som skall arbeta med personer under 18 år.

2 §. *Tillämpningsområde*

Denna lag tillämpas på den som ska utföra arbete som varaktigt och i väsentlig grad består i att utan vårdnadshavarens närvaro ta hand om, fostra, undervisa, sköta eller på något annat sätt arbeta i personlig kontakt med personer under 18 år. Det arbete som avses i lagen kan utföras (2020/60)

1) i ett offentligt eller privaträttsligt anställningsförhållande,

2) under arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning eller

3) (2020/60) inom sådan privat socialservice som avses i landskapslagen (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice, inom sådan privat samhällsstödd barnomsorg som avses i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola eller som sådan familjevårdare som avses i landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen.

Lagen tillämpas inte på arbete som sammanlagt varar mindre än tre månader under en ettårsperiod.

Var och en har rätt att vägra att delta i arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning som omfattas av denna lag. En vägran i enlighet med denna bestämmelse får inte leda till att grunddagpenning eller andra förmåner som utbetalas av landskapets medel minskas eller upphör.

3 §. Skyldighet för arbetsgivaren att kräva uppvisande av registerutdrag

En arbetsgivare skall kräva att en person visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen (FFS 770/1993), när arbetsgivaren första gången erbjuder personen en anställning som omfattar uppgifter som avses i 2 § eller första gången tilldelar personen sådana uppgifter. Som arbetsgivare räknas härvid även den som erbjuder arbetspraktik, arbetslivsträning eller arbetsprövning.

Om ett registerutdrag inte finns att tillgå när en kommun eller ett kommunalförbund fattar beslut om en anställning, skall valet vara villkorligt och bekräftas först när ett utdrag har visats upp. Den som villkorligt har valts till anställningen skall visa upp registerutdraget senast inom 30 dagar från delfäendet av beslutet eller inom en längre tidsfrist som det organ som fattar beslutet har beviljat av särskilda skäl. När utdraget har visats upp skall det organ som gjort det villkorliga valet fatta beslut om att valet skall bekräftas eller förfalla. Beslut om att valet skall bekräftas kan även fattas av en tjänsteman som bemyndigats därtill. Om registerutdraget inte visats upp inom ovan avsedd tid förfaller valet.

4 §. (2013/122) Skyldighet att kräva uppvisande av registerutdrag beträffande dem som producerar privat socialservice

Innan Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet beviljar en privat serviceproducent tillstånd enligt lagen om privat socialservice ska den, om verksamhetsområdet för den privata serviceproducenten omfattar tjänster för personer under 18 år, kräva att personer som inte är arbetstagare och vars arbete omfattar uppgifter som avses i 2 § visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

En kommun som har tagit emot en anmälan enligt lagen om privat socialservice eller landskapslagen om barnomsorg och grundskola ska omedelbart kräva att personer som inte är arbetstagare och vars arbete omfattar uppgifter som avses i 2 § visar upp ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. straffregisterlagen. (2020/60)

Den som är skyldig att ansöka om tillstånd eller göra en anmälan enligt lagen om privat socialservice eller landskapslagen om barnomsorg och grundskola ska underrätta Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet eller kommunen när någon som inte är arbetstagare och som inte anges i ansökan om tillstånd eller anmälan ges uppgifter som avses i 2 §. Efter att ha tagit emot en sådan underrättelse ska Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet eller kommunen omedelbart kräva att personen som fått uppgifter som avses i

2 § visar upp ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. straffregisterlagen. (2020/60)

5 §. (2015/22) Skyldighet att kräva uppvisande av registerutdrag beträffande familjevårdare

Innan en kommun eller ett kommunalförbund ingår ett uppdragsavtal med en familjevårdare enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen ska kommunen eller kommunalförbundet kräva att uppdragstagaren visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen, om uppdragsavtalet gäller familjevård av personer under 18 år.

Detsamma gäller vid köp av familjevård som privat socialservice för en person under 18 år om inte den som ska ge familjevården under de senaste sex månaderna har uppvisat ett straffregisterutdrag enligt 4 § för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

6 §. Registerutdragets giltighetstid

Ett registerutdrag får inte vara äldre än sex månader när det visas upp för kontroll med stöd av denna lag.

7 §. Anteckning om uppvisat registerutdrag och återlämnande av utdraget

I personuppgifterna om den som visat upp ett registerutdrag får endast antecknas att utdraget har visats upp och vad det har för identifikationsuppgifter. Arbetsgivaren eller någon annan som fått se registerutdraget med stöd av denna lag har inte rätt att kopiera det. Registerutdraget skall utan dröjsmål återlämnas till den som har visat upp det.

8 §. (2021/103) Utlämnande av uppgifter

Uppgifter i ett registerutdrag får inte röjas för andra än dem som behöver dem för att besluta om en person ska tilldelas arbetsuppgifter som ingår i tillämpningsområdet för denna lag. Om handlingars och uppgifters offentlighet gäller i övrigt vad som föreskrivs i offentlighetslagen (2021:79) för Åland.

9 §. Platsannonser

När arbetsuppgifter som avses i denna lag utannonseras skall det i platsannonsern nämnas att den som anställs skall visa upp ett registerutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

10 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheten att kräva uppvisande av ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen skall dömas till böter.

Till böter skall även den dömas som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheten att utan dröjsmål återlämna ett registerutdrag till den som har visat upp det.

Vid brott mot tystnadsplikten som föreskrivs i 8 § skall dömas till straff enligt 38 kap. 1 eller 2 §§ eller 40 kap. 5 § strafflagen (FFS 39/1889).

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2004.

M 22 Landskapslag (2019:101) om tillämpning på Åland av lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos frivilliga som deltar i verksamhet bland barn

1 §. Lagens tillämpningsområde

Lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos frivilliga som deltar i verksamhet bland barn (FFS 148/2014), nedan kallad *rikslagen*, ska tillämpas på Åland med de avvikelser som anges i denna lag. Ändringar i rikslagen ska tillämpas på Åland från att de träder i kraft i riket.

2 §. Hänvisningar

Hänvisningen till lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (FFS 504/2002) i 2 § 2 mom. rikslagen avser landskapslagen (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ska arbeta med barn.

3 §. Straff

Om straff för brott mot skyldigheten enligt 11 § 2 mom. i rikslagen att överlämna straffregisterutdrag till den frivillige föreskrivs i 13 § i rikslagen.

Vid brott mot tystnadsplikten som föreskrivs i 12 § i rikslagen ska dömas till straff enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (FFS 39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

De bestämmelser om straff för dataskyddsbrott som finns i 38 kap. 9 § i strafflagen ska tillämpas inom tillämpningsområdet för denna lag.

4 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

M 23 Landskapslag (2015:68) om hemvårdsstöd

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om hemvårdsstöd. Hemvårdsstödet är ett ekonomiskt stöd till vårdnadshavare vars barn inte deltar i sådan kommunal eller privat samhällsstödd barnomsorg med undantag för lekverksamhet (nedan barnomsorg), som avses i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola. (2022/56)

Det partiella hemvårdsstödet är ett ekonomiskt stöd till vårdnadshavare som arbetar deltid med anledning av vården av sitt barn.

Med att ett barn inte deltar i barnomsorgen avses i denna lag att barnet inte har en plats inom barnomsorgen. (2022/56)

2 §. Lagens syfte

Lagens syfte är att med barnens bästa som utgångspunkt ge vårdnadshavarna valfrihet i fråga om vården av barnet och goda förutsättningar att förena föräldraskap och yrkesarbete samt att främja jämställdheten i samhället.

3 §. Stödformer

Hemvårdsstödet kan beviljas som ett *grundläggande hemvårdsstöd*, ett *utökat hemvårdsstöd*, ett *hemvårdsstöd för syskon* samt som ett *partiellt hemvårdsstöd*. Det grundläggande och det utökade hemvårdsstödet kan även beviljas som ett hemvårdsstöd för flerlingsfamiljer.

Till det grundläggande och det utökade hemvårdsstödet kan fogas ett *syskontillägg* och en *inkomstbaserad tilläggsdel*. Till hemvårdsstödet för syskon kan fogas en *inkomstbaserad tilläggsdel*.

En vårdnadshavare kan inte lyfta det grundläggande, det utökade och det partiella hemvårdsstödet samtidigt.

2 kap. Definitioner

4 §. Vårdnadshavare

Med vårdnadshavare avses i denna lag barnets föräldrar eller den som anförtrotts vårdsnaden om barnet.

5 §. Familj

Med familj avses i denna lag den eller de vårdnadshavare som bor tillsammans med barnet. Om barnet bor tillsammans med endast en vårdnadshavare ingår i familjen även den som vårdnadshavaren stadigvarande lever tillsammans med i gemensamt hushåll i äktenskap eller i ett parförhållande.

3 kap. Allmänna bestämmelser om rätt till stöd

6 §. Hemkommun på Åland

För att en vårdnadshavare ska ha rätt till hemvårdsstöd för sitt barn ska vårdnadshavaren och barnet ha sin hemkommun på Åland enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994).

Trots att bestämmelserna i 1 mom. om hemkommun på Åland inte uppfylls, kan en vårdnadshavare ha rätt till hemvårdsstöd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Trots att bestämmelserna i 1 mom. om hemkommun på Åland inte uppfylls har en vårdnadshavare rätt till hemvårdsstöd för sitt barn som inte vistas på Åland tillsammans med honom eller henne, om vårdnadshavaren

1) har rätt att arbeta i Finland enligt 78 § 1 eller 2 mom. eller 3 mom. 1, 2, 5 eller 7 punkten i utlänningslagen (FFS 301/2004) och

2) har ett giltigt arbets-, tjänste- eller annat anställningsförhållande och tillstånd att arbeta i Finland minst sex månader eller

3) har registrerats som arbetslös arbetssökande efter det att ett minst sex månader långt arbetsförhållande har upphört.

7 §. (2022/56) Rätt till hemvårdsstöd

Rätten till hemvårdsstöd för ett barn börjar då det har gått 160 vardagar sedan barnets födelse. Med vardagar avses andra dagar än söndagar, helgdagar och söckenhelgdagar.

Rätten till hemvårdsstöd för ett barn omfattar inte den tid som föräldradagpenning betalas till vårdnadshavaren. Vårdnadshavaren har dock rätt till hemvårdsstöd för syskon enligt bestämmelserna i 13 §. (2023/29)

4 kap. Särskilda bestämmelser om stödformer, stödbelopp och rätt till stöd

8 §. Grundläggande hemvårdsstöd

En vårdnadshavare vars barn inte deltar i barnomsorgen har rätt till ett *grundläggande hemvårdsstöd* tills barnet fyller tre år. (2022/56)

Det grundläggande hemvårdsstödet är 500 euro per kalendermånad.

9 §. Utökat hemvårdsstöd

En vårdnadshavare som själv vårdar sitt barn och inte förvärvsarbetar och vars barn inte deltar i barnomsorgen har rätt till ett *utökat hemvårdsstöd* tills barnet fyller tre år. (2022/56)

Det utökade hemvårdsstödet är 700 euro per kalendermånad.

Det utökade hemvårdsstödet kan beviljas under sammanlagt åtta månader så att vardera vårdnadshavaren har rätt till stöd under en sammanhängande period på högst fyra månader. Vårdnadshavarnas stödperioder behöver inte följa tidsmässigt direkt efter varandra. Om barnet endast har en vårdnadshavare har vårdnadshavaren rätt till stöd under en sammanhängande period på högst åtta månader.

10 §. Hemvårdsstöd för flerlingsfamiljer

För en vårdnadshavare som fått flera barn på samma gång och som har rätt till hemvårdsstöd enligt denna lag beviljas hemvårdsstödet som ett hemvårdsstöd för flerlingsfamiljer.

Det grundläggande hemvårdsstödet för flerlingsfamiljer är 750 euro per kalendermånad för tvillingar och 1 000 euro för trillingar. För varje ytterligare barn höjs stödet med 250 euro.

Det utökade hemvårdsstödet för flerlingsfamiljer är 1 050 euro per kalendermånad för tvillingar och 1 400 euro för trillingar. För varje ytterligare barn höjs stödet med 350 euro.

11 §. Syskontillägg till hemvårdsstödet

En vårdnadshavare som utöver det eller de barn som medför rätt till hemvårdsstöd vårdar minst ett eget barn (nedan syskon) har rätt till ett *syskontillägg* till hemvårdsstödet för varje syskon, om syskonet inte deltar i barnomsorgen. (2022/56)

Syskontillägget är 100 euro per kalendermånad.

Rätten till syskontillägg upphör den 31 juli det år syskonet blir läropliktigt.

Trots bestämmelsen i 1 mom. har ett syskon som har fyllt tre år rätt till sådan halvtidsomsorg som avses i 28 § 2 mom. i del II i landskapslagen om barnomsorg och grundskola. (2022/56)

12 §. Inkomstbaserad tilläggsdel

En vårdnadshavare som har rätt till ett grundläggande eller utökat hemvårdsstöd eller ett hemvårdsstöd för syskon kan beroende på familjens sammanlagda skattepliktiga inkomster per kalendermånad ha rätt till en *inkomstbaserad tilläggsdel* till hemvårdsstödet.

Den inkomstbaserade tilläggsdelens fulla belopp är 350 euro per kalendermånad.

Om familjens sammanlagda skattepliktiga inkomster per kalendermånad är lägre än 1 050 euro har

vårdnadshavaren rätt till den inkomstbaserade tilläggsdelens fulla belopp. Om familjens sammanlagda skattepliktiga inkomster per kalendermånad är högre än 1 050 euro minskas tilläggsdelens fulla belopp med 15 procent av den del av de skattepliktiga inkomsterna som överstiger 1 050 euro.

Till familjens sammanlagda skattepliktiga inkomster räknas inte familjens minderåriga barns inkomster.

Till familjens sammanlagda skattepliktiga inkomster räknas inte de inkomster som anges i 21 §.

Den inkomstbaserade tilläggsdelen beviljas för ett år i sänder.

13 §. Hemvårdsstöd för syskon

En vårdnadshavare som lyfter föräldradagpenning med stöd av sjukförsäkringslagen och som utöver det eller de barn som ger rätt till denna dagpenning vårdar minst ett eget barn (nedan syskon) har rätt till ett *hemvårdsstöd för syskon*, om syskonet inte deltar i barnomsorgen. (2023/29)

Hemvårdsstödet för syskon är 100 euro per kalendermånad för varje syskon.

Rätten till hemvårdsstöd för syskon upphör den 31 juli det år syskonet blir läropliktigt.

Trots bestämmelserna i 1 mom. har syskonet rätt att delta i sådan kommunal daghemsverksamhet med förundervisning som avses i 17 § 1 mom. i del II i landskapslagen om barnomsorg och grundskola. (2022/56)

14 §. Partiellt hemvårdsstöd

En vårdnadshavare, vars arbetstid med anledning av vården av barnet uppgår till i medeltal högst 30 timmar per vecka, har rätt till ett *partiellt hemvårdsstöd* tills barnet fyller tre år samt under det första och andra året barnet deltar i den grundläggande utbildningen och under läsåret innan barnet börjar i den grundläggande utbildningen om barnet som är läropliktigt deltar i förundervisningen inom barnomsorgen. Om barnet omfattas av förlängd läroplikt har vårdnadshavaren rätt till ett partiellt hemvårdsstöd även under det tredje året barnet deltar i den grundläggande utbildningen. Ett barn vars vårdnadshavare lyfter partiellt hemvårdsstöd har inte rätt att delta i barnomsorg i form av fritidshemsverksamhet. (2022/56)

Det partiella hemvårdsstödet är 125 euro per kalendermånad.

En vårdnadshavare som är verksam som företagare och som har en sådan försäkring som avses i lagen om pension för företagare (FFS 1272/2006) eller som är verksam som lantbruksföretagare och som har en sådan försäkring som avses i 10 § i lagen om pension för lantbruksföretagare (FFS 1280/2006) har rätt till ett *partiellt hemvårdsstöd* i enlighet med bestämmelserna i 1 mom.

Båda vårdnadshavarna har rätt till partiellt hemvårdsstöd för samma kalendermånad under förutsättning att de inte samtidigt är borta från arbetet för vården av barnet.

15 §. Hemvårdsstöd för adoptivföräldrar

Adoptivföräldrar har rätt till grundläggande och utökat hemvårdsstöd tills det gått två år sedan barnet

M 23 LL (2015:68) om hemvårdsstöd

togs i vård i adoptions syfte. Rätten till grundläggande och utökad hemvårdsstöd upphör dock alltid senast den 31 juli det år då barnet blir läropliktigt. (2022/56)

Adoptivföräldrar har rätt till partiellt hemvårdsstöd enligt bestämmelserna i 14 §.

16 §. Barn som vårdas dygnet runt eller omhändertagits

Hemvårdsstöd betalas inte för barn som mer än tre månader är i kontinuerlig vård dygnet runt som ordnas av kommunen.

För barn som omhändertagits enligt bestämmelserna i landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen och vars vård och fostran ordnats utom hemmet övergår rätten till hemvårdsstöd till den som faktiskt vårdar och fostrar barnet.

5 kap. Stödtid**17 §. Allmänna bestämmelser**

Stödbeloppen räknas per kalendermånad.

Om vårdnadshavaren inte har rätt till stöd för en hel kalendermånad så är stödet 1/30 av månadsbeloppet för varje dag som vårdnadshavaren har rätt till stöd.

18 §. Stödtid

Hemvårdsstödet betalas från och med den första dagen efter det att vårdnadshavarens rätt till stöd uppkommit.

Hemvårdsstöd beviljas inte för kortare tid än en månad.

Hemvårdsstödet kan betalas retroaktivt för högst sex månader före ansökan anhängiggjorts hos kommunen.

6 kap. Ansökan och beslut om stöd**19 §. Ansökan om stöd**

Hemvårdsstöd söks hos barnets hemkommun.

20 §. Betalning av stöd

Hemvårdsstödet betalas av barnets hemkommun.

Hemvårdsstöd som betalas med stöd av 6 § 2 och 3 mom. betalas av landskapet. Landskapet kan avtala med en kommun om handläggning och verkställighet av betalning av sådana stöd.

21 §. Inkomster som undantas från de sammanlagda inkomsterna

Följande inkomster ska inte beaktas då familjens sammanlagda skattepliktiga inkomster beräknas enligt 12 §:

1) *moderskapsunderstöd* enligt landskapslagen (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd,

2) *barnbidrag* enligt landskapslagen (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen,

3) *barnförhöjning* enligt folkpensionslagen (FFS 568/2007),

4) *kostnadsersättning* för familjevård eller familjedagvård enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen,

5) *hemvårdsstöd* enligt landskapslagen (2015:68) om hemvårdsstöd,

6) *underhållsbidrag* för barn som betalas med stöd av ett domstolsbeslut eller ett fastställt skriftligt avtal samt underhållsstöd,

7) *studiepenning eller vuxenstudiepenning* enligt landskapslagen (2006:71) om studiestöd,

8) *stipendier eller motsvarande understöd* som betalas för studier, praktik eller annan behörighetshöjande verksamhet,

9) *stöd för deltagande i sysselsättningsfrämjande utbildning* enligt landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning,

10) *sysselsättningsstöd* enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet,

11) *utkomstskydd* enligt landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

12) *utkomststöd* enligt landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd,

13) *bostadsbidrag* enligt landskapslagen (2015:4) om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag,

14) *handikappförmåner* enligt lagen om handikappförmåner (FFS 570/2007),

15) *ersättning för uppehälle* enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (FFS 566/2005),

16) *sjukvårds- och undersökningskostnader* som betalas med stöd av en olycksfallsförsäkring,

17) *enersättning* enligt [lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948)],

18) *resedagtraktamenten, ersättningar för resekostnader och ersättningar för sjukvårdskostnader* samt med dessa jämförbara ersättningar för särskilda kostnader,

19) *vårdarvode* enligt landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård samt

20) *militärunderstöd* enligt militärunderstödslagen (FFS 781/1993).

L (FFS 608/1948) om olycksfallsförsäkring har ersatts av L (FFS 459/2015) om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

22 §. Skyldighet att lämna uppgifter

En vårdnadshavare som ansöker om hemvårdsstöd är skyldig att lämna de uppgifter till kommunen som behövs för beslut om hemvårdsstöd. En vårdnadshavare som lyfter hemvårdsstöd är skyldig att meddela kommunen om förändringar som påverkar rätten till hemvårdsstöd. En vårdnadshavare som lyfter hemvårdsstödet inkomstbaserade tilläggsdel är skyldig att meddela kommunen om familjens gemensamma skattepliktiga inkomster varaktigt förändras med minst 10 procent.

22a §. (2020/63) Rätt att få uppgifter ur inkomstregistret

Kommunen har i enlighet med 5 kap. 13 § 25 punkten lagen om inkomstdatasystemet (FFS 53/2018) och trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar rätt att erhålla sådana uppgifter ur inkomstregistret som behövs för att fatta beslut om hemvårdsstödet inkomstbaserade tilläggsdel.

23 §. Rättelse av beslut om stöd

Om ett beslut som gäller utbetalning av hemvårdsstöd uppenbarligen grundar sig på felaktiga eller bristfälliga uppgifter av barnets vårdnadshavare kan kommunen göra en rättelse av beslutet om stöd retroaktivt för högst ett år.

24 §. Återbetalning av stöd

Om ett hemvårdsstöd beviljats på felaktig grund eller till ett för stort belopp kan kommunen kräva att vårdnadshavaren återbetalar det stödbelopp som felaktigt betalats ut. Om orsaken till att hemvårdsstödet beviljats felaktigt inte beror på vårdnadshavaren kan återbetalning krävas för högst ett år.

Om det av särskilda skäl inte är ändamålsenligt eller skäligt att kräva en återbetalning av det felaktigt utbetalade stödbeloppet eller om beloppet är litet kan kommunen helt eller delvis avstå från att kräva en återbetalning.

Det belopp som återkrävs kan kvittas mot senare utbetalningsrater av hemvårdsstödet.

Ett beslut om återkrav som vunnit laga kraft får verkställas såsom en dom med laga kraft.

7 kap. Särskilda bestämmelser**25 §. (2017/126) Landskapsandelar**

På verksamhet som kommunen ordnar enligt denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården. Kommunen tilldelas landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

26 §. Förbud mot utmätning

Hemvårdsstöd får inte utmätas.

27 §. Tystnadsplikt och utlämnande av uppgifter (2021/104)

Den som sköter uppgifter enligt denna lag får inte informera en utomstående om vad han eller hon på grund av sin ställning eller sin uppgift har fått veta om personliga eller ekonomiska omständigheter som gäller en person eller en familj.

Trots bestämmelserna i 1 mom. får uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

Till straff för brott mot tystnadsplikten i 1 mom. döms enligt 28 § i offentlighetslagen (2021:79) för Åland, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag. (2021/104)

Om handlingars och uppgifters offentlighet gäller i övrigt vad som föreskrivs i offentlighetslagen för Åland. (2021/104)

28 §. (2022/56) Ändringssökande

I ett beslut om beviljande av hemvårdsstöd får rättelse begäras hos kommunen inom 14 dagar efter delandet av beslutet.

Ett beslut med anledning av begäran om rättelse enligt 1 mom. får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

29 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Ikraftträdandebestämmelse (2022/56):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

För en vårdnadshavare som enligt övergångsbestämmelserna till lagen om ändring av sjukförsäkringslagen (FFS 28/2022) inte omfattas av den ändrade lagstiftningen tillämpas 7 § 1 mom. och 15 § i den form som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

M 24 Landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen**1 §. Lagens tillämpningsområde**

Barnskyddslagen (FFS 417/2007) ska, med i denna lag angivna undantag, tillämpas i landskapet Åland.

Barnskyddslagen ska tillämpas i samma lydelse som vid varje enskild tidpunkt är gällande i riket, om inte annat följer av denna lag. Upphävs barnskyddslagen, ska den inom landskapets behörighet tillämpas i sin sista lydelse. (2017/60)

3 mom. upphävt (2017/59).

2 §. (2013/119) Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt barnskyddslagen ankommer på statliga myndigheter ska på Åland skötas av landskapsregeringen, när det är fråga om uppgifter som faller inom landskapets behörighet, dock så att övervakningen ska skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet vid övervakningen konstaterar allvarliga brister ska myndigheten, utan hinder av sekretessbestämmelser, anmäla bristerna till landskapsregeringen.

3 §. (2019/35) Kommunstyrelses eller nämnds uppgift

De uppgifter som enligt barnskyddslagen ska skötas av ett kollegialt organ som kommunen har utsett ska i landskapet skötas av en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut, om inte uppgifterna ska samordnas och skötas av den kommunala myndighet som avses i 3 § i landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst.

4 §. (2023/27) Avvikande terminologi

På Åland ska bestämmelser om kommunala tjänsteinnehavare tillämpas på kommunala tjänstemän och bestämmelser om barndagvård tillämpas på barnomsorg.

4a §. (2020/55) Valfärdsplan för barn och unga

Den valfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § i barnskyddslagen ska även innehålla en beskrivning av hur barn- och elevhälsoverksamheten genomförs i kommunens barnomsorg och grundskolor.

Barnskyddslagens 12 § 1 mom. sista mening, 3, 5 och 6 mom. tillämpas inte på Åland. För ordnandet och utvecklandet av barnskyddet ska uppgifterna

M 24 LL (2008:97) om barnskyddslagen

enligt 12 § 4 mom. inkluderas i den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § 1 mom. i barnskyddslagen. (2023/27)

4b-4e §§. Upphävda (2020/15).

4f §. (2020/55) *Stöd för skolgången*

Kommunen ska i enlighet med bestämmelserna i del IV i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola ordna psykolog- och kuratorstjänster som ger stöd och handledning för barnen och eleverna inom barnomsorgen och i grundskolan samt för de barn som hemundervisas.

Huvudmannen för sådan privat barnomsorg och för en sådan ersättande skola som avses i 6 kap. i del II och 7 kap. i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola ansvarar för att de tjänster som avses i 1 mom. ordnas för barnen och eleverna.

4g-4n §§. Upphävda (2020/15).

5 §. Särskilda avvikelser

Vid tillämpningen av barnskyddslagen ska även i denna paragraf angivna avvikelser iakttas i landskapet:

1) (2020/15) På Åland ska hänvisningar i barnskyddslagen till socialvårdslagen (FFS 1301/2014) inom landskapets lagstiftningsbehörighet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagen (2020:12) om socialvård. Hänvisningen i barnskyddslagen till 46 a § ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet avse 65 § i landskapslagen om socialvård.

2) (2020/15) Bestämmelser om behörighetskrav för socialarbetare som verkar inom barnskyddet på Åland finns i 8 § i landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården. Behörighetsbestämmelser beträffande personer som verkar i huvudsakligen administrativa ledningsuppgifter inom barnskyddet finns i 65 § 1 mom. i landskapslagen om socialvård. Behörighetsbestämmelser för föreståndare som ansvarar för vård- och fostringsuppgifter vid en barnskyddsanstalt finns i 65 § 3 mom. i landskapslagen om socialvård.

Med avvikelse från 13 § 2 mom. i barnskyddslagen kan den ledande tjänsteinnehavaren inom socialvården förordna även en tjänsteman som inte har behörighet som socialarbetare att fatta beslut under förutsättning att tjänstemannen uppfyller behörighetsbestämmelserna i 65 § 1 mom. i landskapslagen om socialvård.

3) (2023/27) Hänvisningen i 12 § 1 mom. i barnskyddslagen till att planen ska godkännas i respektive kommuns kommunfullmäktige ska avse godkännande av den kommunala myndighet som ansvarar för barnskyddet. Hänvisningen i 12 § 1 mom. i barnskyddslagen till en budget och ekonomiplan enligt 110 § i kommunallagen (FFS 410/2015) ska avse en budget och ekonomiplan enligt 64 och 65 §§ i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland. Hänvisningen till 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (FFS 612/2021) ska avse landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland.

4) (2020/15) På Åland ska med avvikelse från 3 a § 1 mom. i barnskyddslagen, förebyggande barnskydd

tillhandahållas förutom av kommunen även av landskapsmyndigheterna med ansvar för utbildning och hälsovård.

5) (2020/55) På Åland tillämpas landskapslagen om barnomsorg och grundskola på barnomsorg som tillhandahålls som en stödåtgärd inom barnskyddets öppenvård.

6) (2023/27) Hänvisningen i 15 § i barnskyddslagen till en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården inom välfärdsområdet ska avse Ålands hälso- och sjukvård enligt landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård.

7) (2013/119) Bestämmelserna i 16b § 2 mom. första meningen i barnskyddslagen om hälso- och sjukvårdstjänster ska inte tillämpas i landskapet.

8) (2023/27) Hänvisningen i 16b § 2 mom. andra meningen i barnskyddslagen till lagen om grundläggande utbildning och lagen om statsandel för kommunal basservice (FFS 618/2021) i fråga om placementskommunens skyldighet att ordna grundläggande utbildning och om ersättning för kostnaderna för detta ska avse motsvarande skyldighet och kostnadsansvar för förundervisning och grundskoleundervisning enligt landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola.

9) (2019/35) Bestämmelserna i lagens 18 § ska inte tillämpas i landskapet.

10) (2022/93) Hänvisningarna i 19 och 77 §§ i barnskyddslagen till lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) ska avse landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården.

11) Hänvisningen i 20 § 2 mom. i barnskyddslagen till 34 § i förvaltningslagen (FFS 434/2003) ska i landskapet avse 28 § i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

12) (2020/15) På Åland tillämpas landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd på utkomststöd och förebyggande utkomststöd som tillhandahålls som en stödåtgärd inom barnskyddets öppenvård.

13) (2020/15) På Åland tillämpas landskapslagen (2015:18) om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen gällande familjevård.

14) (2020/15) Med avvikelse från 27 a § i barnskyddslagen ska Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet minst en gång per kalenderår begära de uppgifter som är nödvändiga för uppföljningen och övervakningen av de tidsfrister som föreskrivs i barnskyddslagens 26 § 5 mom. och 36 § 3 mom. i landskapslagen om socialvård.

15) (2023/27) Hänvisningar i barnskyddslagens 11, 14, 16, 16 a, 16 b, 25 d, 27 a, 35, 55, 61 b, 76, 76 a, 78 och 79 §§ till ett välfärdsområde ska avse en kommun.

16) (2023/27) Hänvisningar i barnskyddslagens 25, 32, 34, 54, 75, 77 och 81 §§ till ett välfärdsområde ska avse det organ som ansvarar för socialvården.

17) (2023/27) Barnskyddslagens 16 c § ska ha följande lydelse: När en kommun med stöd av denna lag har ordnat familjevård eller institutionsvård för någon som inte är kommuninvånare räknas kommunernas

inbördes ersättningar ut enligt bestämmelserna i 61 § landskapslagen (2020:12) om socialvård.

17a) upphävd (2017/59).

18) (2020/15) Hänvisningen i 27 § i barnskyddslagen till 11 § i lagen om klientens ställning och rättigheter och i 41 § 2 mom. i barnskyddslagen till 20 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska på Åland tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

19) Hänvisningen i 42 § 2 och 4 mom. i barnskyddslagen till förvaltningslagen ska i landskapet avse förvaltningslagen för landskapet Åland.

20) (2013/119) Hänvisningen i 55 § 2 mom. i barnskyddslagen till 9 § i lagen om underhållsstöd (FFS 580/2008) ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd.

21-22) upphävida (2017/59).

23) upphävd (2020/15).

24) upphävd (2022/93).

25) (2013/119) Hänvisningen i 80 § 2 mom. i barnskyddslagen till lagen om privat socialservice (FFS 922/2011) ska i landskapet avse landskapslagen (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice.

5a §. (2019/40) *Finansiering*

På sådan verksamhet som kommunen eller den kommunala myndighet som avses i 3 § i landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst ordnar med stöd av denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården. Kommunen eller den kommunala myndigheten tilldelas landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna om inte något annat bestäms genom lag.

6 §. *Förordning*

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av barnskyddslagen ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

7 §. (2013/119) *Sökande av ändring*

I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § självstyrelselagen för Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

8 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2008.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:13) angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland.

9 §. *Övergångsbestämmelse*

Kriterierna enligt 59 § 1 mom. barnskyddslagen för det högsta antalet barn som får vårdas samtidigt vid en barnskyddsanstalts bostadsenhet och kriterierna enligt 59 § 2 mom. för det minsta antalet anställda per

bostadsenhet vid en barnskyddsanstalt tillämpas i alla barnskyddsanstalter senast inom tre år efter lagens ikraftträdande.

2 mom. upphävt (2021:36).

Ikraftträdandebestämmelse (2017/60):

Denna lag träder i kraft den 1 september 2017.

Från och med ikraftträdandet av denna lag ska ändringar i barnskyddslagen som trätt i kraft efter utgången av mars månad 2015, även till den del det är fråga om bestämmelser inom landskapets behörighet, tillämpas i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

M 25 Landskapslag (2015:117) om skyddshem

1 §. *Lagens syfte*

Syftet med denna lag är att säkerställa högklassiga och heltäckande skyddshemstjänster för personer som är utsatta för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld.

2 §. *Tillämpningsområde*

Denna lag innehåller bestämmelser om de grunder som iakttas vid betalning av ersättning ur landskapets medel till aktörer som producerar skyddshemstjänster.

Lagen tillämpas på kommunala och privata producenter av skyddshemstjänster.

3 §. *Definition av skyddshem*

Ett skyddshem är en för klienterna avgiftsfri enhet inom krisarbete med verksamhet dygnet runt och till vilken en person eller en familj som har blivit utsatt för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld kan söka sig på eget initiativ eller på anvisning av en myndighet eller någon annan aktör, vid behov även anonymt.

4 §. *Våld i nära relationer*

Med våld i nära relationer avses i denna lag händelseförlopp under vilka någon utövar våld mot en nuvarande eller före detta partner, sitt barn eller partnerns barn, sin förälder, annan nära släkting eller annan närstående. Med våld avses en otillåten kränkning som orsakar eller kan orsaka fysisk, sexuell, psykisk eller ekonomisk skada eller lidande för den som utsätts för gärningen, inbegripet hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande.

5 §. *Skyddshemstjänster*

De tjänster som erbjuds på ett skyddshem är omedelbar krishjälp, skyddat boende dygnet runt samt psykosocialt stöd, rådgivning och vägledning som skyddshemmet i akuta situationer erbjuder dem som har blivit utsatta för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld.

Skyddshemmets ansvariga person bedömer tillsammans med sin personal som är specialiserad på krisarbete längden på skyddshemsperioden.

Närmare bestämmelser om skyddshemstjänster kan utfärdas i landskapsförordning.

M 25 LL (2015:117) om skyddshem

6 §. Klienter i skyddshemsverksamheten

Skyddshemstjänster erbjuds i första hand åt personer som har blivit utsatta för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld och åt medföljande minderåriga barn.

Skyddshemstjänster kan även tillhandahållas i fall som kan jämföras med våld i nära relationer för att hjälpa personer som behöver hjälp, om hjälpen motsvarar offrets behov av hjälp och om hjälpen inte orsakar skada eller medför fara för andra som befinner sig i skyddshemmet.

En person får söka sig till vilket som helst av de skyddshem som tillhandahåller tjänster som avses i denna lag, förutsatt att där finns plats.

7 §. Uppgifter som sköts av landskapsregeringen

Landskapsregeringen sörjer för tillgången till skyddshemstjänster så att det för invånarna i hela landskapet erbjuds och finns tillgång till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet.

Landskapsregeringen ingår avtal om produktion av skyddshemstjänster med sådana producenter som bäst uppfyller de förutsättningar som föreskrivs i 8 § och i landskapsförordning som har utfärdats med stöd av 8 § 4 mom.

Landskapsregeringen ansvarar för styrningen av skyddshemsverksamheten och samordningen av skyddshemstjänsterna i landskapet som helhet i samarbete med de skyddshem som har ingått avtal.

8 §. Förutsättningar för produktion av skyddshemstjänster

För att en privat aktör ska få ingå avtal med landskapsregeringen om produktion av skyddshemstjänster krävs att aktören har giltigt tillstånd enligt lagen om privat socialservice (FFS 922/2011) i enlighet med landskapslagen (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice.

Kommunala producenter av skyddshemstjänster ska uppfylla samma förutsättningar som de privata aktörerna. Innan landskapsregeringen ingår ett avtal enligt 9 § med en kommunal producent, kontrollerar Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet på landskapsregeringens begäran att förutsättningarna är uppfyllda.

De anställda hos producenten av skyddshemstjänster ska ha tillräcklig utbildning, arbetsfärdighet och insikt i krisarbete inom våld i nära relationer. Personalen ska omfatta ett tillräckligt antal representanter för olika yrkesgrupper. Utöver detta kan personalen omfatta sakkunniga i producentens specialområde inom krisarbete.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för produktion av skyddshemstjänster kan utfärdas i landskapsförordning.

Se LF (2015:118) om skyddshemspersonal.

9 §. Avtal om produktion av skyddshemstjänster

Landskapsregeringen ingår avtal om produktion av skyddshemstjänster med producenterna för högst fem år i sänder. I ett avtal ska det intas en bestämmelse enligt vilken den ersättning som betalas årligen är bero-

ende av det anslag som reserverats för detta ändamål i landskapsbudgeten.

I ett avtal om tjänsteproduktion ska åtminstone följande bestämmas:

1) skyddshemmet och de skyddshemstjänster som det tillhandahåller specificerade samt antalet familjepplatser på skyddshemmet,

2) det verksamhetsområde inom vilket de i avtalet avsedda tjänsterna tillhandahålls samt

3) det preliminära beloppet på den ersättning som betalas ur landskapets medel med iakttagande av de grunder som anges i 10 § 3 mom. samt om ersättningsens betalning,

4) vem som är den ansvariga personen på skyddshemmet och om skyddshemmets övriga personal samt dimensioneringen av antalet anställda,

5) det förfarande som ska iaktas vid utbyte av information, vid registerföringen i anknytning till skyddshemstjänsterna och vid förvaringen av klientuppgifter,

6) den utbildning som arrangeras för skyddshemmets personal samt

7) avtalets giltighetstid och uppsägning.

Om landskapsregeringen ingår avtal med två eller flera producenter av skyddshemstjänster, ska avtalen även innehålla bestämmelser om hur samarbetet inom skyddshems nätverket ordnas.

10 §. Ersättning som betalas ur landskapets medel och hur den bestäms

Ersättning ur landskapets medel betalas till de producenter av skyddshemstjänster som ingår avtal enligt 9 §. Landskapsregeringen avtalar årligen om ersättningsbeloppet inom ramen för det anslag som anvisats i landskapsbudgeten.

I syfte att skapa ett täckande system av skyddshemstjänster delar landskapsregeringen i enlighet med 3 mom. ut den avtalade ersättningen i förskott till producenter som har ingått avtal om produktion av skyddshemstjänster.

Som grunder för tilldelningen av ersättning beaktas invånarantalet i producentens verksamhetsområde och kostnaderna för skyddshemstjänsterna före finansåret samt producentens uppgifter för den pågående räkenskapsperioden och nästa års budgetförslag.

När avtal ingås med en ny producent av skyddshemstjänster tillämpas på producenten medelvärdet beräknade på bokslutsuppgifter hos andra producenter av skyddshemstjänster i samma storleksordning och uppgifter i den nya producentens förslag till budget för det följande året. I övrigt insamlas samma bakgrundsinformation av nya producenter som av andra. Informationen från alla producenter av skyddshemstjänster hanteras enligt samma principer.

Närmare bestämmelser om viktning av bestämningsgrunderna för den ersättning som betalas ur landskapets medel och om fördelning av ersättningen kan utfärdas i landskapsförordning.

11 §. Redovisning för användning av ersättning, återbetalning av ersättning och ny utdelning

Varje producent av skyddshemstjänster ger årligen landskapsregeringen en redovisning över de kostna-

der som verkställandet av avtalet om tjänsteproduktion orsakat under det föregående finansåret. Redovisningen gäller användningen av den ersättning som i förskott delats ut ur landskapets medel och dess överskridande eller ersättning som blivit oanvänd. I samband med redovisningen kan producenten samtidigt ansöka om komplettering av den ersättning som betalats ut i förskott.

När det finns skäl för det ska landskapsregeringen dela ut ny ersättning till sådana producenter som har fått en för liten förskottsersättning i förhållande till de verkliga kostnaderna. Om förskottsersättningen är för stor i förhållande till de verkliga kostnaderna, ska återbetalning ske av den delen av förskottsersättningen som inte motsvarar de verkliga kostnaderna.

Närmare bestämmelser om utbetalning av ersättning som delas ut av landskapets medel, om redovisningens innehåll och om grunderna för återbetalning och ny utdelning av ersättning kan utfärdas i landskapsförordning.

12 §. Tillsyn

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet övervakar skyddshemsverksamheten. På tillsynen över skyddshemsverksamheten tillämpas:

1) (2020/23) I fråga om kommunalt producerad skyddshemsverksamhet 2 kap. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland,

2) i fråga om privata producenter av socialtjänster lagen om privat socialservice (FFS 922/2011), i enlighet med landskapslagen (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice.

13 §. Tillämpning av landskapslagen om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti

På ersättning som avses i 10 § tillämpas 16-18 §§ i landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Som understödstagare enligt de bestämmelser som nämns i 1 mom. betraktas i denna lag producenterna av skyddshemstjänster.

14 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

Åtgärder som förutsätts för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

15 §. Övergångsbestämmelser

Senast den 30 juni 2016 ska landskapsregeringen ingå ett i 9 § avsett avtal om produktion av skyddshemstjänster och om ersättningsbeloppet med producenter av skyddshemstjänster. Avtalet ska omfatta tiden från och med den 1 januari 2016.

Landskapsregeringen betalar producenterna av skyddshemstjänster de avtalsbaserade ersättningarna senast den 30 juni 2016.

M 26 Landskapsförordning (2015:118) om skyddshemspersonal

1 §. Behörighet och kompetens hos skyddshemspersonal

Behörighetskraven för en ansvarig person vid ett skyddshem är rätt att med stöd av landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården utöva socialarbetaryrket som legitimerad yrkesutbildad person samt förtrogenhet med området och arbetserfarenhet av krisarbete inom våld i nära relationer. (2020/110)

En person som ger stöd och vägledning vid ett skyddshem ska ha för uppgiften lämplig högskoleexamen inom det sociala området samt förtrogenhet med och arbetserfarenhet av krisarbete inom våld i nära relationer. (2016/56)

En person som ger stöd och vägledning vid skyddshem kan vid behov vara ställföreträdare för den ansvariga personen vid skyddshemmet.

Behörighetsvillkoren för personer som arbetar med barn är lämplig högskoleexamen och tillräcklig specialisering för arbete med traumatiserade barn.

5 mom. upphävt (2020/110).

Om det för en uppgift inte är möjligt att få en person med föreskriven behörighet, kan för uppgiften tillfälligt för högst ett år anställas en person som har en lämplig utbildning för den ifrågavarande uppgiften. För en person som tillfälligt ska anställas som ansvarig person vid ett skyddshem fordras att personen har en för uppgiften lämplig högskoleexamen samt förtrogenhet med och arbetserfarenhet av krisarbete inom våld i nära relationer. (2016/56)

2 §. (2016/56) Fortbildning av skyddshemspersonal

Den som producerar skyddshemstjänster ska göra upp en fortbildningsplan i samarbete med landskapsregeringen. Skyddshemmen ska ordna nödvändig säkerhetsutbildning för sin personal.

3 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2016.

En ansvarig person som är verksam vid ett skyddshem den 31 december 2015, har avlagt en högskoleexamen och har minst tre års arbetserfarenhet vid skyddshem fortsätter att vara behörig för uppgiften som ansvarig person till och med den 31 december 2020.

Personer som arbetar med stöd och vägledning den 31 december 2015 fortsätter att vara behöriga för den uppgiften till och med den 31 december 2020, om de har fått utbildning för långsiktigt krisarbete inom våld i nära relationer och minst tre års arbetserfarenhet vid skyddshem.

M 27 Äldrelag (2020:9)

M 27 Äldrelag (2020:9) för Åland**1 kap. Inledande bestämmelser****1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde**

Syftet med denna lag är att stöda den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand.

Vidare ska lagen trygga äldre personers tillgång till individuellt anpassade socialvårds- samt hälso- och sjukvårdstjänster samt annan service som ges i rätt tid. Service och tjänster ska främja hälsan och välbefinnandet samt stöda personens funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand.

Med hänsyn till vars och ens av de äldres funktionsförmåga ska rätten till självbestämmande beaktas i fråga om beslut som rör de egna levnadsförhållandena och valet av tillbudsstående socialvårdstjänster och service.

Socialvård, hälso- och sjukvård samt andra tjänster och service som tillhandahålls äldre personer ska hålla en god kvalitet.

Avsikten är vidare att förbättra de äldres demokratiska inflytande i politiskt beslutsfattande som berör den äldre befolkningens levnadsförhållanden.

2 §. Förhållandet till annan lagstiftning

Denna lag innehåller bestämmelser om hur socialvårds- samt hälso- och sjukvårdstjänster i annan lagstiftning ska tillhandahållas för äldre personer på Åland. Lagen är avsedd att komplettera den övriga lagstiftningen om socialvård samt hälso- och sjukvård.

3 §. Äldre personer

Med äldre enligt denna lag avses en person som har fyllt 65 år. Med uttrycket den äldre befolkningen avses den del av befolkningen som består av alla personer i gruppen äldre personer.

Bestämmelserna i 3 kap. är tillämpliga på äldre vars fysiska, kognitiva, psykiska eller sociala funktionsförmåga är nedsatt på grund av sjukdomar eller skador som har uppkommit, tilltagit eller förvärrats i och med hög ålder, eller på grund av degeneration i anslutning till hög ålder.

2 kap. Allmänna skyldigheter**4 §. Ansvar för genomförandet**

Kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård ska i enlighet med denna lag stöda den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand. Tillräckliga resurser ska reserveras för att tillhandahålla och för att utveckla tjänsterna och servicen för den äldre befolkningen.

5 §. Samarbete

De kommunala myndigheterna och Ålands hälso- och sjukvård ska samarbeta för att ordna socialvårds- samt hälso- och sjukvårdstjänsterna för de äldre så ändamålsenligt som möjligt. Samarbetet regleras i det samverkansavtal som ingås med stöd av landskapslagen (2020:12) om socialvård.

Kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård ska i syfte att stöda den äldre befolkningens välbefinnande,

hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand, samarbeta med andra offentliga myndigheter, företag och organisationer som företräder den äldre befolkningen samt andra organisationer och allmännyttiga samfund som är verksamma i landskapet.

6 §. Tillgång till service och dess tillgänglighet

För den äldre befolkningen ska kommunen ordna socialservice som till innehåll, kvalitet, tillgång och tillgänglighet motsvarar det behov som finns på grund av antalet äldre personer, deras individuella funktionsförmåga och välbefinnande samt behovet av social trygghet.

Kommunen ska med hänsyn till de äldres funktionsförmåga, levnadsförhållanden, bostad och andra faktorer som påverkar tillgängligheten se till att servicen blir så lättillgänglig som möjligt för de äldre.

7 §. Plan för att stöda den äldre befolkningen

Kommunfullmäktige ska anta en plan för att stöda den äldre befolkningen. Äldrerådet ska ges möjlighet att delta i beredningen av planen. Planen ska revideras minst vart fjärde år. Planen ska innehålla:

1) En beskrivning av kommunens och Ålands hälso- och sjukvårds befintliga resurser för att tillhandahålla tjänster och service till den äldre befolkningen i kommunen.

2) En beskrivning av den befolkningsgrupp som består av äldre personer och som även inkluderar en prognos över förändringar under den förestående fyraårsperioden.

3) En bedömning av den äldre befolkningens välbefinnande, tillräckligheten och kvaliteten i fråga om de tjänster som tillhandahålls av kommunen och andra tjänsteproducenter samt andra faktorer som påverkar den äldre befolkningens servicebehov.

4) En beskrivning av åtgärder med en tidsplan för att ordna och utveckla servicenivån i enlighet med kraven i lagstiftningen under den kommande fyraårsperioden samt en bedömning av de resurser som kommunen behöver för dessa åtgärder. Beskrivningen ska ange hur ansvaret för åtgärderna fördelar sig mellan de olika kommunala verksamheterna. Åtgärderna ska stöda den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand.

5) De gemensamma målen för de samordnade tjänsterna, ansvarsfördelningen och de övergripande rutinerna för samarbetet samt övriga åtgärder för säkerställandet av funktionella servicehelheter för klienterna, som kommunen och Ålands hälso- och sjukvård enligt 69 § i landskapslagen om socialvård ska komma överens om i ett samverkansavtal.

6) En beskrivning av kommunens kort- och långsiktiga mål för hur den äldre befolkningens välbefinnande, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand ska stödjas och servicen för den äldre befolkningen utvecklas och förbättras kvalitativt och kvantitativt. Beskrivningen ska inkludera vilka långsiktiga åtgärder som behöver vidtas för att uppnå målen, tidsplanen för åtgärderna samt vilka myndigheter som ansvarar för genomförandet av åtgärderna.

Ålands hälso- och sjukvård antar med stöd av 25 § landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård en strategisk plan över hur behoven av hälso- och sjukvård för landskapets invånare ska uppfyllas. Såväl Ålands hälso- och sjukvårds plan som kommunens plan för att stöda den äldre befolkningen ska beakta det som sägs i denna lag om samarbete, ansvar för genomförandet samt det som överenskomts i ett samverkansavtal med kommunen.

8 §. Utvärdering

Det organ som i kommunen ansvarar för socialvården ska minst en gång vart fjärde år utvärdera om den service som tillhandahålls de äldre överensstämmer med kravbestämmelserna i lagstiftningen och är tillräcklig och av god kvalitet. I de fall socialvården sköts av ett kommunalförbund sköts utvärderingen av kommunalförbundet. Kommunalförbundets utvärdering ska tillkännages medlemskommunerna.

Görs utvärderingen av kommunen ska synpunkter inhämtas från dem som anlitar servicen, deras anhöriga och närstående samt de anställda. Om andra serviceproducenter anlitas ska även deras synpunkter inhämtas. Äldrerådet ska ges tillfälle att lämna ett utlåtande. Om klient- och patientombudsmannen har gjort iakttagelser i den årliga redogörelsen ska dessa tas med samt vilka åtgärder som vidtagits med anledning av dem. Utvärderingen ska dessutom innehålla information om de ekonomiska resurser som använts för servicen samt antalet anställda och deras utbildning.

9 §. Experter

Kommunen och Ålands hälso- och sjukvård ska ha tillgång till tillräcklig och mångsidig expertis för stöddandet av den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand och för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster av god kvalitet som äldre personer behöver.

10 §. Äldreråd

Utöver den rätt som invånarna i en kommun har med stöd av kommunallagen att delta i och påverka beslutsfattandet i kommunen ska kommunen inrätta ett äldreråd i enlighet med 31a § kommunallagen (1997:73) för Åland. Äldrerådet är ett rådgivande organ som kan vara gemensamt för flera kommuner.

Kommunstyrelsen utser medlemmar i äldrerådet bland intresserade kommunmedlemmar som hör till den äldre befolkningen. Till medlem kan också en anhörig till en äldre person väljas om det är ändamålsenligt för att äldrerådet allsidigt ska representera dem som brukar olika former av socialservice för äldre i kommunen. Medlemmarna i äldrerådet ska ha sin permanenta bostättningsort i kommunen.

Till äldrerådets uppgifter hör, utöver att delta i beredningen av planen i 7 § och utvärderingen i 8 §, att ge utlåtanden i ärenden som handläggs i kommunen och som har betydelse för den äldre befolkningens välfärd, hälsa, delaktighet, livsmiljö, boende, rörlighet och möjligheter att klara sig själv samt den service som den äldre befolkningen behöver och servicens tillgänglighet.

Äldrerådet kan även ge utlåtanden om andra myndigheters beslutsfattande som berör den äldre befolkningens livsvillkor.

Kommunen ska tillhandahålla äldrerådet det som behövs för att det ska ha tillräckliga verksamhetsförutsättningar.

11 §. Rådgivning och andra tjänster som främjar välbefinnandet

Kommunen och Ålands hälso- och sjukvård ska, utgående från respektive ansvarsområde, stöda den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand genom rådgivning och handledning.

Dessutom ska kommunen och Ålands hälso- och sjukvård, utgående från respektive ansvarsområde, särskilt för dem bland den äldre befolkningen vars levnadsförhållanden eller livssituation utifrån forskningsrön eller allmän livserfarenhet bedöms innebära riskfaktorer som ökar behovet av service, tillhandahålla hälsokontroller, mottagningar och hembesök som stöder välbefinnandet, hälsan, funktionsförmågan och förmågan att klara sig på egen hand.

I de tjänster som avses i 1 och 2 mom. ska det ingå att

1) ge handledning som syftar till att främja välbefinnandet, funktionsförmågan och sunda levnadsvanor samt förebygga sjukdomar, olycksfall och olyckor,

2) identifiera sociala problem och hälsoproblem som beror på en försvagad hälsa och nedsatt funktionsförmåga hos den äldre befolkningen och att ge tidigt stöd i samband med sådana problem,

3) ge handledning om socialvård och annan social trygghet,

4) ge handledning om sjukvård, multiprofessionell rehabilitering och säker läkemedelsbehandling samt

5) ge handledning i användningen av tjänster som står till buds i kommunen och Ålands hälso- och sjukvård och som främjar välbefinnandet, hälsan, funktionsförmågan och förmågan att klara sig på egen hand.

3 kap. Tjänster och service för äldre personer med nedsatt funktionsförmåga

12 §. Allmänna principer

Socialvårdstjänster och hälso- och sjukvårdstjänster som ges till den äldre befolkningen ska vara av god kvalitet, ges i rätt tid, i tillräcklig omfattning och vara anpassade till var och ens individuella behov.

Tjänsterna ska utföras så att de stöder äldre personers välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga, förmåga att klara sig på egen hand och delaktighet. I syfte att förebygga behovet av annan service ska särskild vikt läggas vid tjänster som främjar äldre personers rehabilitering och vid tjänster i hemmet.

13 §. Rådgivning och handledning

Den handledning som kommunen och Ålands hälso- och sjukvård ger med stöd av 11 § ska efter behov ges till äldre personer i samband med att social- och hälsovårdstjänster tillhandahålls.

M 27 Äldre lag (2020:9)

14 §. Bedömning av servicebehovet

Bestämmelser om bedömning av servicebehovet finns i 36 § i landskapslagen om socialvård.

För bedömningen av äldres de servicebehov kan förutom yrkesutbildade personer inom socialvården också en yrkesutbildad person enligt 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) som är anställd inom socialvården svara.

I samband med att servicebehovet bedöms ska den äldre personens funktionsförmåga utredas mångsidigt och med tillförlitliga bedömningsinstrument. När funktionsförmågan utreds ska det bedömas till vilka delar den äldre personen klarar de funktioner som hör till normal livsföring i sin egen boende- och närmiljö och med vad han eller hon behöver stöd och hjälp. Vid bedömningen ska den äldre personens fysiska, kognitiva, psykiska och sociala funktionsförmåga samt faktorer som har samband med tillgängligheten i omgivningen, tryggheten i boendet och tillgången till närservice beaktas.

15 §. Klientplan

Bestämmelser om utarbetande av en klientplan finns i 39 § i landskapslagen om socialvård.

Planen ska utarbetas utan ogrundat dröjsmål efter att den äldre personens servicebehov har utretts. När det sker väsentliga förändringar i den äldre personens funktionsförmåga vilka påverkar servicebehovet ska planen alltid ses över utan ogrundat dröjsmål.

För att garantera att den äldre personen får en god vård och omsorg ska de tjänster som behövs för att stöda dennes välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand framgå av planen.

16 §. Principer för långvarig vård och omsorg

Kommunen ska inom socialvården och Ålands hälso- och sjukvård inom hälso- och sjukvården ge äldre personer långvarig vård och omsorg som stöder ett värdigt liv. I första hand ges långvarig vård och omsorg med hjälp av öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården som ges i den äldre personens hem och övriga öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården. Dessa tjänster ska till innehåll och omfattning anpassas efter den äldre personens servicebehov vid respektive tillfälle.

Äldre personer ska ges social- och hälsovårdstjänster som garanterar långvarig vård och omsorg på ett sådant sätt att de kan uppleva att deras liv är tryggt, betydelsefullt och värdigt och att de kan upprätthålla sociala kontakter och delta i meningsfull verksamhet som främjar och upprätthåller deras välbefinnande, hälsa och funktionsförmåga. Makar, parter som lever i ett registrerat partnerskap och sambor ska ges möjlighet att bo tillsammans.

Kommunen och Ålands hälso- och sjukvård ska säkerställa att arrangemangen för långvarig vård och omsorg av äldre personer är bestående, om det inte är befogat att ändra på dem för att personen själv önskar det eller hans eller hennes servicebehov har förändrats eller av någon annan särskilt vägande och grundad anledning.

17 §. Förutsättningar för beslut om långvarig institutionsvård

Endast då det finns medicinskt motiverade skäl eller då klient- eller patientsäkerheten förutsätter det får kommunen tillgodose den äldres servicebehov med långvarig institutionsvård.

Innan vård och omsorg ges som långvarig institutionsvård ska kommunen och Ålands hälso- och sjukvård på det sätt som avses i 14 § utreda möjligheterna att tillgodose en äldre persons servicebehov med hjälp av öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården som ges i den äldre personens hem och med övriga öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården.

Den utredning som avses i 2 mom. ska också göras om en äldre person har fått dygnetruntvård på institution i tre månader och en utredning inte har gjorts tidigare.

Ett beslut att ge vård och omsorg som långvarig institutionsvård ska motiveras.

18 §. Beviljande av socialservice samt rätt till service

Kommunen ska med anledning av en skriftlig eller muntlig ansökan fatta beslut om beviljande av socialservice som en äldre person brådskande behöver och utan dröjsmål ordna den service som har beviljats, så att den äldre personens rätt till nödvändig omsorg inte äventyras.

Om en skriftlig eller muntlig ansökan gäller behov av socialservice som inte är brådskande ska kommunen fatta beslut utan ogrundat dröjsmål och senast tre månader från det att ansökan har inkommit. En äldre person har rätt att få annan än brådskande service som beviljats honom eller henne utan ogrundat dröjsmål och senast tre månader efter det att beslutet fattades.

Socialservicens tillräcklighet ska bestämmas utifrån utredningen av servicebehovet i enlighet med 14 § och klientplanen, om en sådan har utarbetats.

19 §. Anmälan om äldre personers servicebehov

Om en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården eller någon som är anställd inom socialvården i kommunen, inom Ålands hälso- och sjukvård, räddningsväsendet eller hos alarmcentralen eller polisen, i sitt uppdrag har fått kännedom om en äldre person som är i behov av social- eller hälsovård och som är uppenbart oförmögen att sörja för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, ska den anställda oberoende av sekretessbestämmelserna utan dröjsmål göra en anmälan om behovet av hälso- och sjukvård till Ålands hälso- och sjukvård och till den kommunala myndighet som ansvarar för socialvården om behovet av socialvård.

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. finns bestämmelser i 18 § landskapslagen om Ålands hälso- och sjukvård som innebär att patientens hemkommun ska underrättas om en patient behöver insatser från kommunens socialservice efter det att patienten har skrivits ut från Ålands hälso- och sjukvård.

En anmälan får också göras av andra personer än de som avses i 1 mom. oberoende av eventuella sekretessbestämmelser som gäller dem.

4 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. Tillsyn och kvalitetssäkring m.m.

Det som i någon annan lag bestäms om tillsyn och kvalitetssäkring av socialvård ska även gälla service som ges med stöd av denna lag.

21 §. Personal

En offentlig eller privat serviceproducent ska vid en verksamhetsenhet ha en personal som till antal, utbildning och uppgiftsstruktur garanterar att de äldre tillhandahålls service av god kvalitet och som motsvarar det servicebehov som de äldres funktionsförmåga förutsätter.

Vid en verksamhetsenhet med dygnet runt verksamhet ska det finnas tillräckligt med personal alla tider på dygnet.

22 §. Ledning av äldreomsorgen

Ledningsuppgifter som omfattar administrativ ledning av kommunens äldreomsorg eller ledningsuppgifter som omfattar styrning av klientarbetet får skötas av en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet, högskola eller yrkeshögskola som omfattar minst tre års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

23 §. Offentliggörandet av väntetider

Kommunen ska på sin hemsida och i de informationsblad som distribueras till alla hushåll i kommunen offentliggöra uppgifter om uppskattad väntetid till kommunens socialservice. Uppgifterna ska uppdateras åtminstone en gång per halvår.

24 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

M 28 Landskapslag (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp

1 §. Lagens innehåll

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag, ska lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987), nedan kallad handikappservicelagen, tillämpas i landskapet.

Lagen om service och stöd på grund av handikapp ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet tillämpas i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 2022. (2022/87)

3 mom. upphävt (2020/17).

2 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 3a § handikappservicelagen till lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) avse landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförordningar om socialvård, nedan kallad blankettlagen om socialvård.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 4 § handikappservicelagen till lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977) avse landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

3 mom. upphävt (2019/34).

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 8 d § i handikappservicelagen till lagen om service-sedlar inom social- och hälsovården (FFS 569/2009) avse landskapslagen (2016:15) om tillämpning på Åland av lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården. (2020/17)

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 14 § handikappservicelagen till lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) avse landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården. (2022/94)

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 15 § handikappservicelagen till lagen angående innehavares av statstjänst och -befattning rätt till skadestånd vid olycksfall (FFS 154/1935) även avse landskapslagen (1936:1) angående innehavares av tjänst och befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningar till bestämmelser i socialvårdslagen (FFS 1301/2014) avse motsvarande bestämmelser i landskapslagen (2020:12) om socialvård. (2020/17)

Hänvisningen i 8 b § i handikappservicelagen till 27 e § i socialvårdslagen (FFS 710/1982) ska på Åland avse 71 § i landskapslagen om socialvård. (2020/17)

3 §. Bestämmelser som inte ska tillämpas

Bestämmelsen i 7 § 3 mom. och 13 § i handikappservicelagen tillämpas inte på Åland. (2020/17)

Med avvikelse från 16 § handikappservicelagen kan enligt denna lag vid behov, inom ramen för anslag som reserverats i landskapets budget, ordnas

- 1) anpassningsstråning,
- 2) rehabiliteringshandledning samt
- 3) forskning och försöksverksamhet för förbättrande av de handikappades ställning.

4 §. (2020/17) Rådet för personer med funktionsnedsättning

Landskapsregeringen tillsätter ett råd för personer med funktionsnedsättning för att garantera möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta och påverka. Personer med funktionsnedsättning och organisationer ska ha en tillräcklig representation i rådet. Landskapsregeringen ska sörja för rådets verksamhetsförutsättningar.

Rådet för personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att påverka planering, beredning och uppföljning inom olika verksamheter i frågor som är av betydelse för personer med funktionsnedsättning och för deras välfärd, hälsa, delaktighet, livsmiljö, boende, rörlighet eller möjligheter att klara de dagliga funktionerna eller med tanke på den service som de behöver.

M 29 LF (2010:51) om tillämpning av handikappserviceförordningen

4a §. (2019/39) Finansiering

På sådan verksamhet som kommunen eller den kommunala myndighet som avses i 3 § i landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst ordnar med stöd av denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården. Kommunen eller den kommunala myndigheten tilldelas landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna om inte något annat bestäms genom lag.

4b §. (2020/17) Särskilda bestämmelser

En handikappad ska ges service och servicen ska ordnas i mån av möjlighet med beaktande av klientens språkkunskaper.

5 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet, genom landskapsförordning, besluta att författningar som utfärdats med stöd av handikappservicelagen ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Se LF (2010:51) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp.

5a §. (2015/43) Rättelseyrkande och ändringssökande

Den som är missnöjd med ett beslut som fattats av en tjänsteman enligt denna lag har rätt att yrka på rättelse av beslutet hos socialnämnden eller hos annat motsvarande kollegialt organ som utsetts av kommunen för att sköta uppgifterna enligt denna lag. Yrkandet om rättelse ska göras i skriftlig form inom 14 dagar från det att den missnöjde fått del av beslutet. Till beslutet ska tjänstemannen foga anvisningar om hur rättelseyrkandet ska göras. Rättelseyrkandet ska behandlas i brådsökande ordning.

Det beslut som fattats av tjänstemannen får delges i brev per post. Delgivningen anses härvid, om inte annat visas, ha ägt rum den sjunde dagen efter det beslutet, försett med adress som uppgivits av vederbörande, har inlämnats till posten för befordran. I övrigt iakttas förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

I socialnämndens eller det andra motsvarande kollegiala organets beslut får ändring sökas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol i enlighet med vad därom i rikslagstiftningen föreskrivits. Till beslutet ska fogas anvisningar om hur ändring söks i beslutet.

Vid ändringssökande i beslut som fattats med stöd av denna lag gäller också till övriga delar vad därom i rikslagstiftningen är föreskrivet.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 2010.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) och med stöd därav utfärdade författningar jämte ändringar som gjorts före den 1 januari 1993.

Före den 1 januari 2011 ska, utan hinder av vad som föreskrivs i 8c § 5 mom. handikappservicelagen, en gravt handikappad erbjudas personlig assistans minst 10 timmar per månad.

Åtgärder för verkställighet får vidtas innan denna lag träder i kraft.

M 29 Landskapsförordning (2010:51) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp**1 §. Förordningens innehåll**

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som anges i denna förordning ska förordningen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 759/1987), nedan kallad handikappserviceförordningen, tillämpas i landskapet Åland.

Handikappserviceförordningen ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet tillämpas i den lydelse förordningen hade i riket den 31 december 2022. (2022/89)

2 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 3 § handikappserviceförordningen till lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) avse landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 4 § 3 mom. handikappserviceförordningen till 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992) avse 3 § landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

3 §. Särskilda bestämmelser

Bestämmelserna i 12 § 2 mom. handikappserviceförordningen ska inte tillämpas i landskapet.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 21 § handikappserviceförordningen gäller att närmare anvisningar om tillämpningen av denna förordning meddelas vid behov av landskapsregeringen.

M 30 Landskapslag (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer**1 §. Lagens tillämpningsområde**

Rätten för en i landskapet bosatt och handikappad person att erhålla tolkningstjänst tryggas genom att lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (FFS 133/2010), nedan kallad tolkningstjänstlagen, inom landskapets behörighet och med de avvikelser som anges i denna lag, ska tillämpas i landskapet Åland.

Tolkningstjänstlagen ska tillämpas i landskapet sådan den lyder då denna lag träder i kraft. Ändringar i tolkningstjänstlagen ska gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt tolkningstjänstlagen sköts av social- och hälsovårdsministeriet ska i landskapet Åland skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet.

Även de förvaltningsuppgifter som enligt tolkningstjänstlagen sköts av Folkpensionsanstalten ska i landskapet Åland skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet.

3 §. Utlämnande av uppgifter

Utöver vad som följer av bestämmelserna i denna lag och med beaktande av vad som följer av landskapslagstiftningen om personuppgifter är kommunen skyldig att på begäran även från annan myndighet än landskapsregeringen och landskapsregeringen underlydande myndighet lämna ut sådana personuppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag.

4 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till 1) (2020/18) socialvårdslagen (710/1982) i 13 § 3 mom. i tolkningstjänstlagen avse 4 § i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland.

2) lagen om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992) i 23 § 2 mom. i tolkningstjänstlagen avse landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter,

3) (2023/25) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 24 § i tolkningstjänstlagen avse offentlighetslagen (2021:79) för Åland

4) (2023/25) lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) i 24 § 6 punkten i tolkningstjänstlagen avse landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp

5) (2023/25) hälso- och sjukvårdslagen (FFS 1326/2010) i 24 § 6 punkten avse landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård.

Hänvisningen i 13 § 3 mom. till ett välfärdsområde ska avse det organ som enligt 4 § i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn ansvarar för den kommunala socialvården. Hänvisningen i 23 § 1 mom. 1 punkten till välfärdsområdesmyndigheter ska avse kommunala myndigheter och myndigheten Ålands hälso- och sjukvård. (2023/25)

Besvärinstans i 23 § i tolkningstjänstlagen avser i ärenden som gäller landskapets behörighet högsta förvaltningsdomstolen.

Tidigare 2 mom. har blivit 3 mom. genom (2023/25).

5 §. Finansiering

Kostnaderna för tolkningstjänster för en i landskapet bosatt handikappad person betalas med landskaps medel. Likaså betalas kostnaderna som verkställigheten av denna lag medför med landskapets medel.

6 §. Ändringsökande

Den som är missnöjd med ett beslut som fattats med stöd av denna lag i ärenden inom landskapets behörighet får söka ändring i det genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med bestämmelserna i tolkningstjänstlagen.

7 §. I kraftträdande

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft

i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. självstyrelselagen för Åland.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Åtgärder som verkställigheten av lagen kräver får vidtas innan den träder i kraft.

8 §. Övergångsbestämmelser

Om en handikappad har haft rätt till tolkningstjänst med stöd av annan landskapslagstiftning i den lydelse den hade den 31 augusti 2010 ska landskapsregeringen utan ansökan ändra den till rätt till tolkningstjänst enligt denna lag. Rätten till tolkningstjänst fortsätter på samma grunder som gällde den 31 augusti 2010 tills den i enlighet med 16 § i tolkningstjänstlagen omprövas eller upphör.

På en ansökan, omprövning av beslut och tolkningsbeställning som var anhängig den 31 augusti 2010 samt på ändringsökande som avser ett beslut som fattats före den 1 september 2010 tillämpas de bestämmelser som gällde den 31 augusti 2010. Kommunen svarar dock för ordnandet av tolkningstjänst endast om tolkningen sker senast dagen innan tidpunkten för denna lags ikraftträdande.

M 31 Republikens presidents förordning (2011:18) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer

(FFS 145/2011)

1 §. Folkpensionsanstalten svarar för skötseln av de förvaltningsuppgifter som med stöd av 2 § 2 mom. i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (Ålands författningssamling 2010:99) ankommer på Ålands landskapsregering enligt vad Folkpensionsanstalten och Ålands landskapsregering närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2011.

M 32 Landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (2017/144) Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977) ska med i denna lag angivna avvikelser tillämpas i landskapet Åland.

Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet tillämpas i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 2022. (2022/88)

2 §. (2013/118) De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna författningarna ankommer på statliga myndigheter ska på Åland skötas av landskapsregeringen, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighet, dock så att övervakningen ska skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

M 32 LL (1978:48) om tillämpning av L angående specialomsorger

Om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet vid övervakningen konstaterar allvarliga brister ska myndigheten, utan hinder av sekretessbestämmelser, anmäla bristerna till landskapsregeringen.

3 §. (2019/31) Med avvikelse från bestämmelserna i 6 § 1 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ska ordnandet av specialomsorger i landskapet Åland skötas av den kommunala myndighet som avses i 3 § i landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst.

3a §. (2021/37) Bestämmelser om behörighetskrav för personal inom specialomsorger av utvecklingsstörda kan utfärdas i landskapsförordning.

Se LF (2021:38) om personal inom specialomsorger om utvecklingsstörda.

4 §. Upphävd (2022/88).

5 §. (2017/128) På verksamhet som ordnas i enlighet med denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården. Kommunen tilldelas landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna om inte annat är särskilt föreskrivet.

6 §. (2019/31) Bestämmelserna i 2 kap. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda om förbundsfullmäktige ska inte tillämpas i landskapet.

Med avvikelse från bestämmelserna i 23 § 3 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ska i fråga om handläggningen av ärendena i den ledargrupp som ska finnas vid den kommunala myndighet som avses i 3 § i tillämpliga delar iaktas vad som i 4 kap. i kommunallagen för landskapet Åland är föreskrivet om kommunstyrelsen.

7 §. (2013/118) Bestämmelserna i 3 § 2-5 mom. lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ska inte tillämpas.

8 §. (2017/144) När det i rikets lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda hänvisas till lagstiftning inom landskapets behörighet gäller i tillämpliga delar motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen, så att hänvisningar till

1) (2020/19) socialvårdslagen (FFS 710/1982) och socialvårdslagen (FFS 1301/2014) avser landskapslagen (2020:12) om socialvård.

2) lagen angående klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) avser samma lag sådan den är tillämplig enligt blankettlagen om socialvård,

3) (2022/95) lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) avser landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården,

4) (2021/37) yrkesutbildade personer inom socialvården avser yrkesutbildade personer inom socialvården enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården,

5) kommunallagen (FFS 410/2015) avser kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland,

6) förvaltningslagen (FFS 434/2003) avser förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland samt, vid

tillämpningen av 81 a §, att rättelseyrkande i stället för begäran om omprövning, får framställas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet inom 14 dagar från delfäendet av beslutet,

7) lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) avser samma lag sådan den är tillämplig enligt landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp,

8) lagen om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992) avser samma lag sådan den är tillämplig enligt landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

9) (2020/27) lagen om klienthandlingar inom socialvården (FFS 254/2015) avser landskapslagen (2020:26) om klienthandlingar inom socialvården.

De uppgifter som enligt lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda ska skötas av socialnämnden eller något annat av kommunen särskilt utsett kollegialt organ ska i landskapet skötas av socialnämnden, en annan nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med fullmäktiges beslut.

3 mom. upphävt (2020/27).

8a §. (2013/118) I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § självstyrelselagen för Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

2 kap. Övergångsbestämmelser

9 §. Specialomsorgsdistriktets reglemente och verksamhetsplan för specialomsorgerna för åren 1979-1983 skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse före den 1 april 1979. Intill dess planen fastställts skall kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet och annan kommunal verksamhetsenhet för specialomsorger ordna sådana omsorger åtminstone i den omfattning som skett innan denna lag trätt i kraft. Kommunalförbundet skall även eljest skrida till nödiga förberedande åtgärder för inledande av den i denna lag avsedda verksamheten den 1 januari 1979.

Innan reglemente och verksamhetsplan fastställs kan [landskapsstyrelsen] på ansökan på förhand avgöra, vilka driftskostnader för personalen vid kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet centralförvaltning som kommer att godkännas såsom berättigande till landskapsandel. Beslutet skall med bindande verkan iakttas då frågan om erläggande av landskapsandel senare behandlas.

10 §. Upphävd (1983/69).

11 §. I landskapslagen om psykiskt utvecklingsstörda avsedd anstalt för psykiskt utvecklingsstörda, vilken önskar fortsätta sin verksamhet såsom i 16 § lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avsedd verksamhetsenhet för specialomsorger, skall underställa sitt reglemente [landskapsstyrelsen] för fastställelse före den 1 januari 1979.

12 §. Vid bestämmandet av landskapsandel och medlemskommunernas betalningsandelar i kommunal-

förbundets för specialomsorgsdistriktet utgifter för år 1979 beaktas även kostnader som föränletts av kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet verksamhet före år 1979.

13 §. Vad i landskapslagen om landskapsstöd till kommuner är stadgat iakttagas i tillämpliga delar även i fråga om i 11 § avsedd anstalt, som icke fortsätter sin verksamhet såsom i 16 § lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avsedd privat verksamhetsenhet.

14 §. Angående ordnandet av personalens ställning vid anstalter eller verksamhetsenhet, som övergått till kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet, stadgas särskilt.

Se LL (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertogs av kommun eller kommunalförbund.

15 §. Stadgandena i 28 och 29 §§ lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda tillämpas på barn som redan fullgör sin i landskapslagen (1958:23) om folkskolväsendet i landskapet Åland stadgade läroplikt samt på sådana barn, vilkas läroplikt börjar år 1979 eller därefter. För den som med stöd av landskapslagen om folkskolväsendet före ikraftträdandet av denna lag befriats från läroplikt och som icke uppnått för läropliktens fullgörande erforderlig kunskaps- och färdighetsgrad skall, såfram han själv eller hans förmyndare eller annan vårdnadshavare det önskar, ordnas i 28 och 29 §§ avsedd undervisning oberoende av om vederbörande ännu är i läropliktsåldern.

16 §. (2017/144) Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser i överensstämmelse med de i rikslagen föreskrivna bemyndigandena med beaktande av i denna lag föreskrivna avvikelser.

Se LF (2017:145) om tillämpning av förordningen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

M 33 Landskapsförordning (2017:145) om tillämpning av förordningen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

1 §. Förordningen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 988/1977) ska tillämpas inom Ålands lagstiftningsbehörighet med de avvikelser som framgår av landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och denna landskapsförordning.

Riksförordningen ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet tillämpas i den lydelse förordningen hade i riket den 31 december 2022. (2022/90)

2 §. Riksförordningens 5 kap. om statliga verksamhetsenheter för specialomsorger ska inte tillämpas.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.

M 34 Landskapsförordning (2021:38) om personal inom specialomsorger om utvecklingsstörda

1 §. Behörighetskrav för föreståndare

Bestämmelser om behörighetskrav för föreståndare som verkar vid enheter för specialomsorger om utvecklingsstörda finns i 65 § 3 mom. i landskapslagen (2020:12) om socialvård.

Gällande föreståndare som verkar vid enheter där begränsningsåtgärder kan vidtas enligt 3 a kap. i lagen angående specialomsorger av utvecklingsstörda (FFS 519/1977) krävs legitimering som yrkesutbildad person enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården eller en för uppgiften lämplig utbildning och legitimering som yrkesutbildad person enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994). Därutöver krävs kännedom om branschen och tillräcklig ledarskapsförmåga.

2 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2021.

Övergångsbestämmelser för personer som verkar i yrken som kräver legitimering som socialarbetare eller socionom YH finns i 31 § i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

Den som när denna förordning träder i kraft står i ett anställningsförhållande som föreståndare vid en enhet med behörighetskrav enligt 1 § 2 mom. och som inte kan behålla legitimering som yrkesutbildad person inom socialvården eller legitimering för en för uppgiften lämplig utbildning som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården fortsätter att vara behörig för uppgiften som föreståndare till och med den 1 april 2026.

M 35 Landskapslag (2013:125) om tillämpning på Åland av lagen om nykterhetsarbete

1 §. Tillämpningsområde

Lagen om nykterhetsarbete (FFS 828/1982), nedan kallad rikslagen, ska tillämpas på Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändras något i rikslagen ska ändringarna gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

L om nykterhetsarbete (FFS 828/1982) ska tillämpas inom landskapets behörighetsområde i den lydelse som lagen hade innan den upphävdes den 1 december 2015 genom L om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet (FFS 523/2015).

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på statliga myndigheter ska på Åland skötas av landskapsregeringen, dock så att övervakningen ska skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet vid övervakningen konstaterar allvarliga brister ska myndigheten, utan hinder av sekretessbestämmelser, anmäla bristerna till landskapsregeringen.

M 36 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

3 §. Avvikelser

Bestämmelserna i rikslagen gäller på Åland med följande avvikelser:

1) Bestämmelserna i 3 § 2 mom. rikslagen ska inte tillämpas på Åland.

2) Bestämmelsen i 4 § 2 mom. rikslagen om skyldighet att samarbeta med kommunens hälsovårdsväsen ska på Åland gälla Ålands hälso- och sjukvård.

3) (2017/130) Hänvisningen i 7 § rikslagen till lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (FFS 733/1992) och lagen om statsandel för kommunal basservice (FFS 1704/2009) ska på Åland avse landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården och landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

4 §. Närmare bestämmelser

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd rikslagen ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Övervakningsärenden som har inletts före denna lag träder i kraft samt handlingar som behövs för övervakningen, överförs utan hinder av sekretessbestämmelser till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet när denna lag träder i kraft.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten på Åland, lagen om nykterhetsarbete (FFS 828/1982) och med stöd av den utfärdade författningar jämte ändringar som gjorts före den 1 januari 1993.

M 36 Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Inledande bestämmelser**

Denna lag innehåller bestämmelser om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i landskapet.

Genom den service som erbjuds enligt denna lag främjas en väl fungerande arbetsmarknad samtidigt som servicen syftar till att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete.

2 §. Arbetsmarknadspolitiken

Huvuduppgiften för landskapets arbetsmarknadspolitiska verksamhet är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

3 §. Sysselsättningsmål

För att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete, skall landskapet genom allmänna ekonomiskpolitiska, näringspolitiska och utbildningspolitiska åtgärder samt andra åtgärder som inverkar på sysselsättningen sträva till att påverka efterfrågan på arbetskraft.

Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft.

För skötseln av arbetsmarknadspolitiken skall landskapet utföra utredningar om produktionens, teknologins, arbetskraftens och sysselsättningens utveckling samt arbetskraftens omfattning, art och struktur.

Landskapsregeringen skall årligen anta en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

4 §. Arbetsmarknadsservice

För att förverkliga arbetsmarknadspolitiken och främja en organiserad och effektiv arbetsmarknad tillhandahåller landskapet arbetsmarknadsservice.

Arbetsmarknadsservicen består av arbetsförmedling, sysselsättningsfrämjande utbildning, vägledning, information, särskild service för personer med nedsatt arbetsförmåga, stödriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Närmare bestämmelser om den sysselsättningsfrämjande utbildningen finns i landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning. (2015/57)

Om möjligheten för den enskilde att erhålla arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd ur landskapets medel för att trygga sin försörjning finns bestämmelser i landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

5 §. Centrala mål för arbetsmarknadsservicen

Arbetsmarknadsservicen skall utformas så att den stärker den enskildes möjligheter att få eller behålla ett bestående arbete på den öppna arbetsmarknaden som så nära som möjligt ansluter till hans eller hennes förutsättningar och önskemål samt hjälpa arbetsgivare att finna lämpliga arbetssökande till lediga platser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet.

När arbetsmarknadsservice tillhandahålls skall även de arbetsmarknadspolitiska mål som årligen fastställs av landskapsregeringen i verksamhetsplanen beaktas.

6 §. Investeringars betydelse för sysselsättningen

Landskapet, kommunerna och kommunalförbunden skall se till att av dem finansierade investeringar tidsbestäms så att konjunkturväxlingar utjämnas.

Då lån, understöd och räntestöd av landskapets medel beviljas för investeringar skall sysselsättningsfrämjande aspekter beaktas.

7 §. Förvaltningen

Förvaltningen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i landskapet handhas av landskapsregeringen och Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Om inte annat anges i denna lag skall landskapsregeringen övervaka att lagen och med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs.

Närmare bestämmelser om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet finns även i landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Med arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten avses i fortsättningen Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

2 kap. Definitioner

8 §. (2013/79) Arbetslös arbetssökande

En person anses vara arbetslös arbetssökande om han eller hon har en arbetsansökan i kraft på det sätt som avses i 17-19 §§ och är arbetslös enligt 2 mom.

Med arbetslös avses en person som

a) inte står i ett anställningsförhållande; som arbetslös betraktas även den som står i ett anställningsförhållande och som är permitterad på heltid eller vars ordinarie arbetstid per vecka är mindre än fyra timmar eller vars varierande arbetstid per vecka enligt ett arbetsavtal med garanterad minimiarbetstid är mindre än fyra timmar,

b) inte på det sätt som avses i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002) är sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller i eget arbete mer än två veckor utan avbrott; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av sysselsättning i företagsverksamhet eller i eget arbete har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 2 kap. 5a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och

c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 2 kap. 10a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. (2022/26)

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska tillämpas i förenlighet med landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. (2022/26)

8a §. (2022/26) Person som hotas av arbetslöshet

En person anses hotas av arbetslöshet om han eller hon löper risk att bli arbetslös inom två veckor.

8b §. (2022/26) Plan som ersätter sysselsättningsplanen

Integrationsplanen enligt landskapslagen (2012:74) om främjande av integration är en plan som ersätter sysselsättningsplanen.

9 §. Nedsatt arbetsförmåga

En person anses ha nedsatt arbetsförmåga enligt denna lag om hans eller hennes arbetsförmåga på grund av en skada, sjukdom eller funktionsnedsättning förorsakar men för personens möjligheter att få ett lämpligt arbete, behålla ett arbete eller att avancera i ett arbete. Skadan, sjukdomen eller funktionsnedsättningen måste vara konstaterad på ett behörigt sätt.

3 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsmarknads- servicen

10 §. Servicens prioritetsordning

Arbetsmarknadsservicen skall i första hand främja sysselsättningen direkt på den öppna arbetsmarknaden eller med hjälp av kompetenshöjande utbildning, så att möjligheten att få eller behålla arbete underlättas. Först i andra hand skall sysselsättningen främjas med hjälp av stödriktade åtgärder.

11 §. Opartiskt bemötande

Arbetsmarknadsservicen skall vara opartisk och jämlik så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse eller annan därmed jämförbar omständighet.

12 §. Arbetsvistiser

En arbetstvist får inte påverka arbetsmarknadsservicen. De arbetssökande skall informeras om arbetstvistisen.

13 §. Avgifter

Landskapets arbetsmarknadsservice är avgiftsfri, om inte landskapsregeringen med stöd av landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet beslutar något annat eller något annat följer av lag.

Avgifter får inte uppbäras för arbetsförmedling av sjömän.

4 kap. Särskilda bestämmelser om arbetsmarknads- servicen

14 §. Hur arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens tjänster tillhandahålls

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten erbjuder sina tjänster enligt denna lag i form av självbetjäning och personlig service.

Myndigheten kan även vid behov på annat sätt tillhandahålla tjänster som kompletterar den i 1 mom. nämnda servicen.

15 §. Behovet av service

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall tillsammans med den som söker arbetsmarknadsservice utreda behovet av service, så att den service som tillhandahålls enligt denna lag på bästa sätt tryggar tillgången på arbetskraft och främjar placeringen av den som är arbetssökande på den öppna arbetsmarknaden.

16 §. Servicen steg för steg

När arbetsmarknadsservice tillhandahålls skall den sökande i första hand erbjudas möjlighet att själv använda servicen med hjälp av självbetjäning eller information. Om användningen av service på detta sätt inte är ändamålsenlig med tanke på en sökandes servicebehov eller inte leder till att han eller hon finner något arbete eller utbildning eller till att en arbetsplats besätts, skall arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten stödja den sökande med mer kvalificerade serviceinsatser.

Om den sökande är en arbetslös arbetssökande som inte har kunnat sysselsättas på det sätt som avses i

M 36 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

I mom., kan hans eller hennes sysselsättning tryggas med hjälp av stödriktade åtgärder. Då sysselsättningsfrämjande åtgärder erbjuds tillsammans med sysselsättningsstödet skall åtgärden i första hand inriktas på att sysselsätta sådana arbetslösa vars behov är störst, det vill säga ungdomar som inte har fyllt 25 år, arbetssökande som varit långvarigt arbetslösa och personer med nedsatt arbetsförmåga.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om den serviceprocess som beskrivs i 1 mom.

17 §. (2022/26) Registrering som arbetssökande

Den som söker arbete och personligen begär det kan registreras som arbetssökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Registreringen kan göras elektroniskt via den nättjänst som är avsedd för ändamålet, personligen på arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten eller på annat av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten anvisat sätt.

Förutsättningen för att en enskild ska registreras som arbetssökande är att personen lämnar de uppgifter om sin arbetserfarenhet, utbildning och övriga kompetenser samt sin arbetsförmåga som behövs för tillhandahållandet av arbetsmarknadsservice, meddelar sin adress och andra kontaktuppgifter genom vilka han eller hon utan dröjsmål kan nås och vidtar övriga åtgärder som serviceprocessen för arbetssökande kräver.

Om den som söker arbete begär att få registreras som arbetssökande ska de uppgifter som han eller hon lämnar föras in i det informationssystem som avses i landskapslagen (2022:63) om tillämpning på Åland av 13 kap. och 13 a kap. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice. Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om förfarings sättet vid registreringen. (2022/64)

Det förutsätts inte att man ska registrera sig som arbetssökande för att man ska kunna komma i åtnjutande av arbetsmarknadsservice, stöd och andra förmåner enligt denna lag, om inte något annat bestäms i denna lag. En person kan på begäran registrera sig inom en särskild serviceform utan att för den skull betraktas som registrerad arbetssökande.

Om en enskild person inte kan registreras som arbetssökande, meddelar arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beslut om avslag av registrering.

Se LF (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

18 §. Arbetsansökans giltighetstid

En arbetsansökan anses ha trätt i kraft den dag då en begäran om registrering som arbetssökande har lämnats till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten på det sätt som anges i 17 §. Den arbetssökande ska hålla sin arbetsansökan i kraft på det sätt som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kräver. (2011/31)

En ansökan upphör att vara i kraft om den arbetssökande

1) meddelar att han eller hon inte längre önskar hålla sin ansökan i kraft eller inte förnyar sin arbetsansökan,

2) inte inom den tid som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har angett lägger fram utred-

ning om sin arbetserfarenhet och andra utredningar om omständigheter som avses i 17 § 2 mom. och som är behövliga med avseende på tillhandahållandet av arbetsmarknadsservice,

3) upprepade gånger under en granskningsperiod på 12 månader underlåter att inom den tid och på det sätt som överenskommit med arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten vara i kontakt med myndigheten, eller

4) inte längre uppfyller de villkor för registrering av utländsk arbetssökande som anges i 19 §. (2022/26)

För att en arbetsansökan som upphört att gälla ska kunna träda i kraft på nytt måste en ny arbetsansökan göras på det sätt som anges i 17 §. Om en ansökan har upphört att vara i kraft till följd av ett förfarande som avses i 2 mom. 2 punkten förutsätts dessutom att den som gör en ny ansökan lägger fram de utredningar som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten begär. (2022/26)

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan begränsa personens rätt att registrera sig som arbetssökande elektroniskt via den nättjänst som är avsedd för ändamålet, om arbetsansökans giltighet har upphört med stöd av 2 mom. 2 eller 3 punkten. (2022/26)

Med att vara i kontakt med myndigheten i enlighet med 2 mom. 3 punkten anses också att anlända till en inledande intervju, ett samtal om sökande efter arbete och ett kompletterande samtal om sökande efter arbete vid den tidpunkt som personen själv har reserverat via den nättjänst som är avsedd för ändamålet. (2022/26)

19 §. Registrering av utländsk arbetssökande

Utländska medborgare registreras som arbetssökande så som anges i denna lag, om den utländska medborgaren med stöd av internationella avtal som är bindande för landskapet och som gäller arbetskraftens fria rörlighet har rätt att utan arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens eller någon annan motsvarande myndighets arbetsmarknadspolitiska prövning komma till landskapet för att söka arbete och utföra förvärvsarbete och inte något annat följer av avtalen.

Om inte något annat följer av internationella avtal som är bindande för landskapet, registreras även andra utländska medborgare och statslösa personer som inte omfattas av bestämmelserna i 1 mom. som arbetssökande så som anges i denna lag, om de har rätt att utföra förvärvsarbete med stöd av ett uppehållstillstånd och uppehållstillståndet inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren. (2011/31)

20 §. (2011/31) Information till arbetssökande

Den som registreras som arbetssökande ska i samband med registreringen eller omedelbart därefter informeras om omständigheter som hänför sig till arbetssökandet och om den service som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan erbjuda honom eller henne. Den arbetssökande ska även upplysas om villkoren för arbetsansökans giltighet samt om omställningsskydd enligt 6a kap. (2022/26)

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska dessutom vid behov informera den arbetslösa ar-

bettsökande om andra tjänster och åtgärder som syftar till att främja hans eller hennes sysselsättning, om den arbetssökandes skyldigheter enligt 21 § samt om de viktigaste arbetsmarknadspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd.

21 §. (2022/26) *Den arbetssökandes skyldigheter*

En arbetssökande som ansöker om arbetslöshetsförmån ska aktivt söka arbete och utbildning. Den arbetssökande ska också delta i bedömningen av sitt servicebehov, i utarbetandet och översynen av en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter sysselsättningsplanen och i service som stöder sökandet efter arbete och främjar arbetsmarknadsfärdigheterna och möjligheterna att få arbete.

Om den arbetssökande anhåller om arbetslöshetsförmån har han eller hon en skyldighet att på det sätt som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten bestämt underrätta denna om hur sysselsättningsplanen har följts. Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om den information som ska meddelas.

Den arbetssökande ska underrätta arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten om förändringar i sina kontaktuppgifter. Den arbetssökande ska förvara de handlingar som gäller uppfyllandet av den skyldighet att söka arbete som avses i 5 kap. och visa upp dem för arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten på begäran.

22 §. *Arbetsgivarens anmälan om lediga arbetsplatser*

Då en arbetsgivare anmäler en ledig arbetsplats till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten (platsanmälan) skall anmälan innehålla de uppgifter som behövs för förmedlingsarbetet. När en ledig plats som anmälts till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har blivit tillsatt eller av annan anledning inte längre är aktuell, skall arbetsgivaren så snart det kan ske anmäla detta till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

2 mom. upphävt (2013/79).

5 kap. Arbetsförmedling

23 §. *Arbetsförmedlingens allmänna innehåll*

Syftet med arbetsförmedlingen är att främja en så effektiv och ändamålsenlig placering av arbetskraften som möjligt så att arbetsgivaren får den arbetstagare som för den utbudna arbetsplatsen är lämpligast och bäst och den arbetssökande det arbete han eller hon bäst förmår utföra.

Vid arbetsförmedling skall även de behov som föranleds av arbetskraftens rörlighet över gränserna mellan olika länder beaktas.

24 §. *Arbetsförmedlingstjänster till arbetsgivare*

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska hjälpa arbetsgivare att förmedla lediga arbetsplatser enligt arbetsgivarens platsanmälan eller annat uppdrag, om inte annat följer av denna lag. (2013/79)

Genom arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens arbetsförmedling ska arbetsgivaren få (2011/31)

LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet M 36

1) (2011/31) hjälp med att finna lämpliga arbets-sökande till lediga arbetsplatser, presentation och uppställande av förslag på basis av de uppgifter om platsansökningar, utbildning, yrke och arbetshistoria som finns registrerade om arbetssökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten,

2) information och rådgivning om tillgång till och anskaffning av arbetskraft samt

3) hjälp med att på egen hand söka efter arbetstaga-re i de särskilda register som används av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten och till vilka de arbetssökande har lämnat sina uppgifter i anslutning till sökande av arbete.

25 §. (2013/79) *Begränsad service till arbetsgivare*

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan vägra att ta emot en platsanmälan och kan ta bort en anmälan ur det informationssystem som avses i landskapslagen om tillämpning på Åland av 13 och 13 a kap. lagen om offentlig arbetskrafts- och företags-service samt vägra att erbjuda de arbetsförmedlingstjänster som beskrivs i 24 §, om det på grund av anmälan är uppenbart eller med anledning av arbets-givarens tidigare förfarande eller annars finns grundad anledning att misstänka att

1) arbetsgivaren bryter mot i lag föreskrivna krav på diskrimineringsförbud,

2) arbetsgivaren söker arbetstagare för lagstridiga arbetsuppgifter eller anställning av de personer som söks strider mot lag,

3) arbetsgivaren väsentligt försummar sina skyldigheter enligt 2 kap. i arbetsavtalslagen (FFS 55/2001) eller 2 och 3 kap. i lagen om sjöarbetsavtal (FFS 756/2011) eller sin skyldighet att betala skatter eller i lag föreskrivna avgifter,

4) det på arbetsplatsen föreligger ett uppenbart hot om våld eller förekommer trafikskador eller annat osakligt bemötande som medför olägenhet eller risk för arbetstagarens hälsa eller

5) det på grund av uppgiftens natur eller annan motsvarande orsak inte är ändamålsenligt att stödja till-sättningen genom arbetsförmedling. (2022/64)

En förutsättning för att vägra ta emot eller för att ta bort en platsanmälan i de situationer som avses i 1 mom. 1 och 2 punkterna är att arbetsgivaren inte trots uppmaning av arbetsmarknads- och studieservice-myndigheten har rättat sin anmälan.

Begränsningarna enligt 1 mom. tillämpas även på stödiriktade åtgärder enligt 41 § 1 mom. samt på sys-selsättningsfrämjande utbildning.

Om arbetsmarknads- och studieservicemyndighe-ten vägrar ta emot en platsanmälan eller tar bort en anmälan eller har konstaterat att en arbetsgivare inte har rätt till service, ska arbetsgivaren få ett skriftligt beslut på detta. I beslutet ska orsaken till varför ser-vice inte kommer att lämnas anges.

26 §. *Arbetsförmedlingstjänster till enskilda*

Genom arbetsmarknads- och studieservicemyndig-hetens arbetsförmedling skall den enskilde få

1) information om lediga arbetsplatser, om de möj-ligheter som företagande erbjuder och om andra ar-betsmöjligheter,

M 36 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

2) möjlighet att genom självbetjäning söka efter arbete samt

3) rådgivning som anknyter till sökande av arbete.

För enskild som har registrerats som arbetsökande tillhandahålls arbetsförmedling även i fråga om

1) registrering och upprätthållande av uppgifter i anslutning till arbetsökande,

2) sökande efter och presentation av arbetsplatser, arbetsplatserbjudanden samt anvisning till arbete samt

3) presentation av den arbetsökande för arbetsgivaren. (2015/57)

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten erbjuder den arbetsökande möjlighet att publicera den presentation han eller hon gjort upp för att främja sin sysselsättning i den för ändamålet avsedda nät-tjänsten. (2022/26)

27 §. (2022/26) Skyldighet att söka arbete

Om inte något annat följer av 27b-27d §, ska det enligt sysselsättningsplanen för en arbetslös arbetsökande eller en person som hotas av arbetslöshet avtalas om tre granskningsperioder som omfattar en månad vardera under vilka den arbetsökande ska söka fyra arbeten som han eller hon har möjlighet att få. En granskningsperiod kan sättas ut så att den börjar retroaktivt om det ligger i den arbetsökandes intresse. Granskningsperioderna kan av vägande skäl sammanslås utan att det påverkar antalet möjliga arbeten som ska sökas.

Även om den arbetsökande inte är arbetslös eller hotas av arbetslöshet, åläggs han eller hon en skyldighet att söka arbete såvida han eller hon

1) deltar i en sysselsättningsfrämjande utbildning,

2) deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 7a kap. i denna lag eller i 22a-22d §§ i landskapslagen om främjande av integration, eller

3) är i arbete med sysselsättningsstöd.

Om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten bedömer att det under granskningsperioden inte kommer att finnas fyra sådana arbeten att söka som den arbetsökande har möjlighet att få med beaktande av hans eller hennes arbetserfarenhet, utbildning och övriga kompetens samt arbetsförmåga och arbetsökandens eventuella skydd för yrkesskicklighet enligt 2a kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, ska antalet arbeten som ska sökas under granskningsperioden minskas eller, om det inte finns några möjliga arbeten att söka, ska det inte ingå någon skyldighet att söka arbete i sysselsättningsplanen. Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för en minskning av skyldigheten att söka arbete.

27a §. (2022/26) Verksamhet som uppfyller skyldigheten att söka arbete

Skyldigheten att söka arbete kan uppfyllas genom att den arbetsökande

1) söker en sådan anställning i arbetsförhållande som varar längre än två veckor och som den arbetsökande med fog kan förvänta sig att få,

2) söker en anställning som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten erbjuder honom eller henne individuellt,

3) söker mertidsarbete hos den egna arbetsgivaren,

4) söker ett sådant arbete där en i 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd företagare med fog kan förväntas bli anställd,

5) publicerar en presentation som avses i 26 § 2 mom.,

6) vidtar andra motsvarande åtgärder som syftar till sysselsättning.

27b §. (2022/26) Undantag som gäller tidpunkten för när skyldigheten att söka arbete börjar

Skyldigheten att söka arbete börjar efter det att arbetsförhållandet har upphört, om den arbetsökande är i sådant annat arbete än arbete med sysselsättningsstöd som varar längre än två veckor och där arbetstiden överskrider 80 procent av den maximala arbetstid för heltidsanställda som tillämpas i branschen.

Skyldigheten att söka arbete för permitterade inträder från och med det samtal om sökande efter arbete som avses i 28 § 2 mom. 2 punkten och som ordnas då tre månader har förflutit sedan permitteringen började.

Skyldigheten att söka arbete börjar från och med att ett i 28a § 3 mom. avsett samtal om sökande efter arbete har ordnats, om den arbetsökande

1) deltar i en sysselsättningsfrämjande utbildning som beräknas fortgå längre än en månad,

2) deltar i arbetsprövning som beräknas fortgå längre än en månad,

3) är i annat än med sysselsättningsstöd subventionerat arbete som med avseende på arbetstiden beräknas fortgå längre än en månad, eller

4) är i sådan rehabilitering utan avbrott som beräknas fortgå längre än en månad.

27c §. (2022/26) Undantag i fråga om antalet möjliga arbeten som ska sökas och granskningsperioden

Om inte något annat följer av 27 § 3 mom. eller 27d §, ska det i sysselsättningsplanen för en arbetsökande som är deltidsanställd i minst två veckor eller vars permittering genomförs i form av förkortad arbetstid ingå en granskningsperiod på tre månader under vilken den arbetsökande ska söka minst ett arbete som han eller hon har möjlighet att få.

Det som föreskrivs i 1 mom. ska tillämpas, om den arbetsökandes regelbundna arbetstid är högst 80 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete. Hur den faktiska arbetstiden inverkar på skyldigheten att söka arbete anges i 2 a kap. 12 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Om inte något annat följer av 1 mom., 27 § 3 mom. eller 27d §, ska det i sysselsättningsplanen för en arbetsökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 7a kap. i denna lag eller i 22a-22d §§ i landskapslagen om främjande av integration ingå granskningsperioder på tre månader vardera under vilka arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska anvisa den arbetsökande att söka tre arbeten som han eller hon har möjlighet att få. Det som föreskrivs i 1 mom. och i 27 § 3 mom. och 27d § tillämpas på skyldigheten att söka arbete efter det att ett i 28a § 3 mom. avsett samtal om sökande efter arbete har ordnats för den arbetsökande.

27d §. (2022/26) *Situationer där skyldigheten att söka arbete inte åläggs*

Skyldigheten att söka arbete åläggs inte om

1) arbetsmarknads- och studiestudieservicemyndigheten har konstaterat att den arbetssökande behöver socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster eller rehabiliteringstjänster för att främja sysselsättningen,

2) den arbetssökande enligt en sådan medicinsk utredning som betraktas som tillförlitlig saknar arbetsförmåga för sådant arbete som motsvarar hans eller hennes arbetserfarenhet och utbildning under den tid skyddet för yrkesskicklighet enligt 2 a kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa varar och han eller hon följer sysselsättningsplanen eller den ersättande planen till den del det enligt planen har avtalats att personen ska ansöka om förmån som beviljas på grund av arbetsoförmåga och söka sig till rehabilitering som förbättrar arbets- och funktionsförmågan,

3) den arbetssökande på det sätt som avses i 7a kap. eller i 22a–22d §§ i landskapslagen om främjande av integration bedriver frivilliga studier i läs- och skrivkunnsighet som stöds med arbetslöshetsförmån och studierna på det sätt som avses i 2 kap. 10 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bedrivs på heltid,

4) den arbetssökande deltar i sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas tillsammans med arbetsgivaren inom ramen för gemensam anskaffning av utbildning eller i sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas på motsvarande sätt,

5) den arbetssökande är förhindrad att vara på arbetsmarknaden på det sätt som avses i 3 kap. 1 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

6) den arbetssökandes arbetslöshet upphör eller den arbetssökande inleder bevarings- eller civiltjänst eller familjeledighet inom en månad; skyldigheten att söka arbete åläggs inte under den granskningsperiod då arbetslösheten upphör eller bevarings- eller civiltjänsten eller familjeledigheten inleds.

I sådana situationer som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten är en ytterligare förutsättning att den arbetssökandes situation som helhet betraktad är sådan att placering på den öppna arbetsmarknaden inte är möjlig.

Det som föreskrivs i 1 mom. 3 punkten tillämpas tills ett i 28a § 3 mom. avsett samtal om sökande efter arbete har ordnats för den arbetssökande. Det som föreskrivs i den förstnämnda bestämmelsen tillämpas även efter samtalet om sökande efter arbete, om det i sysselsättningsplanen eller den ersättande planen har avtalats att studierna i läs- och skrivkunnsighet fortsätter inom en månad efter det att sysselsättningsplanen eller den ersättande planen utarbetades.

6 kap. Intervjuer med arbetslösa och sysselsättningsplan (2011/31)

28 §. (2022/26) *Ordnande av serviceprocessen för arbetssökande*

Arbetsmarknads- och studiestudieservicemyndigheten ska ordna en inledande intervju eller ett kompletterande samtal med den arbetssökande inom fem vardagar från det att han eller hon har registrerats som

arbetssökande vid myndigheten. Om ett kompletterande samtal om sökande efter arbete ordnas med den arbetssökande, ska en inledande intervju ordnas snarast möjligt därefter. En ny inledande intervju ordnas endast om det har förflutit minst sex månader sedan sökandet efter arbete har upphört och personen registreras som arbetssökande på nytt. Den inledande intervjun ordnas alltid vid arbetsmarknads- och studiestudieservicemyndigheten, om inte något annat sätt att ordna intervjun av vägande skäl är mer ändamålsenligt.

Utöver den inledande intervjun ordnar arbetsmarknads- och studiestudieservicemyndigheten också

1) för en arbetslös arbetssökande och en person som hotas av arbetslöshet, fem kompletterande samtal om sökandet efter arbete under de tre månader som följer på den inledande intervjun; om ett kompletterande samtal om sökande efter arbete har föregått den inledande intervjun, ordnas dock fyra kompletterande samtal om sökande efter arbete,

2) för en arbetslös arbetssökande, en person som hotas av arbetslöshet samt en annan arbetssökande i deltidsanställning och en arbetssökande vars permittering genomförs i form av förkortad arbetstid, ett kompletterande samtal om sökandet efter arbete alltid då tre månader har förflutit efter den inledande intervjun eller det senaste samtalet om sökandet efter arbete enligt denna punkt,

3) för en arbetslös arbetssökande, två kompletterande samtal om sökandet efter arbete alltid då sex månader förflutit från den inledande intervjun eller från ett tidigare samtal om sökandet efter arbete enligt denna punkt,

4) för en enskild kund, utöver vad som föreskrivs i 1–3 punkten, kompletterande samtal om sökandet efter arbete på det sätt som servicebehovet förutsätter.

Ett kompletterande samtal om sökandet efter arbete enligt 2 mom. 1 punkten och ett samtal om sökandet efter arbete enligt 2 mom. 2 punkten ordnas också för en arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande utbildning och för en arbetssökande som deltar i studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 7a kap. i denna lag eller i 22a–22c § i landskapslagen om främjande av integration och för en arbetssökande som är anställd med sysselsättningsstöd, även om han eller hon inte är arbetslös eller hotas av arbetslöshet, om den sysselsättningsfrämjande utbildningen eller de studier som stöds med arbetslöshetsförmån beräknas pågå i högst en månad eller den arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån beräknas pågå i högst en månad eller perioden med anställning med sysselsättningsstöd utan avbrott beräknas fortgå i högst en månad.

Ett samtal om sökande efter arbete och ett kompletterande samtal om sökande efter arbete ordnas på det sätt som med beaktande av den arbetssökandes behov av service och av omständigheterna är mest ändamålsenligt. Inledande samtal om sökande efter arbete och kompletterande samtal om sökande efter arbete enligt 2 mom. 3 punkten ordnas inte, om den arbetssökandes sökande efter arbete kommer att upphöra inom en månad. Om den arbetssökande är permitterad, ordnas de

M 36 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

kompletterande samtal som avses i 2 mom. 1 punkten endast på den arbetssökandes begäran.

28a §. (2022/26) *Undantag som gäller samtal och kompletterande samtal om sökande efter arbete*

Ett samtal om sökande efter arbete och ett kompletterande samtal om sökande efter arbete enligt 28 § 2 mom. 1 och 3 punkten ordnas inte om den arbetssökande

1) deltar i en sysselsättningsfrämjande utbildning som beräknas pågå längre än en månad,

2) deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 7a kap. i denna lag eller i 22a–22d §§ i landskapslagen om främjande av integration och som beräknas pågå längre än en månad,

3) deltar i arbetsprövning som avses i 7 kap. och beräknas pågå längre än en månad,

4) är i arbete med sysselsättningsstöd som beräknas pågå längre än en månad, eller

5) är i sådan rehabilitering som beräknas pågå längre än en månad.

Om den arbetssökande är permitterad, ordnas de kompletterande samtal som avses i 28 § 2 mom. 1 punkten endast på den arbetssökandes begäran.

För en arbetssökande som avses i 1 mom. 1–5 punkten ordnas ett samtal om sökande efter arbete en månad före det att sysselsättningsfrämjande utbildning, studier som stöds med arbetslöshetsförmån, en prövning, en period med anställning med sysselsättningsstöd eller rehabilitering beräknas upphöra. Inom en månad efter ett samtal om sökande efter arbete ordnas två kompletterande samtal om sökande efter arbete, om det inte är uppenbart onödigt att ordna sådana samtal.

För arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas tillsammans med arbetsgivaren inom ramen för gemensam anskaffning av utbildning eller i sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnats på motsvarande sätt ordnas samtal om sökande efter arbete och kompletterande samtal om sökande efter arbete endast om det finns ett vägande skäl för detta med tanke på den arbetssökandes sysselsättning eller servicebehov.

29 §. (2022/26) *Intervjuernas och samtalens innehåll*

Vid den inledande intervjun bedömer arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten den arbetssökandes förutsättningar att söka och få arbete samt den arbetssökandes behov av service som stöder hans eller hennes sökande efter arbete. Utifrån bedömningen utarbetas en sysselsättningsplan, såvida det inte har utarbetats en plan som ersätter sysselsättningsplanen. Dessutom anvisar arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten vid den inledande intervjun den arbetssökande att söka möjliga arbeten som är lämpliga för honom eller henne och till att söka sig till behövlig service. Vid den inledande intervjun presenteras den service som tillhandahålls den arbetssökande och avtalas om sättet att anlita service och andra sätt att kontakta arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

Vid ett samtal om sökande efter arbete anvisar arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten den arbetssökande att söka möjliga arbeten som är lämpliga för honom eller henne och stöder hans eller hennes sökande efter arbete. Dessutom hänvisas den arbetssökande till behövlig service. Vid ett samtal om sökande efter arbete kontrolleras bedömningen av den arbetssökandes servicebehov och utarbetas eller revideras sysselsättningsplanen.

Ett kompletterande samtal om sökande efter samtal inriktas utifrån bedömningen av den arbetssökandes servicebehov på stödjande av sökande efter arbete eller på fortsatt utredning av servicebehovet och hänvisande av den arbetssökande till behövlig service. Om ett kompletterande samtal om sökande efter arbete ordnas före en inledande intervju, utarbetas en sysselsättningsplan vid det kompletterande samtalet om sökande efter arbete, såvida det inte har utarbetats en plan som ersätter sysselsättningsplanen. Vid ett kompletterande samtal om sökande efter arbete som ordnas senare kan sysselsättningsplanen utarbetas eller revideras. I stället för ett kompletterande samtal om sökande efter arbete kan den arbetssökande erbjudas annan motsvarande personlig service som stöder sökandet efter arbete eller bidrar till att förbättra den arbetssökandes förutsättningar att få arbete.

Beträffande sysselsättningsplan, se LF (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

30 §. (2022/26) *Bedömning av servicebehovet*

I arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens bedömning av den arbetssökandes behov av service beaktas åtminstone

1) den arbetssökandes kompetens och yrkesskicklighet och hans eller hennes egna mål för att utveckla sin kompetens och yrkesskicklighet,

2) omständigheter i fråga om den arbetssökandes arbets- och funktionsförmåga som inverkar på förutsättningarna att söka och få arbete,

3) den arbetssökandes färdigheter att söka arbete och övriga omständigheter som inverkar på hans eller hennes sysselsättningsmöjligheter,

4) sannolikheten för att personen blir arbetslös och för att arbetslösheten förlängs.

För klarläggande av den arbetssökandes servicebehov kan han eller hon hänvisas till undersökningar och bedömningar av arbetsförmågan samt andra sakkunnigbedömningar. Den arbetssökandes kompetensutveckling kan bedömas i samarbete med utbildningsproducenten och den arbetssökandes arbets- och funktionsförmåga kan bedömas i samarbete med producenterna av social- och hälsovårdstjänster.

30a §. (2022/26) *Sysselsättningsplanens innehåll*

Sysselsättningsplanen ska innehålla skyldigheten att söka arbete och andra sådana åtgärder som hänförs sig till sökande av arbete eller till utvecklandet av företagsverksamhet vars syfte är att den arbetssökande snabbt ska få sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Dessutom ska sysselsättningsplanen vid behov innehålla åtgärder som hänförs sig till arbetsmarknads-service enligt den arbetssökandes servicebehov samt

andra tjänster som ökar den arbetssökandes kompetens och arbetsmarknadsfärdigheter samt service som ökar den arbetssökandes arbets- och funktionsförmågan och åtgärder som hänför sig till sökandet av arbete eller utvecklandet av företagsverksamhet eller till klarläggandet av den arbetssökandes arbets- och funktionsförmåga eller hälsotillstånd som inverkar på hans eller hennes sysselsättning.

Sysselsättningsplanen ska innehålla en överenskommelse om uppföljning av hur planen har genomförts och en tidsfrist inom vilken den arbetssökande ska meddela hur planen har följts. Om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten förutsätter någon annan redogörelse för hur planen har följts än den arbetssökandes eget meddelande, ska detta skrivas in i planen.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten och den arbetssökande godkänner sysselsättningsplanen. Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om sysselsättningsplanens struktur och om hur planen godkänns och arkiveras.

Se LF (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

30b §. (2022/26) *Påminnelse*

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten påminner skriftligen den arbetssökande om hur hans eller hennes förfarande påverkar sysselsättningen och rätten att få arbetslöshetsförmån bland annat när den arbetssökande

1) inte kommer till en inledande intervju, ett samtal om sökande efter arbete eller ett kompletterande samtal om sökande efter arbete eller en sådan inledande kartläggning som avses i 9 § i landskapslagen om främjande av integration,

2) på annat sätt underlåter att anlita service hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten inom den tid som myndigheten har satt ut och på det sätt myndigheten förutsätter,

3) inte inom den tid och på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den underrättar arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten eller serviceproducenten om hur han eller hon har följt planen eller en ersättande plan,

4) inte börjar ta del av den service som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den, eller om servicen avbryts av orsaker som beror på den arbetssökande, eller

5) på något annat sätt underlåter att fullfölja sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den.

31 §. (2012/76) *Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens allmänna skyldigheter*

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska inom ramen för de anslag som har anvisats myndigheten, aktivt förmedla arbete och informera om utbildning, tillhandahålla tjänster och åtgärder som ingår i sysselsättningsplanen eller integrationsplanen samt följa hur planen genomförs och för sin del se till att serviceprocessen framskrider.

6a kap. (2006/39) *Omställningsskydd (2011/31)*

31a §. (2011/31) *Omställningsskyddets allmänna innehåll*

Syftet med ett omställningsskydd enligt denna lag är att så snabbt som möjligt finna en ny sysselsättning för en arbetstagare som blir arbetslös på grund av en uppsägning eller en permittering eller på grund av att en visstidsanställning upphör. (2015/57)

Den åtgärdsmodell som omställningsskyddet utgör och som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, arbetsgivaren och arbetstagarna genomför i samarbete med varandra, består av de tjänster och åtgärder som har överenskommit i sysselsättningsplanen samt av andra tjänster och åtgärder som utvecklar yrkesfärdigheterna. (2015/57)

3 mom. upphävt (2015/57).

31b-31c §§. Upphävda (2015/57).

31d §. (2015/57) *Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens skyldigheter*

Så snart ett uppsägningsförfarande på grund av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker har inletts och arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fått kännedom om detta från arbetsgivaren genom ett meddelande ska myndigheten tillsammans med arbetsgivaren och personalens företrädare medverka till en kartläggning av de tjänster som kan behövas.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska dessutom informera om vilka tjänster, åtgärder och förmåner som myndigheten kan tillhandahålla.

31e-31g §§. Upphävda (2011/31).

7 kap. *Vägledning, information och särskild service*

32 §. *Vägledning för yrkesval och kompetensutveckling*

Syftet med vägledningen är att hjälpa enskilda personer med att lösa frågor som gäller yrkesval och kompetensutveckling samt möjligheten att få arbete. Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan även hjälpa den enskilde med att utarbeta en plan i syfte att underlätta yrkesvalet och kompetensutvecklingen. Vid vägledningen skall beaktas vars och ens personliga förutsättningar och yrkesmässiga mål samt de möjligheter som arbetslivet och utbildningar erbjuder.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens service enligt 1 mom. kan utöver vägledande diskussioner efter behov innehålla också undersökningar i syfte att utreda den enskildes lämplighet och hälsotillstånd samt sakkunnigutlåtanden. Undersökningarna kan även innefatta utbildningsprövning. De kostnader som sistnämnda åtgärder medför för den enskilde kan ersättas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. (2015/57)

32a §. (2015/57) *Utbildningsprövning*

Genom utbildningsprövning kan den enskilde erbjudas en möjlighet att pröva på ett visst utbildningsområde vid en utbildningsanordnare. Syftet med utbildningsprövningen är att klarlägga den enskildes lämplighet och motivation för branschen samt förutskattningarna för att studera vid utbildningsanordnaren.

M 36 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

32b §. (2015/57) *Överenskommelse om utbildningsprövning*

Innan en utbildningsprövning inleds ska en överenskommelse om prövningen tas in i sysselsättningsplanen.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska dessutom tillsammans med utbildningsanordnaren komma överens om att ordna utbildningsprövningen.

32c §. (2015/57) *Utbildningsprövningens varaktighet samt försäkringsskydd*

Utbildningsprövningen kan pågå i högst tio dagar åt gången.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten är skyldig att ordna gruppolycksfalls- och gruppansvarsförsäkring för dem som deltar i utbildningsprövning.

32d §. (2015/57) *Avbrytande av utbildningsprövning*

Om den som deltar i utbildningsprövning utan tillstånd har varit frånvarande fem prövningsdagar utan avbrott eller om han eller hon annars har varit frånvarande så mycket att målen för prövningen inte nås, ska utbildningsprövningen avbrytas.

Utbildningsanordnaren ska utan dröjsmål underätta arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten om frånvaro som avses i 1 mom.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beslutar om avbrytande av utbildningsprövningen enligt 1 mom. Innan beslutet fattas ska den arbetssökande ges tillfälle att bli hörd. Den enskilde ska utan dröjsmål underrättas om beslutet.

33 §. *Information*

I syfte att främja en ändamålsenlig utbildning och placering i olika yrkesområden erbjuds den enskilde information i frågor om utbildning, om vad olika arbetsuppgifter och yrken innebär samt om arbetsmarknaden. I informationen skall arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten särskilt värna om att personer med nedsatt arbetsförmåga säkerställs ändamålsenlig information.

34 §. *Särskild service för personer med nedsatt arbetsförmåga*

Syftet med servicen för personer med nedsatt arbetsförmåga är att främja deras yrkesplanering samt deras möjligheter att finna och behålla ett arbete för att därigenom främja deras integrering och återintegrering i samhället.

För personer med nedsatt arbetsförmåga kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten tillhandahålla särskild service i form av

- 1) undersökningar som utreder hälsotillstånd och lämplighet för arbete och utbildning,
- 2) rådgivning och handledning som anknyter till utbildning och placering i arbete,
- 3) arbetsprövning samt
- 4) stöd enligt 37 och 38 §§ för placering i arbete.

35 §. *Arbetsprövning för personer med nedsatt arbetsförmåga*

Personer med nedsatt arbetsförmåga kan genom arbetsprövning erbjudas en möjlighet att pröva på

ett nytt arbetsområde. Arbetsprövningen utgör inte ett anställningsförhållande. Anordnaren av arbetsprövningen ansvarar för arbetarskyddet för den som deltar i en arbetsprövning enligt bestämmelserna i arbetarskyddslagen (FFS 738/2002) och i lagen om unga arbetstagare (FFS 998/1993). Om inte annat är föreskrivet i denna eller någon annan lag, ska på arbetsprövning tillämpas vad som bestäms i 2 kap. 3 §, 4 § 1 och 2 mom., 5 § 1, 2 och 4 mom., 3 kap. 6 §, 7 § 1-3 mom., 9 och 10 §§, 4 kap. 14 och 15 §§, 5 och 6 kap. samt 7 kap. 21 § 2 mom., 22 och 24 §§ i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (FFS 759/2004). När lagen om integritetsskydd i arbetslivet tillämpas på arbetsprövningen jämställs den som anordnar arbetsprövningen med en arbetsgivare och den som deltar i arbetsprövningen med en arbetstagare. Landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män och [landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland] ska tillämpas på den som deltar i arbetsprövningen. (2011/31)

Personer med nedsatt arbetsförmåga ska inte anvisas arbetsprövning (2011/31)

1) om arbetsprövningen skulle ge den som anordnar åtgärden sådana fördelar att arbetsprövningen snedvrider konkurrensen mellan andra som erbjuder samma produkter eller tjänster,

2) (2011/31) för samma eller liknande uppgifter för vilka den som anordnar arbetsprövning, under de nio månaderna innan arbetsprövningen inleddes, av produktionsmässiga eller ekonomiska orsaker har sagt upp eller permitterat anställda eller förkortat deras arbetstid,

3) (2011/31) om arbetsprövningen skulle föranleda att anställda hos den som anordnar arbetsprövningen sägs upp eller permitteras eller att villkoren för deras anställningsförhållanden försämrats eller

4) (2011/31) för sådana uppgifter för vilkas utförande den som anordnar arbetsprövningen förutsätter ett intyg över narkotikatest enligt 3 kap. 6 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet, om den enskilde inte vill uppvisa det nämnda intyget.

36 §. *Avtal om arbetsprövning för personer med nedsatt arbetsförmåga*

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall tillsammans med den som anordnar arbetsprövningen och den som deltar i en arbetsprövning ingå ett skriftligt tidsbestämt avtal. Ett eller flera avtal med en och samma anordnare får vara i kraft i högst sex månader sammanlagt.

Av avtalet skall framgå

- 1) anordnarens namn,
- 2) namnet på den person som deltar i en arbetsprövning,
- 3) tid och plats för arbetsprövning,
- 4) arbetsprövningens längd per dag, som kan vara högst den ordinarie arbetstiden i branschen och minst fyra timmar,
- 5) arbetsprövningens längd per vecka, som kan vara högst fem dagar per vecka,

6) de arbetsuppgifter som skall utföras och

7) namnet på den person på arbetsplatsen som skall hjälpa den som deltar i en arbetsprövning att sätta sig in i arbetet.

I avtalet kan arbetsmarknads- och studieservice-myndigheten dessutom uppställa sådana villkor för anordnaren som behövs för genomförandet eller med tanke på den som deltar i arbetsprövningen.

37 §. Stöd för personer med nedsatt arbetsförmåga

För att trygga försörjningen för en person med nedsatt arbetsförmåga kan ett dagtraktamente beviljas för den tid undersökningar av hälsotillstånd och arbets-kondition pågår samt för den tid en arbetsprövning pågår. Dagtraktamentet uppgår till ett belopp som är lika stort som arbetsmarknadsstödet enligt 7 kap. 4 § 1 och 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002). Beloppet justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (FFS 456/2001). (2011/31)

Ett dagtraktamente enligt 1 mom. beviljas inte om den som deltar i en arbetsprövning får eller är berättigad att få full arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller full arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

En person med nedsatt arbetsförmåga kan dessutom få kostnaderna för utlåtanden i samband med undersökningar enligt 1 mom. ersatta av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

En arbetsgivare kan beviljas stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen, om placeringen av en person med nedsatt arbetsförmåga i arbete eller hans eller hennes möjligheter att behålla sitt arbete kan förutsätta sådana ändringar eller arrangemang i de yttre förhållandena på arbetsplatsen i fråga om arbetsmaskiner, -redskap eller -metoder, som är nödvändiga för att eliminera eller lindra de olägenheter som den nedsatta arbetsförmågan medför. (2022/26)

Förmåner enligt 1-4 mom. och 38 § kan beviljas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten inom ramen för de anslag som har anvisats arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, om myndigheten uppskattar att åtgärderna är nödvändiga med tanke på den sökandes servicebehov.

Närmare bestämmelser om förmåner enligt denna paragraf kan vid behov utfärdas i landskapsförordning.

38 §. (2022/26) Ersättning för resekostnader och boende

En deltagare i arbetsprövning beviljas ersättning för resekostnader och boende under dagarna för arbetsprövningen. Även en deltagare som inte fyllt 17 år beviljas ersättning för resekostnader och boende under dagarna för arbetsprövning.

Ersättningen är 9 euro per dag. Ersättningen utgör 18 euro per dag om färdvägen i ena riktningen mellan den arbetssökandes bostad och arbetsplatsen är minst 80 kilometer. Ersättningen kan även vara 18 euro, trots att färdvägen i ena riktningen mellan den arbets-

sökandes bostad och arbetsplatsen är mindre än 80 kilometer, om deltagandet i arbetsprövningen orsakar den arbetssökande kostnader för boende.

Om inte annat är föreskrivet i denna eller i annan lag ska på ersättning enligt denna paragraf tillämpas vad som bestäms i 11 kap. 2-3, 5-6, 10, 13-15 och 15a §§ samt 13 kap. 1 och 3-8 §§ i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten betalar ut en arbetslöshetsförmån utan beslut i enlighet med 11 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och mottagaren av förmånen har rätt att få ersättning för resekostnader och boende, kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten på motsvarande sätt betala även denna ersättning utan särskilt beslut. Ersättningen betalas då till ett fullt belopp.

39 §. Försäkringsskydd

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall teckna gruppolycksfalls- och gruppansvarsförsäkring för dem som deltar i utbildning och övriga åtgärder som ges för att stöda sökande av arbete på egen hand eller i studiebesök vid läroanstalter.

7a kap. (2015/57) Frivilliga studier med arbetslöshetsförmån

39a §. (2015/57) Syftet med att stöda frivilliga studier

Syftet med att stöda den arbetssökandes frivilliga studier med arbetslöshetsförmån är att främja yrkesfärdigheter, trygga arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet samt stärka den enskildes möjlighet att få eller behålla ett bestående arbete.

39b §. (2015/57) Allmänna förutsättningar och förmåner

En arbetssökande som har fyllt 25 år och som studerar frivilligt har rätt till arbetslöshetsförmåner enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa på de villkor som där anges, om

1) arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har konstaterat att den arbetssökande har behov av utbildning och myndigheten gör bedömningen att stödande av frivilliga studier är det arbetsmarknadspolitiskt mest ändamålsenliga sättet att förbättra arbetssökandens yrkesfärdigheter och möjligheter att få ett bestående arbete eller behålla sitt arbete,

2) studierna på ett väsentligt sätt anses förbättra den arbetssökandes möjligheter till sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden,

3) det i sysselsättningsplanen eller integrationsplanen har avtalats om studierna på det sätt som anges i 39d § och

4) övriga villkor som anges i detta kapitel uppfylls.

39c §. (2015/57) Särskilda förutsättningar

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på studier som betraktas som heltidsstudier enligt 8 § i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och

M 36 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

1) om vilka det föreskrivs i landskapslagen om gymnasieutbildning eller landskapslagen om Högskolan på Åland och som leder till gymnasieexamen med yrkesinriktning eller högskoleexamen eller som syftar till att studeranden avlägger delar av nämnda examina, förvärvar kompletteringsutbildning, vidareutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar eller deltar i kursverksamhet vid en högskola,

2) som är annan yrkesinriktad utbildning som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet eller som godkänts av landskapsregeringen,

3) (2022/26) som är allmänbildande grundutbildning eller allmänbildande gymnasieutbildning och om vilka det föreskrivs i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola eller landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning, i det fall att avsaknaden av utbildning utgör ett hinder för yrkesmässig utveckling eller

4) om vilka det föreskrivs i landskapslagen (1999:53) om Ålands folkhögskola, landskapslagen (1993:75) om medborgarinstitut och landskapslagen (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund, i det fall att utbildningen ökar yrkesfärdigheterna och behörigheten och en läro- eller utbildningsplan över studierna kan uppvisas.

Om inte något annat följer av särskilda skäl, tillämpas detta kapitel på högskolestudier som leder till högskoleexamen endast när det är fråga om studier som den arbetssökande har bedrivit tidigare och som bevisligen har avbrutits minst ett år tidigare.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på studier som den arbetssökande har bedrivit tidigare endast om studierna bevisligen har avbrutits minst ett år tidigare. Begränsningen gäller inte studier som har inletts under ett anställningsförhållande eller som har bedrivits som sysselsättningsfrämjande utbildning.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas, när andra villkor uppfylls, också på studier utanför landskapet som motsvarar sådana studier som avses i 1 mom.

39d §. (2015/57) Överenskommelse om studier i en sysselsättningsplan

Innan stödberättigade studier inleds ska en överenskommelse om studierna tas in i sysselsättningsplanen eller integrationsplanen.

Även efter att studierna har inletts kan det i sysselsättningsplanen eller integrationsplanen avtalas om att studierna ska vara berättigade till stöd, om det finns vägande skäl, om arbetssökanden har inletts studierna i ett anställningsförhållande eller om studierna har bedrivits som sysselsättningsfrämjande utbildning.

I fråga om studier utanför landskapet ska planen kompletteras med en överenskommelse enligt 39i § 3 mom.

39e §. (2015/57) Stödets varaktighet

Stöd för en studiehelhet kan under de förutsättningar som föreskrivs i detta kapitel beviljas för högst 24 månader.

Den arbetssökande kan meddela arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten att han eller hon avbryter de studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Meddelandet ska lämnas utan dröjsmål efter det att studierna har avbrutits. Avbrott kan inte göras på basis av utbildningsanordnarens ferieperiod. Tiden för avbrottet räknas inte in i den maximitid som anges i 1 mom.

Om den arbetssökandes studierätt har dragits in och senare återställs, anses studierna ha varit avbrutna under den tid den arbetssökande inte har haft studierätt.

Med avvikelse från 1 mom. kan stöd för en studiehelhet ges för högst 48 månader, om målet med studierna är att inhämta grundskolans lärokurs. (2022/26)

39f §. (2015/57) Studieprestation

Den arbetssökande ska regelbundet delta i undervisning enligt läro- eller utbildningsplanen.

För att den arbetssökande ska få arbetslöshetsförmån krävs det att han eller hon gör framsteg i studierna. Som tillräckliga framsteg i högskolestudier anses att den arbetssökande avklarar i genomsnitt fem studiepoäng per studiemånad av den studiehelhet som hör till utbildningen. I fråga om andra studier förutsätts det att studierna framskrider i enlighet med läro- eller utbildningsplanen.

39g §. (2015/57) Uppföljning av studierna och indragning av stöd

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten följer hur den arbetssökande gör framsteg i studierna på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller integrationsplanen.

Om arbetssökanden inte gör tillräckliga framsteg i studierna eller underlåter att underrätta arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten om studieframgången på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller integrationsplanen, upphör rätten till arbetslöshetsförmån räknat från den tidpunkt från vilken arbetssökanden inte anses ha gjort tillräckliga framsteg i studierna eller den tidpunkt då arbetssökanden borde ha underrättat arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten om studieframgången.

Om den arbetssökande utan godtagbart skäl har utblivit från undervisning enligt läro- och utbildningsplanen så att det är uppenbart att arbetssökanden inte kan avlägga de planliga studierna eller om arbetssökanden annars på ett väsentligt sätt har försummat studierna, upphör rätten till arbetslöshetsförmånen vid den tidpunkt då frånvaron eller försummelsen har börjat.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beslutar om upphörande av rätten till arbetslöshetsförmån enligt 2 och 3 mom. Innan beslutet fattas ska den arbetssökande ges tillfälle att bli hörd.

39h §. (2015/57) Den arbetssökandes skyldighet att informera

Den arbetssökande ska för arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten visa upp utbildningsanordnarens intyg om antagning till utbildningen och ferieperioder under utbildningen. Arbetssökanden ska dessutom för arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten visa upp en behövlig redogörelse för framstegen i studierna.

Arbetsökanden ska underrätta arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten om avbrott som avses i 39e § 3 mom. och om avslutande av studierna.

39i §. (2015/57) Utbildningsanordnarens skyldighet att informera

Utbildningsanordnaren ska ge den arbetsökande intyg om antagning till utbildningen, ferieperioder under utbildningen och framsteg i studierna.

Utbildningsanordnaren ska utan dröjsmål underrätta arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten om studier som har avslutats och om de omständigheter som avses i 39g § 3 mom. För att utbildningsanordnaren ska kunna fullgöra denna skyldighet ska arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten tillhandhålla anordnaren namn och personbeteckning på de personer vars studier stöds på det sätt som avses i detta kapitel.

För att studier utanför landskapet ska kunna stödas av landskapet måste arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten tillsammans med den arbetsökande nå en överenskommelse med utbildningsanordnaren om fullgörande av de skyldigheter som avses i 1 och 2 mom. i ett särskilt avtal.

39j §. (2015/57) Ersättning för resekostnader och boende

En arbetsökande som får arbetslöshetsförmån för frivilliga studier i form av grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd kan av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beviljas ersättning för resekostnader och boende under den tid han eller hon deltar i frivilliga studier enligt detta kapitel.

Ersättningen är 9 euro per dag. Ersättningen utgör 18 euro per dag om färdvägen i ena riktningen mellan den arbetsökandes bostad och den plats där studierna i huvudsak ordnas är minst 80 kilometer. Ersättningen kan även vara 18 euro, trots att färdvägen i ena riktningen mellan den arbetsökandes bostad och den plats där studierna i huvudsak ordnas är mindre än 80 kilometer, om deltagandet i de frivilliga studierna orsakar den arbetsökande kostnader för boende. Bedömningen av på vilken plats som de frivilliga studierna i huvudsak ordnas avgörs med utgångspunkt från de uppgifter som finns tillgängliga innan studierna påbörjas. Om det inte kan fastställas någon huvudsaklig plats där studierna ordnas, anses det att studierna ordnas på den plats där den arbetsökande varje gång faktiskt deltar i studierna.

Ersättning betalas för högst fem dagar per kalendervecka. Ersättning betalas inte för ferieperioder under studierna. Ersättning betalas dock för den tid under vilken den arbetsökande som får arbetslöshetsförmån under en ferieperiod deltar i lärande i arbete eller praktik som hör till de frivilliga studierna.

Utbetalningen av ersättning upphör räknat från den dag då den studerande har avbrutit studierna. Utbetalningen av ersättning upphör också om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beslutat att rätten till arbetslöshetsförmån för frivilliga studier upphört.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan bevilja ersättning för resekostnader och boende

till en arbetsökande som inte har rätt till motsvarande ersättning med stöd av annan lag.

Om inte annat är föreskrivet i denna eller i annan lag ska på ersättning enligt denna paragraf tillämpas vad som bestäms i 11 kap. 2-3, 5-6, 10, 13-15 och 15a §§ samt 13 kap. 1 och 3-8 §§ i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten betalar ut en arbetslöshetsförmån utan beslut i enlighet med 11 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och mottagaren av förmånen har rätt att få ersättning för resekostnader och boende, kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten på motsvarande sätt betala även denna ersättning utan särskilt beslut. Ersättningen betalas då till ett fullt belopp.

8 kap. Allmänna bestämmelser om stödriktade åtgärder

40 §. Syftet med de stödriktade åtgärderna

En arbetslös arbetsökande kan stödas med hjälp av sysselsättningsstöd enligt kapitel 9-13 om han eller hon inte har kunnat få ett arbete genom arbetsförmedling eller anvisas en utbildning som främjar personens möjlighet att finna ett arbete.

Sysselsättningsstödet ska i första hand inriktas på att sysselsätta sådana arbetslösa arbetsökande vars behov av arbete är störst. Stödet ska särskilt inriktas på sysselsättning av personer med nedsatt arbetsförmåga, personer som varit arbetslösa arbetsökande över sex månader samt ungdomar som inte har fyllt 25 år och som varit arbetslösa arbetsökande över tre månader. Sysselsättningsstöd ska inte beviljas till en arbetslös arbetsökande som inte har fyllt 17 år. (2015/57)

En allmän förutsättning för att sysselsättningsstöd ska kunna beviljas enligt denna lag är att en sysselsättningsplan enligt 6 kap. eller en integrationsplan har utarbetats. (2012/76)

Ett temporärt 4 mom. (2021/62) gällde från den 1 juli 2021 till och med den 31 maj 2022.

41 §. Stödformer och mottagare av sysselsättningsstöd

Sysselsättningsstöd kan beviljas för

- 1) anställning,
- 2) arbetspraktik,
- 3) läroavtalsutbildning,
- 4) deltidsarbete och
- 5) start av företagsverksamhet.

Sysselsättningsstöd kan beviljas staten, kommunerna, kommunalförbunden och andra arbetsgivare. Sysselsättningsstöd och annan ersättning kan beviljas och betalas direkt till den arbetslösa arbetsökande om så föreskrivs i denna lag.

9 kap. Anställning med sysselsättningsstöd

42 §. Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd

I syfte att stärka den enskildes möjligheter att skaffa sig ett arbete och för att trygga hans eller hennes sysselsättning kan arbetsgivare beviljas sysselsättningsstöd för anställning. Bland ungdomar som inte har fyllt 25 år och som varit arbetslösa arbetsökande över

M 36 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

tre månader skall stödet för anställning i första hand ordnas för de ungdomar som har en yrkesutbildning.

För anställning som ordnas med hjälp av sysselsättningsstöd hos landskapet utbetalas stödet direkt till löntagaren som lön.

42a §. (2015/57) *Beviljande av stöd till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet*

Till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet beviljas sysselsättningsstöd för anställning i form av stöd enligt kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, när den som inte har haft ett anställningsförhållande som har gällt tills vidare under de senaste sex månaderna omedelbart innan stödet beviljades, saknar yrkesutbildning, har fyllt 50 år, inte har fyllt 25 år eller har nedsatt arbetsförmåga.

För anställning av andra än i 1 mom. avsedda arbetslösa arbets sökande beviljas sysselsättningsstöd för anställning i form av stöd enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse, kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbruksområdet och kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

Ett temporärt 3 mom. (2021/62) gällde från den 1 juli 2021 till och med den 31 maj 2022.

43 §. *Särskilda förutsättningar för beviljande av stöd*

För att sysselsättningsstöd skall kunna beviljas för en anställning måste arbetsgivaren förbinda sig att betala lön enligt det kollektivavtal som är gällande för anställningsförhållandet. Om ett tillämpligt kollektivavtal saknas skall arbetsgivaren förbinda sig att betala sedvanlig och skälig lön för arbetet i fråga.

För att sysselsättningsstöd skall kunna beviljas för en anställning skall arbetsuppgifterna vara sådana att de kompletterar den normala verksamheten.

Vid anställning med sysselsättningsstöd bör det eftersträvas att anställningen tidsbestäms så att årliga växlingar i efterfrågan på och utbudet av arbetskraft utjämnas.

Ett temporärt 4 mom. (2021/62) gällde från den 1 juli 2021 till och med den 31 maj 2022.

44 §. *Begränsande faktorer som utesluter beviljande av stöd*

Sysselsättningsstöd för anställning kan inte beviljas 1) upphävd (2011/31),

2) (2020/98) om arbetsgivaren under de tolv månaderna närmast innan ansökan inlämnades, av produktionsmässiga eller ekonomiska skäl har sagt upp eller permitterat arbetstagare i samma eller likadana uppgifter alternativt förkortat deras arbetstid. Sysselsättningsstöd för anställning kan dock beviljas om

arbetsgivaren före ansökan om sysselsättningsstöd för anställning har lämnats in har återanställt de arbetstagare som sagts upp, har meddelat alla permitterade att arbetet återupptas eller har återställt deras arbetstid,

3) om den anställning som stödet avser skulle föranleda att andra anställda hos den arbetsgivare som erhåller stöd sägs upp eller permitteras eller att deras anställningsförhållanden eller förmåner försämrats,

4) om det anställningsförhållande för vilket stödet är avsett har börjat innan beslut har fattats om beviljande av stöd,

5) om arbetsplatsen som stödet avser bedöms bli besatt även utan stöd eller

6) om arbetsgivaren under den tid sysselsättningsstöd skulle beviljas får annat landskapstöd för anställande av en person som skall sysselsättas eller för främjande av sysselsättningen.

Temporära 2-3 mom. (2021/62) gällde från den 1 juli 2021 till och med den 31 maj 2022.

45 §. *Sysselsättningsstödet belopp*

Sysselsättningsstödet för anställning är per dag och person minst lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och högst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 90 procent.

Det högsta stödet enligt 1 mom. kan beviljas för anställning inom näringsliv, staten eller kommun för personer som har varit arbetslösa i tio månader eller mer och för personer med nedsatt arbetsförmåga. Om den person som anställs med sysselsättningsstöd har nedsatt arbetsförmåga kan det högsta stödet beviljas endast för det första stödåret, medan stödet för det andra året kan vara högst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 50 procent per arbetsdag. För personer som har varit arbetslösa mellan sex och tio månader är stödet minst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 50 procent per arbetsdag. (2015/57)

En arbetsgivare kan dock högst beviljas ett stöd som motsvarar lönekostnaderna för den som anställs med stödet. (2011/31)

Om sysselsättningsstöd beviljas för anställning hos landskapet kan stödet, som betalas i form av lön direkt till den sysselsatte, uppgå till ett belopp som högst motsvarar en löneklass om A 17 enligt landskapets tjänstekollektivavtal.

De i 1 och 2 mom. angivna beloppen justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex.

46 §. (2015/57) *Arbetstid*

En arbetsgivare kan beviljas ett sysselsättningsstöd som är lika stort som grunddagpenningen eller ett förhöjt sysselsättningsstöd till fullt belopp för ordnande av sådan anställning där arbetstiden under en tidsperiod som motsvarar lönebetalningsperioden överstiger 80 procent av den ordinarie arbetstiden i branschen. Om sysselsättningsstöd för sysselsättande av en och samma arbetstagare betalas till flera arbetsgivare samtidigt, ska den sammanlagda arbetstiden överstiga 80 procent av den ordinarie arbetstiden i branschen.

Vid sysselsättande av personer med nedsatt arbetsförmåga kan sysselsättningsstöd för anställning beviljas, även om arbetstiden under en tidsperiod som

motsvarar lönebetalningsperioden är minst 50 procent av den ordinarie arbetstiden i branschen. Stödbeloppet bör i ett sådant fall sättas i relation till den faktiska arbetstiden. Stödbeloppet kan inte vara lägre än grunddagpenningen.

Om sysselsättningsstöd beviljas för anställning hos landskapet ska arbetstiden under en tidsperiod som motsvarar lönebetalningsperioden överstiga 80 procent av heltid. Vid sysselsättande av personer med nedsatt arbetsförmåga kan sysselsättningsstöd för anställning hos landskapet beviljas, även om arbetstiden under en tidsperiod som motsvarar lönebetalningsperioden är minst 50 procent av heltid.

47 §. (2022/26) *Ersättningsdagar*

Vid anställning betalas sysselsättningsstöd för de dagar för vilka arbetsgivaren är skyldig att betala lön. Stöd betalas dock för högst 5 dagar per kalendervecka. Sysselsättningsstöd betalas inte för de dagar för vilka arbetsgivaren har rätt att med stöd av 7 kap. 4 § och 15 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen, för lönekostnaderna för den person som sysselsätts, få dagpenning enligt nämnda lag eller särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning.

48 §. *Stödets varaktighet*

Sysselsättningsstöd kombinerat med en anställning kan beviljas för högst sex månader i sänder.

Med avvikelse från 1 mom. kan sysselsättningsstöd beviljas för högst ett år i sänder om personen har fyllt 55 år eller om personen har bristande kunskaper i svenska. Om den person som anställs med sysselsättningsstöd har nedsatt arbetsförmåga kan stödet oavsett arbetsgivare beviljas för högst två år åt gången. (2022/26)

Efter att en person har varit sysselsatt med hjälp av sysselsättningsstöd under de i 1 och 2 mom. angivna maximitiderna hos en eller flera arbetsgivare, kan han eller hon anvisas sådant arbete som stöds med sysselsättningsstöd endast om arbetsförmågan på ett behörigt sätt fortsättningsvis konstateras nedsatt enligt 9 §. I övriga fall kan arbete som stöds med sysselsättningsstöd inte anvisas innan personen i fråga under de senaste sex månaderna varit arbetslös arbetssökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten i minst fem månader.

10 kap. Sysselsättningsstöd för arbetspraktik

49 §. *Förutsättningar för beviljande av stöd*

Sysselsättningsstöd kan beviljas arbetslösa arbetssökande ungdomar som inte har fyllt 25 år samt arbetslösa arbetssökande som har fyllt 25 år och som varit borta från arbetsmarknaden under minst sex månader för att trygga försörjningen under den tid han eller hon deltar i arbetspraktik. Syftet med stödet är att med hjälp av arbetspraktik ge arbetslösa arbetssökande som för första gången kommer ut på arbetsmarknaden eller som varit borta från arbetsmarknaden en lång tid en inblick i arbetet och arbetslivet och en hjälp i yrkesvalet.

Med arbetspraktik avses praktik utan anställningsförhållande på en arbetsplats. Den som anordnar ar-

betspraktiken ansvarar för praktikantens arbetarskydd enligt bestämmelserna i arbetarskyddslagen och i lagen om unga arbetstagare. Om inte annat är föreskrivet i denna eller någon annan lag, ska på arbetspraktik tillämpas vad som bestäms i 2 kap. 3 §, 4 § 1 och 2 mom., 5 § 1, 2 och 4 mom., 3 kap. 6 §, 7 § 1-3 mom., 9 och 10 §§, 4 kap. 14 och 15 §§, 5 och 6 kap. samt 7 kap. 21 § 2 mom., 22 och 24 §§ i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. När lagen om integritetsskydd i arbetslivet tillämpas på arbetspraktiken jämställs den som anordnar praktiken med en arbetsgivare och den som deltar i praktiken med en arbetstagare. Landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män och [landskapslagen om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland] ska tillämpas på den som deltar i arbetsprövningen. (2011/31)

Sysselsättningsstöd för arbetspraktik kan inte beviljas en arbetssökande som är berättigad till grunddagpenning med eller utan förhöjning eller arbetsmarknadsstöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller inkomstrelaterad dagpenning med eller utan förhöjning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I stället kan arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd beviljas under praktiktiden. (2015/57)

Den som deltar i arbetspraktik och som beviljas sysselsättningsstöd enligt detta kapitel, arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd kan även beviljas ersättning för resekostnader och boende under praktiktiden. (2015/57)

50 §. *Begränsningar i fråga om arbetspraktik* (2011/31)
Arbetssökande ska inte anvisas arbetspraktik (2011/31)

1) om arbetspraktiken skulle ge den som anordnar praktiken sådana fördelar att praktiken snedvrider konkurrensen mellan andra som erbjuder samma produkter eller tjänster,

2) (2011/31) för samma eller liknande uppgifter för vilka den som anordnar arbetspraktik, under de nio månaderna innan arbetspraktiken inleddes, av produktionsmässiga eller ekonomiska orsaker har sagt upp eller permitterat anställda eller förkortat deras arbetstid,

3) (2011/31) om arbetspraktiken skulle föranleda att anställda hos den som anordnar praktiken sägs upp eller permitteras eller att villkoren för deras anställningsförhållanden försämrats eller

4) (2011/31) för sådana uppgifter för vilkas utförande den som anordnar arbetspraktiken förutsätter ett intyg över narkotikatest enligt 6 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet, om den enskilde inte vill uppvisa det nämnda intyget.

51 §. *Stödets belopp och varaktighet*

Sysselsättningsstödet för arbetspraktik är per praktikdag lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I sysselsättningsstödet ingår dessutom en barnförhöjning enligt 6 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa om den arbetslösa arbets-

M 36 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

sökande försörjer barn under 18 år. Om den arbetslösa arbetssökande lyfter inkomstrelaterad dagpenning när arbetspraktik inleds enligt detta kapitel och utbetalningen av den inkomstrelaterade dagpenningen upphör i samband med detta, är sysselsättningsstödet för arbetspraktik per praktikdag lika stort som den inkomstrelaterade dagpenningen var per dag innan arbetspraktiken inleddes. Beloppet justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex. (2008/81)

Sysselsättningsstöd enligt 1 mom. betalas för högst fem dagar per kalendervecka. Stöd till en och samma person kan betalas under en praktikperiod som omfattar en period om en till sex månader per arbetsplats under högst nio månader i en följd.

Efter att en person har deltagit i arbetspraktik med hjälp av sysselsättningsstöd under den i 2 mom. fastställda maximitiden på en eller flera praktikplatser, kan till honom eller henne inte på nytt betalas sysselsättningsstöd för arbetspraktik, innan den arbetssökande på nytt har uppfyllt det arbetsvillkor som utgör förutsättning för arbetslöshetsdagpenning enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

52 §. (2022/26) Ersättning för resekostnader och boende

En deltagare i arbetspraktik beviljas ersättning för resekostnader och boende under dagarna för arbetspraktik. Även en deltagare som inte fyllt 17 år beviljas ersättning för resekostnader och boende under dagarna för arbetspraktik.

Ersättningen är 9 euro per dag. Ersättningen utgör 18 euro per dag om färdvägen i ena riktningen mellan den arbetssökandes bostad och arbetsplatsen är minst 80 kilometer. Ersättningen kan även vara 18 euro, trots att färdvägen i ena riktningen mellan den arbetssökandes bostad och praktikplatsen är mindre än 80 kilometer, om deltagandet i arbetspraktiken orsakar den arbetssökande kostnader.

Ersättning kan av särskilda skäl beviljas även för den sökandes resekostnader till och från en praktikplats utanför landskapet till skäligt belopp.

Om inte annat är föreskrivet i denna eller i annan lag ska på ersättning enligt denna paragraf tillämpas vad som bestäms i 11 kap. 2-3, 5-6, 10, 13-15 och 15a §§ samt 13 kap. 1 och 3-8 §§ i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten betalar ut en arbetslöshetsförmån utan beslut i enlighet med 11 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och mottagaren av förmånen har rätt att få ersättning för resekostnader och boende, kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten på motsvarande sätt betala även denna ersättning utan särskilt beslut. Ersättningen betalas då till ett fullt belopp.

53 §. Avtal om arbetspraktik

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall tillsammans med den som anordnar praktiken och den arbetslösa arbetssökande ingå ett skriftligt tidsbestämt avtal om arbetspraktiken.

Av avtalet skall framgå

- 1) den som anordnar arbetspraktik,
 - 2) den arbetslöse arbetssökandes namn,
 - 3) tid och plats för praktik,
 - 4) praktikens längd per dag, som kan vara högst den ordinarie arbetstiden i branschen och minst sex timmar,
 - 5) de uppgifter som den arbetssökande skall utföra under praktiktiden och
 - 6) namnet på den handledare på praktikplatsen som skall hjälpa den arbetssökande att sätta sig in i arbetet.
- I avtalet kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten dessutom uppställa sådana villkor för anordnaren som behövs för genomförandet eller med tanke på den som deltar i praktiken.

11 kap. Sysselsättningsstöd för läroavtalsutbildning

54 §. Förutsättningar för beviljande av stöd

En arbetsgivare som ingår ett läroavtal med en arbetslös arbetssökande enligt landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning kan beviljas sysselsättningsstöd. Vid beviljandet av stödet skall de begränsande faktorer som anges i 44 § i tillämpliga delar även iaktas på sysselsättningsstöd för arbetslösa som ingår läroavtal, dock så att 44 § 6 punkten inte skall tillämpas till den del det andra landskapsstödet utgör den utbildningsersättning som utbetalas till arbetsgivaren med stöd av landskapslagen om läroavtalsutbildning.

55 §. Stödets belopp

Sysselsättningsstödet för läroavtalsutbildning är per person och dag minst lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och högst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 90 procent.

Det högsta stödet enligt 1 mom. kan beviljas för personer som har varit arbetslösa i tio månader eller mer. För personer som har varit arbetslösa mellan sex och tio månader är stödet minst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 50 procent per arbetsdag.

En arbetsgivare kan dock högst beviljas ett stöd som tillsammans med utbildningsersättningen enligt landskapslagen om läroavtalsutbildning motsvarar den lön som betalas till den sysselsatte före innehållning av den försäkrades i lag föreskrivna avgifter och skatter och arbetsgivarens i lag föreskrivna socialskyddsavgift och arbetspensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringspremie samt obligatorisk grupplivförsäkringspremie. Om sysselsättningsstöd beviljas för läroavtalsutbildning med landskapet som arbetsgivare kan stödet, som betalas i form av lön direkt till den sysselsatte, under den praktiska undervisningstiden uppgå till ett belopp som tillsammans med utbildningsersättningen högst motsvarar en löneklass om A 17 enligt landskapets tjänstekollektivavtal.

Stödet beviljas till fullt belopp under förutsättning att arbetstiden för den arbetslöse arbetssökande motsvarar ett heltidsarbete för en arbetstagare inom det yrkesområde där den arbetslöse arbetssökande fullgör

sin utbildning. De i 1 och 2 mom. angivna beloppen justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex.

56 §. Stödets varaktighet

För arbete som utförs inom ramen för ett läroavtal enligt landskapslagen om läroavtalsutbildning kan sysselsättningsstöd beviljas för hela avtalstiden.

En arbetsgivare kan beviljas ett förhöjt stöd under maximalt sex månader i en följd. Om den person som sysselsätts har nedsatt arbetsförmåga kan arbetsgivaren dock beviljas förhöjt stöd under maximalt två år i en följd. För den avtalstid som inte omfattas av ett förhöjt stöd, men för vilken tid stöd beviljats, utgår ett stöd som är lika stort som grunddagpenningen.

Efter att en person har varit sysselsatt med hjälp av sysselsättningsstöd under den i 1 och 2 mom. angivna maximitiden hos en eller flera arbetsgivare, kan han eller hon inte på nytt anvisas sådant läroavtal som stöds med sysselsättningsstöd förrän han eller hon under de senaste sex månaderna har varit arbetslös arbetsökande vid arbetsmarknads- och studieservice-myndigheten i minst fem månader.

12 kap. Sysselsättningsstöd för deltidsarbete

57 §. Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd

För att underlätta för arbetslösa arbetsökande att komma in på arbetsmarknaden kan arbetstagare eller tjänstemän som frivilligt övergår från heltidsarbete till deltidsarbete beviljas sysselsättningsstöd som ersättning för inkomstbortfall, om arbetsgivaren samtidigt förbinder sig att för motsvarande tid anställa en arbetslös arbetsökande som har anvisats av arbetsmarknads- och studieservice-myndigheten.

58 §. Särskilda förutsättningar för beviljande av stöd

En förutsättning för att sysselsättningsstöd vid deltidsarbete ska kunna beviljas är (2011/31)

1) att arbetstiden för en arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidsarbete under den period som motsvarar lönebetalningsperioden är minst 40 och högst 60 procent av hans eller hennes ordinarie arbetstid i heltidsarbete,

2) att den sammanlagda arbetstiden för en arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidsarbete och den som sysselsätts i deltidsarbete i samma uppgifter under den period som motsvarar lönebetalningsperioden är sammanlagt minst lika lång som den ordinarie arbetstiden i heltidsarbete för den person som övergår till deltidsarbete,

3) att till det avtal som ingås mellan en arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidsarbete och arbetstagarens eller tjänstemannens arbetsgivare fogas ett villkor där arbetstagaren eller tjänstemannen förbehålls en möjlighet att återgå till heltidsarbete när utbetalningen av sysselsättningsstödet för deltidsarbete upphör,

4) att den arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidsarbete inte för samma tid utöver lönen för deltidsarbetet får annan lön eller ersättning för det arbete som han eller hon utför,

5) (2011/31) att den arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidsarbete inte för samma tid erhåller arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, ålders- eller sjukpension enligt folkpensionslagen (FFS 568/2007), ålderspension, deltidspension, rehabilitering eller invalidpension enligt någon arbetspensionslag, generationsväxlingspension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (FFS 1317/1990), särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen eller rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd [enligt lagen om rehabiliteringspenning (FFS 611/1991)] och

6) att den arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidsarbete har varit anställd på heltid hos en och samma arbetsgivare oavbrutet i minst ett år omedelbart innan han eller hon övergår till deltidsarbete.

Sysselsättningsstöd vid deltidsarbete kan inte beviljas sådan arbetstagare eller tjänsteman vars arbetstid arbetsgivaren har förkortat av produktionsmässiga eller ekonomiska skäl.

L om rehabiliteringspenning (FFS 611/1991) har upphävts genom L om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (FFS 566/2005).

59 §. Rätt till stöd om anställningsförhållande upphör

Om det deltidsarbete som sköts av den som har sysselsatts upphör eller avbryts till följd av avgång, uppsägning, permittering eller hävning av anställningsförhållande under den tid då sysselsättningsstödet utbetalas, fortsätter rätten till stöd, såvida inte arbetsgivaren och den arbetstagare eller tjänsteman som har övergått till deltidsarbete genom avtal kommit överens om att den som övergått till deltidsarbete skall återgå till heltidsarbete i denna situation.

60 §. Stödets belopp och varaktighet

Sysselsättningsstödet vid deltidsarbete uppgår per person och dag till ett belopp som utgör hälften av skillnaden mellan lönen för heltidsarbete och lönen för deltidsarbete för den arbetstagare eller tjänsteman som har övergått till deltid, dock högst till ett belopp som är lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa förhöjt med 70 procent. Beloppet justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex.

Stöd betalas för högst fem dagar per kalendervecka. Lönen för heltidsarbete beräknas enligt medeltalet av 12 månaders lön för det heltidsarbete som har föregått deltidsarbetet.

Sysselsättningsstödet vid deltidsarbete kan beviljas till samma person för högst 12 månader i sänder. Efter det att en arbetstagare eller tjänsteman har fått sysselsättningsstöd för den angivna maximitiden, kan sysselsättningsstöd vid deltidsarbete inte beviljas på nytt förrän han eller hon har arbetat heltid hos en och samma arbetsgivare i minst 12 månader.

13 kap. Sysselsättningsstöd för start av företagsverksamhet

61 §. Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd
Sysselsättningsstöd kan beviljas en arbetslös arbetssökande som ämnar starta företagsverksamhet på heltid för att främja hans eller hennes egna insatser för att skaffa sig arbete och trygga försörjningen under inledningsskedet av företagsverksamheten. (2022/26)

Sysselsättningsstöd för start av företagsverksamhet beviljas i form av stöd enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse. (2020/98)

62 §. Särskilda förutsättningar för beviljande av stöd

En förutsättning för att sysselsättningsstöd för start av företagsverksamhet ska kunna beviljas är (2011/31)

1) att den arbetssökande har företagarerfarenhet eller sådan utbildning som behövs för företagverksamheten, vilken även kan ordnas under den tid då stödet utbetalas,

2) att den arbetssökande, med beaktande av typen av och kraven på företagsverksamheten, i övrigt bedöms ha tillräckliga förutsättningar att klara av den tilltänkta företagsverksamheten,

3) att det företag som den arbetssökande ämnar starta har förutsättningar att bli lönsamt,

4) att den arbetssökande inte får landskaps- eller statsunderstöd för sina egna lönekostnader,

5) att arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte betalas till den arbetssökande för samma tid,

6) (2022/26) att företagsverksamheten inte har inletts på heltid innan beslut om att stöd beviljas har fattats och

7) (2011/31) att företagsverksamheten uppenbarligen inte skulle kunna inledas utan att den arbetssökande beviljas stöd.

8) upphävd (2011/31).

Ett temporärt 2 mom. (2021/62) gällde från den 1 juli 2021 till och med den 31 maj 2022.

En temporär 62a § (2021/62) gällde från den 1 juli 2021 till och med den 31 maj 2022.

63 §. Stödets belopp och varaktighet

Sysselsättningsstödet för företagsverksamhet är per person och dag minst lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och högst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 90 procent. Beloppet justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex.

Sysselsättningsstödet betalas för de dagar då dess mottagare arbetar i sitt företag, dock för högst fem dagar per kalendervecka. Sysselsättningsstödet kan per person beviljas för högst 10 månader.

14 kap. Ansökan om och utbetalning av sysselsättningsstöd

64 §. Ansökan

Ansökan om sysselsättningsstöd prövas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Sysselsättningsstöd skall sökas skriftligen eller på annat av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten godkänt sätt.

Den som ansöker om stöd skall i samband med ansökan lämna arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten de uppgifter som myndigheten behöver känna till för att avgöra ansökan.

65 §. Beviljande

Sysselsättningsstöd beviljas inom ramen för landskapsbudgeten av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

Av beslutet skall mottagaren, ändamålet och beloppet eller beräkningsgrunden framgå. Om inget stöd beviljas skall orsakerna till beslutet klart motiveras. Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens beslut skall vara skriftligt.

66 §. Utbetalning

Sysselsättningsstöd betalas ut månatligen i efterskott på basen av den ansökan som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har godkänt och den redovisning som stödtagaren har uppvisat.

Stödet kan betalas ut för en längre period än den som nämns i 1 mom., om det är motiverat med tanke på användningen av stödet samt om mottagaren av stödet ger sitt samtycke till det.

Beviljade stöd betalas in på det konto som den som är berättigad till förmånen har uppgett. Stöd till enskilda personer kan betalas även på annat sätt, om det inte är möjligt att betala in dem på ett konto eller om stödtagaren uppger något särskilt skäl som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten godkänner.

67 §. Övervakning

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten övervakar att syftet med sysselsättningsstöden uppfylls.

Stödtagaren skall fortlöpande lämna arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter för övervakningen av att villkoren i beslutet och lagstiftningen i övrigt iakttas.

68 §. Avbrytande av utbetalning och återkrav av sysselsättningsstöd

Utbetalning av sysselsättningsstöd upphör och stödet ska helt eller delvis återkrävas om det har använts för andra ändamål än för dem för vilka det har beviljats, om stödtagaren har lämnat felaktiga uppgifter som haft en väsentlig inverkan på att stödet har beviljats, om stödtagaren hemlighållit omständigheter som har inverkat på beslutet om beviljande eller om stödet betalts till ett för stort belopp, om den som får stödet inte följer de villkor som ställs i beslutet om sysselsättningsstöd eller om det efter beviljandet av stödet framgår att förutsättningarna enligt 43 § 1 eller 2 mom. inte uppfylls. (2022/26)

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beslutar om avbrytande av utbetalningen och återkrav av de stöd som den har beviljat. Beslut skall fattas inom fem år räknat från den dag då utbetalningen gjordes.

Återkravet får verkställas i den ordning som föreskrivs för indrivning av skatter [i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg (FFS 367/1961)]. Återkravet kan även verkställas på så sätt att från stöd enligt denna lag som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten senare betalar till sökanden avdras det belopp som skall återkrävas.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan bestämma att den som skall återbeta stöd skall betala en årlig ränta på det återkrävda stödbeloppet enligt 3 § i räntelagen (FFS 633/1982) från den dag grunden för återkravet uppstår till dess att återbetalningen görs. Vid dröjsmål med återbetalning av stöd som återkrävs skall stödtagaren betala en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § i räntelagen från den dag beloppet återkrävs till den dag stödet återbetalas.

Återkravet kan frångås helt eller delvis, om detta anses skäligt och om utbetalningen av stödet utan grund inte berodde på svikligt förfarande från stödtagarens eller dennes företrädares sida eller om det belopp som betalats utan grund är litet. Återkravet kan dessutom frångås helt efter det att beslut om återkrav har givits, om det med beaktande av stödtagarens ekonomiska situation inte längre är ändamålsenligt att fortsätta återkrävandet eller om det med hänsyn till det stödbelopp som inte återkrävts medför oskäliga kostnader att fortsätta återkrävandet.

L om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg (FFS 367/1961) har ersatts av L om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007).

69 §. Preskription av fordringar

En fordran som fastställts genom beslut om återkrav och den dröjsmålsränta på fordran som bestäms med stöd av 68 § preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav och dröjsmålsräntan avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskription av skulder (FFS 728/2003). Från detta avbrott i preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

70 §. Landskapsförordning

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen utfärda närmare bestämmelser genom landskapsförordning om förutsättningarna för och förfarandet vid beviljandet av sysselsättningsstöd enligt 8-14 kap.

15 kap. Särskilda bestämmelser

71 §. (2021/105) Utlämnande av uppgifter

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har utan hinder av sekretessbestämmelser rätt att av andra myndigheter och en annan serviceproducent av arbetsmarknadsservice utan ersättning få de uppgifter

LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet M 36

som är nödvändiga för att verkställa och utveckla arbetsmarknadsservicen.

Den som producerar arbetsmarknadsservice har utan hinder av sekretessbestämmelser rätt att av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten avgiftsfritt få den information om enskilda som är nödvändig för att ordna arbetsmarknadsservicen. Den som med stöd av denna bestämmelse har fått kännedom om en uppgift som ska hållas hemlig har tystnadsplikt i fråga om uppgiften.

Om handlingars och uppgifters offentlighet gäller i övrigt vad som föreskrivs i offentlighetslagen (2021:79) för Åland.

72 §. Brott mot stödbestämmelserna

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

1) till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten lämnar en oriktig uppgift om en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få ett stöd eller dess belopp eller stödvillkoren eller hemlighåller en sådan omständighet,

2) försummar att meddela en sådan förändring i förhållandena, som väsentligt påverkar möjligheterna att få stöd eller dess belopp eller stödvillkoren och som stödtagaren i samband med stödbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla, och därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning eller

3) i strid med villkoren i ett beslut om beviljande av stöd använder stödet på ett sätt som väsentligt strider mot dess ändamål skall för brott mot stödbestämmelserna dömas till böter.

73 §. Upphävd (2021/105).

74 §. Avgiftsbrott

Den som uppstår i 13 § förbjuden avgift skall för avgiftsbrott dömas till böter.

75 §. Anvisning om rättelse och besväransvisning

Skall en sakägare yrka på rättelse av ett beslut innan han eller hon kan anföra besvär över beslutet, skall i samband med beslutet ges anvisningar om användningen av ett sådant rättelsemedel.

Besväransvisning skall fogas till ett beslut över vilket besvär kan anföras. Närmare bestämmelser om besväransvisning finns i [förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996)].

Förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) har ersatts av L om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

76 §. Rättelse

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat kan inom 30 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

Beslut anses delgivet vederbörande, om inte annat visas, den sjunde dagen efter den dag då beslutet inlämnats för postbefordran under den adress sökanden har uppgivit.

M 37 LF (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

Rättelse av beslut får inte begäras

1) om beslutet om anställning med sysselsättningsstöd har förvägrats med stöd av 42 § 1 mom. första meningen,

2) över beslut om anställning med sysselsättningsstöd till den del beslutet gäller sysselsättningsstödet belopp och varaktighet eller

3) (2022/26) när det gäller arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens avgörande att påminna den arbetssökande om hans eller hennes skyldigheter på det sätt som avses i 30b §, att ålägga den arbetssökande skyldighet att söka arbete som avses i 5 kap. eller om beslutet gäller ett avgörande att inte erbjuda enskilda vägledning för yrkesvalet och kompetensutveckling, prövning och sakkunnighetsutlåtanden eller att inte stöda den arbetssökandes frivilliga studier. (2015/57)

77 §. Besvär

Beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Besvär över beslut får inte anföras

1) om beslutet om anställning med sysselsättningsstöd har förvägrats med stöd av 42 § 1 mom. första meningen,

2) över beslut om anställning med sysselsättningsstöd till den del beslutet gäller sysselsättningsstödet belopp och varaktighet eller

3) (2022/26) när det gäller arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens avgörande att påminna den arbetssökande om hans eller hennes skyldigheter på det sätt som avses i 30b §, att ålägga den arbetssökande skyldighet att söka arbete som avses i 5 kap. eller om beslutet gäller ett avgörande att inte erbjuda enskilda vägledning för yrkesvalet och kompetensutveckling, prövning, sakkunnighetsutlåtanden eller att inte stöda den arbetssökandes frivilliga studier. (2015/57)

16 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**78 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2006.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1972:24) om sysselsättning.

79 §. Överföring av ärenden

De ärenden vilka är anhängiga vid Ålands landskapsregering, Ålands arbetsförmedlingsbyrå och yrkesvägledningsbyrån när denna lag träder i kraft och vilka enligt denna lag skall skötas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall överföras till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten för fortsatt behandling enligt denna lags bestämmelser när lagen träder i kraft.

80 §. Preskriptionstid för fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande

Bestämmelserna i 69 § tillämpas också på stöd som betalats utan grund eller till ett för stort belopp och på fordringar som uppkommit före ikraftträdandet av lagen. När preskriptionstiden för sådana fordringar räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande.

M 37 Landskapsförordning (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

1 §. Om den som söker arbete begär att få registrera sig som arbetssökande vid Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet i enlighet med 17 § 1 mom. landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och gör det elektroniskt ska de uppgifter som behövs lämnas på en elektronisk anmälningsblankett.

2 §. När parterna har undertecknat en sysselsättningsplan i enlighet med [30a § 4 mom.] landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet ska arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens exemplar av planen antecknas vara undertecknad och arkiveras elektroniskt i informationssystemet för arbetsförvaltningens kundbetjäning.

Se 29 § och 30a § 3 mom. i LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2011.

M 38 Landskapslag (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning**1 §. Utbildningens syfte**

För att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet samt stärka den enskildes möjlighet att få eller behålla ett bestående arbete ordnas sysselsättningsfrämjande utbildning enligt bestämmelserna i denna lag.

Den sysselsättningsfrämjande utbildningen ska i första hand rikta sig till personer som är 20 år eller äldre.

2 §. Utbildningens innehåll

Den sysselsättningsfrämjande utbildningen ska i huvudsak främja yrkesfärdigheterna. Allmänbildande utbildning på såväl grundskolenivå som gymnasienivå kan ordnas som sysselsättningsfrämjande utbildning, om avsaknaden av sådan utbildning hindrar någon från att genomgå en yrkesutbildning. Den sysselsättningsfrämjande utbildningen kan även innehålla lärande i arbete och praktik.

Sysselsättningsfrämjande utbildning kan även ordnas som integrationsutbildning enligt 20 § i landskapslagen (2012:74) om främjande av integration.

Studier som leder till högskoleexamen kan ordnas som sysselsättningsfrämjande utbildning för att en avbruten högskoleutbildning ska kunna slutföras. Ett villkor för att studier som leder till högskoleexamen ska kunna ordnas är att minst ett år förflutit sedan studierna bevisligen avbröts. Dessutom är det ett villkor att slutförande av studierna beräknas kräva heltidsstudier enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002), med beaktande av avvikelserna i 8 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland lagen om utkomstskydd för arbetslösa, i högst

1) 12 månader för den som antagits för att avlägga en mastersexamen,

2) 18 månader för den som antagits för att avlägga en bachelorexamen,

3) 24 månader för den som antagits för att avlägga såväl en bachelor- som masterexamen eller master-examen, när utbildningen inte erbjuder möjlighet att avlägga en bachelorexamen.

3§. *Anskaffning av utbildning*

För enskilda studerande anskaffar Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet och för grupper av studerande anskaffar landskapsregeringen sysselsättningsfrämjande utbildning av utbildningsanordnare med de anslag som anvisats för detta ändamål i landskapsbudgeten. Den sysselsättningsfrämjande utbildningen kan ordnas vid landskapets skolor, utbildningsanordnare som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet eller av någon annan av landskapsregeringen godkänd utbildningsanordnare.

4§. *Gemensam anskaffning av utbildning*

Sysselsättningsfrämjande utbildning kan med avvikelse från bestämmelserna i 3 § skötas så att arbetsgivaren, en uppdragsgivare till den som ämnar bli företagare eller ett företag som överlåter företagarrättigheterna tillsammans med arbetsmarknads- och studieservicemyndighet eller landskapsregeringen deltar i finansieringen av utbildningen när utbildningen ordnas

1) för en viss arbetsgivares blivande arbetstagare eller redan anställda eller hyrda arbetstagare eller

2) för dem som ämnar bli företagare och skulle ha ett fåtal uppdragsgivare eller som har för avsikt att skaffa sig företagarrättigheter från ett annat företag.

I den utbildning som anskaffas gemensamt kan även en sådan företagare som avses i 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002) delta. Den andel av en sådan företagares utbildning som landskapet finansierar utgör ett stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpning av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse.

5§. *Avtal om utbildning*

Om en utbildning anskaffas enligt denna lag ska ett skriftligt avtal upprättas mellan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten eller landskapsregeringen och utbildningsanordnaren. Om utbildningen anskaffas gemensamt enligt 4 § ska också arbetsgivaren, uppdragsgivaren eller företagaren vara part i avtalet.

Närmare bestämmelser om det förfarande som föregår avtalet, förfarandet vid beslut om avtal, när avtal ska ingås samt innehållet i avtalet kan utfärdas i landskapsförordning.

6§. *Antagning av studerande*

Som studerande kan antas en person som har ett av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten konstaterat behov av och lämplighet för en sysselsättningsfrämjande utbildning och

1) som är arbetslös eller hotas av arbetslöshet,

2) som är i behov av utbildning för att upprätthålla eller förbättra sina yrkesfärdigheter eller

3) som är i behov av utbildning för att få ett yrke eller övergå till ett yrke där det råder betydande brist på yrkeskunnig arbetskraft.

En person som är under 20 år och som har fullgjort sin läroplikt kan antas till en utbildning som ger yrkesfärdigheter endast om det inte är möjligt eller annars ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier.

Vid antagningen av studerande till en utbildning som leder till examen tillämpas dessutom bestämmelserna om grunderna för antagning av studerande och behörighet för studier i landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning, landskapslagen (2002:81) om Högskolan på Åland eller motsvarande regelverk som är gällande för en extern utbildningsanordnare som arbetsmarknads- och studieservicemyndighet eller landskapsregeringen köper sina utbildningstjänster av. Med en extern utbildningsanordnare avses en annan utbildningsanordnare än landskapet. I fråga om sysselsättningsfrämjande utbildning som inte leder till examen beslutar arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten om grunderna för antagningen av de studerande.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet antar studerande till den sysselsättningsfrämjande utbildningen.

Närmare bestämmelser om antagningsförfarandet kan utfärdas i landskapsförordning.

7§. *Studerandes rättigheter och skyldigheter*

En studerande har rätt att få en undervisning enligt läro- eller utbildningsplanen för berörd utbildning och rätt att genomföra studierna under den tid som den sysselsättningsfrämjande utbildningen pågår.

Den studerande ska regelbundet delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier på det sätt som avses i läro- och utbildningsplanen. Den studerande anses har gjort tillräckliga framsteg i högskolestuderna om han eller hon avklarat i genomsnitt fem studiepoäng per studiemånad av den studiehelhet som hör till utbildningen.

Om inte annat följer av denna lag ska bestämmelserna om mottagande av studieplats, erkännande av kunnande, tillgodoräknande av studier, betyg och intyg, bedömning av studerandes prestationer, rättelse av bedömning av prestation, studerandes rätt till trygghet, opartiskt bemötande, anmälan av studierätt, disciplin, tystnadsplikt för studerande samt rättelseyrkande och besvär över en utbildningsanordnarens beslut i landskapslagen om gymnasieutbildning eller landskapslagen om Högskolan på Åland samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagarna iaktas på den sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas på respektive nivå. I fråga om sysselsättningsfrämjande utbildning som anordnas i samarbete med en extern utbildningsanordnare tillämpas motsvarande bestämmelser som är gällande för utbildningsanordnaren.

8§. *Avbrytande av utbildningen*

Om en studerande inte gör framsteg i studierna på det sätt som avses i 7 § 2 mom. eller utan tillstånd har varit frånvarande fem utbildningsdagar utan avbrott, ska arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten fatta beslut om avbrytande av utbildningen.

M 38 LL (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning

Utbildningsanordnaren är skyldig att till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten meddela att de villkor för avbrytande av utbildningen som avses i 1 mom. uppfylls. Innan beslut fattas ska den studerande ges tillfälle att bli hörd. Den studerande ska utan dröjsmål underrättas om beslutet.

9 §. Anställningsförhållande vid lärande i arbete och praktik

Till den del den sysselsättningsfrämjande utbildningen anordnas på en arbetsplats i form av lärande i arbete eller praktik ska den studerande inte stå i ett anställningsförhållande till utbildningsanordnaren eller anordnaren av lärande i arbete eller praktik, om inte den studerande och anordnaren av lärande i arbete eller praktik har kommit överens om något annat.

10 §. Avtal om lärande i arbete och praktik

För den tid som utbildningen anordnas på en arbetsplats i form av lärande i arbete eller praktik ska ett skriftligt avtal ingås mellan utbildningsanordnaren, anordnaren av lärande i arbete eller praktik och den studerande.

Av avtalet ska framgå

1) målen för lärandet i arbete eller praktiken,
2) när och var lärandet i arbete eller praktiken genomförs,

3) längden per dag för lärandet i arbete eller praktik, som kan vara minst fyra timmar och högst åtta timmar, och vilken tid på dygnet som lärandet i arbete eller praktik sker,

4) längden per vecka för lärandet i arbete eller praktiken, som kan vara högst fem dagar, och vilka veckodagar lärandet i arbete eller praktiken sker,

5) de uppgifter som den studerande ska utföra under den tid som lärandet i arbete eller praktiken pågår samt

6) den lärare som ansvarar för handledningen och hur och under vilken tid handledningen genomförs.

I avtalet ska som villkor ingå att den som anordnar lärande i arbete eller praktik ska lämna in en bedömning av den studerandes lämplighet för arbetet, yrket eller branschen till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten efter att lärandet i arbete och praktiken har slutförts. Om den sysselsättningsfrämjande utbildningen ordnats för att stöda den studerandes möjligheter att på nytt komma in på arbetsmarknaden ska avtalet innehålla ett villkor om att den som anordnar lärandet i arbete eller praktiken ska lämna in en bedömning av behovet av att utveckla arbetslivserfarenheterna och kompetensen för den studerande till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten efter att lärandet i arbete eller praktiken har slutförts. Anordnaren av lärandet i arbete eller praktiken kan inte överföra sina skyldigheter enligt avtalet på någon annan.

I enlighet med det som gäller för en arbetstagar ansvarar anordnaren av lärandet i arbete eller praktiken för den studerandes skydd i arbetet vid utbildning på en arbetsplats, även i de fall en studerande inte står i ett anställningsförhållande till anordnaren. Utbildningsanordnaren är skyldig att ordna gruppsvarsförsäkring för de studerande under samma tid.

Om parterna har ingått ett avtal om att lärandet i arbete eller praktiken ska genomföras i ett anställningsförhållande ska bestämmelserna i denna paragraf inte tillämpas.

11 §. Avgiftsfri utbildning

Den sysselsättningsfrämjande utbildningen är avgiftsfri för de studerande.

Den service som tillhandhålls arbetsgivare enligt denna lag är avgiftsfri med undantag av den gemensamt anskaffade utbildning som avses i 4 §.

12 §. Arbetslöshetsförmån

Närmare bestämmelser om tryggnad av arbetslösa arbetsökandes försörjning genom arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd finns i landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

13 §. Ersättning för resekostnader och boende

En studerande som får arbetslöshetsförmån i form av grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd eller som har fullgjort sin läroplikt kan av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beviljas ersättning för resekostnader och boende under den tid han eller hon deltar i den sysselsättningsfrämjande utbildningen. (2022/29)

Ersättningen är 9 euro per dag. Ersättningen utgör 18 euro per dag om färdvägen i ena riktningen mellan den studerandes bostad och den plats där utbildningen i huvudsak ordnas är minst 80 kilometer. Ersättningen kan även vara 18 euro, trots att färdvägen i ena riktningen mellan den studerandes bostad och den plats där utbildningen i huvudsak ordnas är mindre än 80 kilometer, om deltagandet i den sysselsättningsfrämjande utbildningen orsakar den studerande kostnader för boende. Bedömningen av på vilken plats som den sysselsättningsfrämjande utbildningen i huvudsak ordnas avgörs med utgångspunkt från de uppgifter som finns tillgängliga innan utbildningen påbörjas. Om det inte kan fastställas någon huvudsaklig plats där utbildningen ordnas, anses det att utbildningen ordnas på den plats där den studerande varje gång faktiskt deltar i utbildningen.

En studerande som deltar i en sysselsättningsfrämjande utbildning utomlands har rätt att i ersättning för boende eller andra kostnader under utbildningstiden få 50 procent av det dagtraktamente som en landskapstjänsteman får i ersättning för resekostnader för en tjänsteresa till landet i fråga.

Till en studerande som deltar i en sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten betalas 16,82 euro per dag i ersättning för resekostnader och andra kostnader. Inkvarteringen är gratis för den studerande som deltar i en sådan sysselsättningsfrämjande utbildning.

Ersättning betalas för högst fem dagar per kalendervecka. Till dem som deltar i en sysselsättningsfrämjande utbildning utomlands betalas ersättning för högst sju dagar per kalendervecka. Ersättning betalas inte för ferieperioder under utbildningen. Ersättning betalas dock för den tid som under vilken den studerande som får arbetslöshetsförmån under en feriepe-

riod deltar i lärande i arbete eller praktik som hör till utbildningen.

Utbetalningen av ersättningen upphör räknat från den dag då den studerande har avbrutit utbildningen. Utbetalningen av ersättningen upphör också om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beslutar avbryta utbildningen.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan bevilja ersättning till en studerande som deltar i den sysselsättningsfrämjande utbildningen och som inte har rätt till ersättning enligt 1 mom. eller rätt till ersättning enligt någon annan lag för kostnader som föranleds av deltagandet i utbildningen.

Om inte annat är föreskrivet i denna eller i annan lag ska på ersättning enligt denna paragraf tillämpas vad som bestäms i 11 kap. 2- 3, 5- 6, 10, 13-15 och 15a §§ samt 13 kap. 1 och 3-8 §§ i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten betalar ut arbetslöshetsförmån utan beslut i enlighet med 11 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och mottagaren av förmånen har rätt att få ersättning för resekostnader och boende, kan Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet på motsvarande sätt betala även denna ersättning utan särskilt beslut. Ersättning- en betalas då till fullt belopp.

14 §. Rättelse

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat kan inom 30 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

Rättelse får inte begäras om beslutet om antagning till sysselsättningsfrämjande utbildning grundar sig på villkoren i 6 § 1 och 2 mom.

15 §. Besvär

Beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär om lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Besvär över beslut får inte anföras om beslutet om antagning till sysselsättningsfrämjande utbildning grundar sig på villkoren i 6 § 1 och 2 mom. I ett antagningsbeslut som bygger på personens lämplighet får dock besvär anföras om det gäller någon annan utbildning än den som avses i 4 §.

16 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft 1 januari 2016.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning.

17 §. Övergångsbestämmelse

På ärenden som har inletts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

M 39 Republikens presidents förordning (2006:47) om skötseln av lönegarantiärenden i landskapet Åland

(FFS 346/2006)

1 §. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet skall i landskapet Åland sköta de uppgifter som enligt lönegarantilagen (866/1998), lönegarantiförordningen (868/1998) och lagen om lönegaranti för sjömän (1108/2000) ankommer på arbeidskraftsbyråerna.

Lönegarantiförordningen (FFS 868/1998) har upphävts genom SRP om lönegaranti (FFS 1276/2009).

2 §. Denna förordning träder i kraft den 15 maj 2006.

Genom denna förordning upphävs förordningen av den 4 februari 1977 om förvaltningen av lönegarantiärenden i landskapet Åland (136/1977) och 1 § 2 punkten i förordningen av den 30 december 1992 om fortsatt giltighet av vissa överenskommelseförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

M 40 Landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde

I syfte att trygga en i landskapet Åland bosatt arbetslös arbets sökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden ersätts de ekonomiska förluster som arbetslösheten förorsakar i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002), med i denna lag angivna avvikelser, till den del lagen om utkomstskydd för arbetslösa innehåller bestämmelser om

1) (2015/59) arbetslöshetsdagpenning som betalas som grunddagpenning och den därtill anslutna förhöjningsdelen samt barnförhöjningen och

2) arbetsmarknadsstöd.

Även en arbetslös arbets sökande som inte är bosatt i landskapet har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag om han eller hon uppfyller de förutsättningar som anges i 1 kap. 8a § 2 och 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa med de avvikelser som följer av denna lag. (2022/27)

Ändringar av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

Tidigare 2 mom. har blivit 3 mom. genom (2015/59).

2 §. (2022/27) Bestämmelser som inte tillämpas

Med stöd av denna lag ska följande bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte tillämpas i landskapet:

1) 1 kap. 4 § 3 mom. om bindande utlåtanden,

2) 1 kap. 5 § 10 punkten om en sysselsättningsplan, till den del det är fråga om en sektorsövergripande sysselsättningsplan,

M 40 LL (2003:71) om tillämpning av L om utkomstskydd

3) 1 kap. 5 § 10a punkten om en plan som ersätter sysselsättningsplanen, till den del det är fråga om en aktiveringsplan,

4) 1 kap. 5 § 11 punkten om högsta förhöjda löne-subvention,

5) 10 kap. 6 § om kostnadsersättning,

6) 11 kap. 2 § 2 mom. om att förete de utredningar som förutsätts enligt arbets- och näringsbyråns utlåtande,

7) 11 kap. 2 § 5 mom. 4 punkten om högsta förhöjda lönesubvention,

8) 11 kap. 3 § 2 mom. och 11 kap. 4 § om arbetskraftspolitiskt utlåtande,

9) 13 kap. 10 § om register över förmånstagare,

10) 14 kap. 3 § om finansiering av den inkomstrelaterade dagpenningen och av grunddagpenningen,

11) 14 kap. 3 a § om finansiering av arbetsmarknadsstödet,

12) 14 kap. 3 b § om förskott som ska betalas för täckande av förmånerna,

13) 14 kap. 3 c § om uppbörd av kommunernas finansieringsandel och

14) 14 kap. 3 d § om övriga bestämmelser om finansieringen.

3 §. (2006/12) Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ankommer på statens myndigheter ska i landskapet i fråga om de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag handhas av landskapsregeringen, dock så (2011/30)

1) (2015/59) att de uppgifter och befogenheter som enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ankommer på Folkpensionsanstalten, i landskapet ankommer på Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet och

2) (2011/30) att de uppgifter och befogenheter som enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ankommer på en arbets- och näringsbyrå, i landskapet ankommer på Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet.

4 §. Tillämpning av hänvisningar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Hänvisas i lagen om utkomstskydd för arbetslösa till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. (2022/27) Bosättning på Åland

Om det vid tillämpningen av denna lag först ska avgöras om en person är bosatt på Åland, avgörs frågan i tillämpliga delar enligt lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall (FFS 16/2019).

6 §. (2015/59) Sysselsättningsfrämjande åtgärder

Om det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa hänvisas till sysselsättningsfrämjande service ska det i landskapet avse sysselsättningsfrämjande åtgärder och utbildning enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning.

7 §. (2011/30) Sysselsättningsplan

Om det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa hänvisas till en sysselsättningsplan ska det i landskapet avse en sysselsättningsplan enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

7a §. (2015/59) Sysselsättningsfrämjande utbildning

Om det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa hänvisas till arbetskraftsutbildning ska det i landskapet avse sysselsättningsfrämjande utbildning enligt landskapslagen om sysselsättningsfrämjande utbildning.

8 §. Heltidsstudier

Med avvikelse från bestämmelserna i 2 kap. 10 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska som heltidsstudier betraktas (2013/78)

1) studier där målsättningen är att avlägga högskoleexamen,

2) (2013/78) allmänbildande gymnasieutbildning som omfattar sammanlagt minst 75 kurser,

3) (2013/78) andra studier än de som avses i 1 och 2 punkterna, vars omfattning enligt läro- eller utbildningsplanen i genomsnitt är minst fem studiepoäng eller tre studieveckor per studiemånad och

4) (2013/78) andra studier än de som avses i 1-3 punkterna, vars omfattning enligt utbildningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

9 §. Särskilda bestämmelser om vistelse utanför landskapet som påverkar arbetsvillkoret och maximitiden och om utländska medborgares rätt till arbetslöshetsförmåner (2011/30)

Bestämmelserna om när dagpenning skall börja betalas på nytt i den situation som anges i 5 kap. 11 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall avse person som inte återvänt som arbetssökande till Åland inom tre månader efter att han eller hon lämnade landskapet för att söka arbete i en annan medlemsstat.

I maximitiden enligt 6 kap. 7 § andra meningen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inräknas endast sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat som tillämpar rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpning av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen eller med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa som även binder landskapet. (2006/12)

Även den som inte är finsk medborgare har rätt till arbetslöshetsförmåner enligt denna lag under de förutsättningar som anges i 2 kap. 2 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa under förutsättning att de internationella överenskommelser som anges i paragrafen även binder landskapet. (2013/78)

10 §. (2011/30) Arbetsmarknadsstöd i form av resebidrag

Med avvikelse från bestämmelserna i 7 kap. 3 § 1 mom. andra meningen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska den som får arbetsmarknadsstöd vara berättigad till arbetsmarknadsstöd som betalas som resebidrag.

10a §. (2015/116) *Justering av arbetslöshetsförmånerna*

Beloppen för de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag justeras årligen såsom föreskrivs i rikslagsstiftningen beträffande justeringen av motsvarande förmånsbelopp i riket.

11 §. *Finansiering*

De arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag betalas av landskapets medel.

12 §. (2006/12) *Förordning*

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Se LF (2003:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa.

13 §. (2006/12) *Sökande av ändring*

Beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. (2015/59)

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

14 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

Bestämmelserna om partiellt arbetsmarknadsstöd i 9 kap. 6 § 2 mom. 3 punkten samt 9 kap. 6 § 3 och 4 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall tillämpas i landskapet från och med den 1 januari 2004.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1994:53) den 14 juni 1994 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om arbetsmarknadsstöd.

15 §. *Övergångsbestämmelser i fråga om tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa*

Vid tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall i denna paragraf angivna övergångsbestämmelser till lagen om utkomstskydd för arbetslösa iakttas i fråga om de förmåner som omfattas av denna lag.

Beloppen i 6 kap. 1 och 6 §§ motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalats ut i januari 2001 har beräknats.

Bestämmelserna i 3 kap. 6 § tillämpas när det anställningsförhållande som utgör grunden för att den förmån som avses i lagrummet har utbetalats har upphört efter att denna lag har trätt i kraft.

Utän hinder av vad som bestäms i 4 kap. 1 § 3 punkten tillämpas på en person vars jämkningsperiod pågår när denna lag träder i kraft den lag angående jämkning av förmåner som gäller vid ikraftträdandet till utgången av jämkningsperioden.

Utän hinder av vad som bestäms i 4 kap. 6 § 1 mom. kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1–4 punkten fram till den 31 december 2009. (2008/80)

Vid tillämpningen av 5 kap. 3 § 2 mom. jämföras med arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag arbets-

löshetsdagpenning som betalats den 1 januari 1997 eller för tiden efter det.

De åtgärder som avses i 8 kap. 2 § 4 mom. och som kan räknas in i skyldigheten att vara i arbete skall ha utförts efter att denna lag trätt i kraft.

Arbete eller företagsverksamhet som har utförts eller bedrivits före denna lag trädde i kraft räknas in i arbetsvillkoret enligt 9 kap. 5 § 2 mom.

Utän hinder av vad som bestäms i 9 kap. 6 § 1 mom. är arbetsmarknadsstödet från och med att denna lag träder i kraft till och med 31 december 2003 dock 60 procent av det enligt nämnda moment beräknade arbetsmarknadsstödet.

Bestämmelsen i 11 kap. 10 § 3 mom. om återkrav av arbetslöshetsdagpenning tillämpas på återkrav av grundlöst utbetald arbetslöshetsdagpenning som riktar sig till tiden efter ikraftträdandet.

Ikraftträdandebestämmelse (2011/30):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2011.

Beloppen av omställningsskyddstillägget i 6 kap. 1 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalats ut i januari 2001 har beräknats.

Om en sysselsättningsplan för arbetssökande som gjorts upp för en arbetssökande före denna lags ikraftträdande innehåller sökande av arbete på eget initiativ efter det att anställningsförhållandet upphört, har den arbetssökande trots vad som bestäms i 6 kap. 3 c § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa rätt till omställningsskyddstillägg under tiden för arbetsökande på eget initiativ till och med tre månader efter att denna lag trätt i kraft.

M 41 Landskapsförordning (2003:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa

1 §. *Förordningens tillämpningsområde*

Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland till den del de innehåller bestämmelser om arbetslöshetsdagpenning som betalas som grunddagpenning och den därtill anslutna förhöjningsdelen och barnförhöjningen samt som arbetsmarknadsstöd: (2015/65)

1) (2013/83) statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1330/2002) samt

2) (2013/83) statsrådets förordning om inkomst som skall beaktas vid fastställandet av arbetslöshetsförmån (FFS 1332/2002).

3) upphävd (2013/83).

4) upphävd (2011/32).

Ändring av de i 1 mom. angivna författningarna skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras

M 42 LL (2015:115) om tillämpning av L om indexjustering för 2015

ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna förordning.

2 §. Avvikande bestämmelser i fråga om de stöd som omfattas av denna förordning

Bestämmelserna om sökande och utbetalning av arbetsmarknadsstöd som betalas till arbetsgivaren i 2 § och om finansieringen av grunddagpenningen, utbildningsdagpenningen, grundstödet och alterneringsersättningen samt arbetsmarknadsstödet i 15-20a §§ statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska inte tillämpas i landskapet. (2011/32)

2-3 mom. upphävda (2011/32).

3 §. Hänvisningar

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. (2011/32) Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på statens myndigheter ska i landskapet i fråga om de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna förordning handhas av landskapsregeringen, dock så att de uppgifter och befogenheter som ankommer på folkpensionsanstaltens byrå och arbets- och näringsbyrån i landskapet ankommer på Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2003.

M 42 Landskapslag (2015:115) om tillämpning på Åland av lagen om indexjustering för 2015 av pensioner och vissa andra förmåner

1 §. Lagens tillämpningsområde

Lagen om indexjustering för 2015 av pensioner och vissa andra förmåner (FFS 867/2014) ska, med i denna lag angivna undantag, tillämpas på Åland till den del lagen om indexjustering för 2015 av pensioner och vissa andra förmåner gäller grunddagpenning, grunddagpenningens förhöjningsdel, arbetsmarknadsstödet, arbetsmarknadsstödet förhöjningsdel och barnförhöjningen och förmånerna betalas av landskapet med stöd av landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Ändringar av lagen om indexjustering för 2015 av pensioner och vissa andra förmåner ska gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

Om det någon annanstans i landskapslag eller landskapsförordning hänvisas till lagen om folkpensionsindex (FFS 456/2001) anses hänvisningen i fråga om poängtalet för folkpensionsindex år 2015 gälla denna lag.

Den som under år 2015 har lyft en förmån som skulle ha omfattats av denna lag om den hade trätt i kraft den 1 januari 2015, men som inte har fått en sådan förhöjning av förmånen som avses i denna lag, ska retroaktivt få sitt förmånsbelopp för år 2015 uppjusterat och utbetalt så snart som möjligt.

M 43 Republikens presidents förordning (2006:46) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

(FFS 347/2006)

1 §. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet skall i landskapet Åland ge i 1 kap. 4 § och 11 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) avsedda bindande utlåtanden till arbetslöshetskassorna om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 15 maj 2006.

M 44 Landskapslag (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd

1 §. (2022/81) Lagens tillämpningsområde

Lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997) ska på Åland tillämpas i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 2022, med de avvikelser som anges i denna lag.

2 §. (2016/75) Avvikelser från tillämpning av bestämmelser i lagen om utkomststöd

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i lagen om utkomststöd:

1) (2017/51) Bestämmelserna i 4 § 1 och 3 mom., 4 § 2 mom. tredje meningen, 5-5 b och 9-9 a §§, 10 § 2 mom. andra och tredje meningen, 10 a §, 14 § 1 mom. andra meningen, 14 a § 1 mom., 14 d §, 14 f § 3 mom., 14g och 14 h §§, 18 § 2 mom., 18 a-18 f §§, 23 § 3 mom. samt 25 § ska inte tillämpas på Åland.

2) upphävd (2022/81).

3) (2020/56) Vid tillämpning av 7b § 1 mom. 5 punkten ska med barndagvård avses barnomsorg och med morgon- och eftermiddagsverksamhet avses fritidshemsverksamhet enligt landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola.

4) Vid tillämpning av 11 § ska barnbidrag som följer av landskapslagen (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen beaktas som inkomst enligt följande. Som inkomst per kalendermånad räknas inte 20 procent av barnbidragets belopp respektive 100 procent av ensamförsörjartilläggets belopp. Det belopp som återstår av barnbidraget och ensamförsörjartillägget efter avdrag beaktas som inkomst.

5) Med avvikelse från vad som föreskrivs i 14 § 1 mom. första meningen och 2 mom. ska ansökan om utkomststöd göras hos det kommunala organ som utifrån ansökan ska fatta beslut om utkomststöd.

6) Vad som föreskrivs i 14 a § 2 mom. om kompletterande och förebyggande utkomststöd ska i landskapet även gälla grundläggande utkomststöd.

7) Bestämmelsen i 14 e § om en utkomststödsklientens rätt till personligt samtal ska i landskapet endast omfatta rätten till personligt samtal med en socialarbetare eller socialhandledare i kommunen. Skyldigheten att meddela utkomststödsklienten om rätten till personligt samtal och vid behov ge klienten handledning i hur rätten utövas ankommer i landskapet enbart på kommunen.

8) Vid tillämpning av 14 f § 1 och 2 mom. ska med Institutet för hälsa och välfärd avses Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Med avvikelse från 14 f § 1 mom. ska Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet en gång per år begära de uppgifter som är nödvändiga för uppföljningen av att de tidsfrister som föreskrivs i 14 b, 14 c och 14 e §§ iakttas. Bestämmelsen i 14 f § 1 mom. om Folkpensionsanstalten ska inte äga tillämpning i landskapet.

9) Vid tillämpning av 17 § ska skyldigheten att lämna uppgifter enligt 1 mom. respektive anmälnings-skyldigheten enligt 2 mom. endast gälla gentemot det kommunala organet.

10) (2020/22) Hänvisningar i lagen till bestämmelser i socialvårdslagen (FFS 1301/2014) ska inom landskapet lagstiftningsbehörighet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagen (2020:12) om socialvård.

11) Hänvisningar till lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002) ska i landskapet gälla landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

12) Hänvisningar till lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (FFS 916/2012) ska i landskapet gälla landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

13) Hänvisningar till lagen om moderskapsunderstöd (FFS 477/1993) ska i landskapet gälla landskapslagen (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd.

14) Hänvisningar till lagen om främjande av integration (FFS 1386/2010) ska i landskapet gälla landskapslagen (2012:74) om främjande av integration.

15) Hänvisningar till lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (FFS 189/2001) ska inte tillämpas i landskapet.

16) Hänvisningar till lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) ska i landskapet gälla landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

17) Hänvisningar till lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014) ska i landskapet gälla landskapslagen (2015:4) om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag.

18) Begreppet samkommuner i lagen om utkomststöd ska i landskapet avse kommunalförbund.

19) (2017/51) Hänvisningar till barnskyddslagen (FFS 417/2007) ska på Åland gälla landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

3 §. Tillämpning av hänvisningar i lagen om utkomststöd

Hänvisas i lagen om utkomststöd till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. (2012/73) Grunddelens belopp

Utkomstödets grunddel per månad är

1) 483,64 euro för ensamboende och ensamförsörjare, varvid som ensamboende betraktas även en förälder som bor tillsammans med sitt barn som fyllt 18 år, om föräldern inte är gift eller lever under äkten-skapsliknande förhållanden,

2) 411,09 euro för andra personer som fyllt 17 år,

3) 353,06 euro för en person som fyllt 17 år och som bor hos föräldrarna eller hos någon av dem,

4) 338,55 euro för barn i åldern 10-16 år och

5) 319,20 euro för barn under 10 år.

5 §. (2011/110) Indexjustering av grunddelen

Grunddelens belopp fastställs årligen på basis av föregående års belopp. Till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex för Åland som fastställts av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum under det föregående kalenderåret, vilken motsvarar de varor och tjänster som täcks med grunddelen. De indexjusterade beloppen tillämpas från och med februari månad och fastställs av landskapsregeringen före utgången av januari månad.

6 §. (2019/38) Finansiering

På sådan verksamhet som kommunen eller den kommunala myndighet som avses i 3 § i landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst ordnar enligt denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av socialvården. Kommunen eller den kommunala myndigheten tilldelas landskapsandel enligt landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna om inte något annat bestäms genom lag.

6a §. (2015/45) Rättelseyrkande och ändringsökande

Den som är missnöjd med ett beslut som fattats av en tjänsteman enligt denna lag har rätt att yrka på rättelse av beslutet hos socialnämnden eller hos annat motsvarande kollegialt organ som utsetts av kommunen för att sköta uppgifterna enligt denna lag. Yrkandet om rättelse ska göras i skriftlig form inom 14 dagar från det att den missnöjde fått del av beslutet. Till beslutet ska tjänstemannen foga anvisningar om hur rättelseyrkandet ska göras. Rättelseyrkandet ska behandlas i brådskande ordning.

Det beslut som fattats av tjänstemannen får delges i brev per post. Delgivningen anses härvid, om inte annat visas, ha ägt rum den sjunde dagen efter det beslutet, försett med adress som uppgivits av vederbörande, har inlämnats till posten för befordran. I övrigt iakttas förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

I socialnämndens eller det andra motsvarande kollegiala organets beslut får ändring sökas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol i enlighet med

M 45 LL (2012:74) om främjande av integration

vad därom i rikslagstiftningen föreskrivits. Till beslutet ska fogas anvisningar om hur ändring söks i beslutet.

Vid ändringssökande i beslut som fattats med stöd av denna lag gäller också till övriga delar vad därom i rikslagstiftningen är föreskrivet.

Se L om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

7 §. (2020/70) Myndighetsutövning

De förvaltningsuppgifter och befogenheter som Folkpensionsanstalten har enligt 4 § 2 mom., 7 b § 2 mom., 14 f § 2 mom., 18 § 3 mom. och 20 §, har på Åland en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut till den del förvaltningen grundar sig på landskapets behörighet på området.

Ikraftträdandebestämmelse (2008/72):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2008.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapsförordningen (1998:67) om utkomststöd.

M 45 Landskapslag (2012:74) om främjande av integration**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Lagens syfte**

Syftet med denna lag är att stödja och främja invandrarkvinnors och invandarmäns samt invandrarflickors och invandrarpojars utbildning, sysselsättning och annan integration samt deras möjligheter att aktivt delta i samhället. Lagens syfte är dessutom att främja jämlikhet och likabehandling och en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på den som flyttat till Åland och har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (FFS 301/2004). Lagen tillämpas även på den som flyttat till Åland och vars uppehållsrätt har registrerats eller för vilken har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen.

Särskilda bestämmelser om diskriminering finns i landskapslagen (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen. (2022/49)

3 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) *integration* invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds,

2) *integrationsfrämjande sektorsövergripande främjande och stödjande av integration* med hjälp av myndigheters och andra aktörers åtgärder och tjänster,

3) *invandrare* en person som flyttat till Åland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse eller vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort,

4) *stärkande av invandrarens sociala identitet* till invandrare riktade åtgärder för att förbättra hans eller hennes livskunskap och för att förhindra utslagning,

5) *sektorsövergripande samarbete* ett samarbete mellan myndigheter som representerar olika förvaltningsgrenar och andra aktörer samt

6) *en person i behov av särskilda åtgärder* en invandrare som behöver intensifierade integrationsfrämjande åtgärder i synnerhet på grund av nedsatt funktionsförmåga till följd av sjukdom eller skada eller av någon annan orsak eller på grund av ålder, familjesituation eller analfabetism eller av någon annan motsvarande orsak.

4 §. Tillämpning av lagen på barn

När denna lag tillämpas på personer under 18 år, ska särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa och vid barnets utveckling. Vid bedömningen av barnets bästa ska beaktas vad som föreskrivs i 4 § i barnskyddslagen (FFS 417/2007) som äger tillämpning på Åland enligt landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

Vid genomförandet av åtgärder och tjänster enligt denna lag ska barnets önskemål och åsikter utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Ett barn som har fyllt 12 år ska ges tillfälle att, i enlighet med 28 § i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, bli hört i ett ärende som gäller barnet självt. Barnets åsikter bör utredas och barnet höras på ett språk som barnet förstår.

Endast i det fall att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikter inte utredas.

5 §. Tolkning

En myndighets skyldighet att ordna tolkning i ett ärende som avses i denna lag regleras i förvaltningslagen för landskapet Åland.

2 kap. Åtgärder som främjar invandrarens integration**6 §. Ordnande av åtgärder som främjar integration**

Åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av kommunernas och landskapets bas-service samt i form av andra åtgärder som främjar integration.

7 §. Basinformation om det åländska samhället

Landskapsregeringen ska ta fram och publicera information om det åländska samhället.

8 §. Vägledning och rådgivning

Kommunala myndigheter och landskapets myndigheter ska ge invandrare lämplig vägledning och rådgivning om integrationsfrämjande åtgärder och tjänster samt om arbetslivet.

9 §. Inledande kartläggning

Vid en inledande kartläggning ska det göras en preliminär bedömning av invandrarens förutsättningar för sysselsättning, studier och annan integration samt av behoven av språkutbildning och andra integrationsfrämjande åtgärder och tjänster. I den inledande kartläggningen utreds i detta syfte i behövlig omfattning invandrarens tidigare utbildning, arbetshistoria,

språkkunskaper och vid behov andra omständigheter som påverkar sysselsättning och integration.

Landskapsregeringen kan genom en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om inledande kartläggning och arrangemang för inledande kartläggning.

Se LF (2012:78) om inledande kartläggning

10 §. Arrangemang för den inledande kartläggningen

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, nedan Ams, ska påbörja den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid Ams enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, om det inte är uppenbart onödigt. Kommunen ska påbörja den inledande kartläggningen för en invandrare, som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd, om det inte är uppenbart onödigt. Ams eller kommunen kan påbörja en inledande kartläggning även för en annan invandrare, om han eller hon begär det och anses vara i behov av det. Den inledande kartläggningen ska påbörjas inom två månader från det att klientrelationen inleddes eller begäran om inledande kartläggning lämnades in.

Åtgärder som ingår i den inledande kartläggningen kan ordnas i stället för de kompletterande samtal om sökande efter arbete som avses i 28 § 2 mom. 1 punkten i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Den myndighet som har ordnat den inledande kartläggningen ska vid behov hänvisa invandraren till tjänster som ordnas av någon annan myndighet eller anordnare av tjänster. Hänvisandet ska ske i samarbete med den som anordnar tjänsterna. (2022/28)

Utifrån den inledande kartläggningen bedömer Ams eller kommunen om invandraren behöver en sådan integrationsplan som avses i 11 §. Vid bedömningen av behovet av en integrationsplan ska uppmärksamhet fästas vid om invandraren behöver integrationsutbildning, frivilliga studier eller andra åtgärder som avses i detta kapitel till stöd för sin integration. (2015/60)

11 §. Integrationsplan

Integrationsplanen är en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder och tjänster vars syfte är att stödja invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i svenska och andra kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet och främja invandrarens möjligheter att delta som en likvärdig medlem i samhällsverksamheten.

Utöver studier i svenska kan i integrationsplanen överenskommas om undervisning i invandrarens eget modersmål, samhällsorienterad undervisning, läs- och skrivundervisning samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen, integrationsutbildningen och andra individuella åtgärder som främjar integrationen.

12 §. Rätt till integrationsplan och integrationsplanens varaktighet

En invandrare har rätt till en integrationsplan, om han eller hon är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid Ams enligt landskapslagen om arbets-

marknadspolitisk verksamhet eller om invandraren annat än tillfälligt får utkomststöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd. En integrationsplan kan utarbetas även för en annan invandrare, om han eller hon med stöd av den inledande kartläggningen bedöms vara i behov av en plan för att integrationen ska främjas.

Den första integrationsplanen ska göras upp senast inom tre år från det att det första uppehållstillståndet eller uppehållskortet beviljades eller uppehållsrätten registrerades. Den första integrationsplanen uppgörs för högst ett år.

Varaktigheten av invandrarens integrationsplan bestäms individuellt utifrån hans eller hennes egna mål, arbets- och utbildningshistoria och de åtgärder som planerats och tillhandahållits för honom eller henne. Den tid som berättigar till en integrationsplan är dock högst tre år från det att den första integrationsplanen undertecknades.

Den tid som avses i 3 mom. kan förlängas med högst två år, om det är motiverat på grund av att invandraren behöver särskilda åtgärder för att integreras. Om integrationsplanen tillfälligt inte har kunnat genomföras på grund av skada, sjukdom, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller av någon annan jämförbar orsak, kan den maximala tid som berättigar till en integrationsplan förlängas på motsvarande sätt.

13 §. Utarbetande av en integrationsplan

Ams och kommunen gör upp en integrationsplan tillsammans med invandraren. Av grundad anledning kan planen dock göras upp av Ams och invandraren eller av kommunen och invandraren.

Ams eller kommunen inleder utifrån den inledande kartläggningen utarbetandet av integrationsplanen inom två veckor från det att den inledande kartläggningen har gjorts.

I arbetet med integrationsplanen tas hänsyn till invandrarens egna integrationsfrämjande mål. Integrationsplanen och andra relevanta planer som utarbetats för invandraren ska samordnas. Åtgärder enligt integrationsplanen genomförs vid behov genom sektorsövergripande samarbete.

På en integrationsplan i vars utarbetande Ams deltar tillämpas dessutom det som föreskrivs i 30a § i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. (2013/80)

14 §. Uppgifter för den myndighet som utarbetar integrationsplanen

Ams ska i integrationsplanen tillsammans med invandraren komma överens om utbildning, sökande efter arbete och dess mål samt om åtgärder och tjänster som stöder sökandet efter arbete och främjar sysselsättningen. I integrationsplanen ska ingå en sådan skyldighet att söka arbete som avses i 5 kap. i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, om inte något annat följer av 5 kap. 27d § i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. (2022/28)

Kommunen ska i integrationsplanen tillsammans med invandraren komma överens om kommunala

M 45 LL (2012:74) om främjande av integration

tjänster eller andra åtgärder som främjar integration och sysselsättning, om invandraren på grund av hälsotillstånd, ålder eller familjeskäl eller av jämförbara orsaker inte kan delta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som stöder integrationen.

Invandraren ska anvisas att söka sig till en utbildning som motsvarar hans eller hennes individuella behov eller till någon annan integrations- och sysselsättningsfrämjande åtgärd, inom en månad från det att integrationsplanen undertecknades.

15 §. Integrationsplan för en minderårig

Kommunen utarbetar tillsammans med en minderårig invandrare en integrationsplan, om det på grund av den minderårigas individuella omständigheter finns behov av en sådan. För minderåriga som anländer utan vårdnadshavare och som fått uppehållstillstånd utarbetas alltid en integrationsplan.

När behovet av en plan bedöms och planen utarbetas ska den minderårigas önskemål och åsikter utredas och beaktas enligt vad som föreskrivs i 4 §. Planen samordnas med integrationsplanen för familjen och andra relevanta planer som utarbetas för den minderåriga.

Integrationsplanen utarbetas tillsammans med barnet eller den unga personen och hans eller hennes vårdnadshavare eller företrädare. Vårdnadshavaren eller företrädaren för den minderårigas talan enligt vad som föreskrivs närmare i förvaltningslagen för landskapet Åland.

16 §. Integrationsplan för en familj

Kommunen utarbetar en integrationsplan för en familj, om familjens helhetssituation förutsätter det.

Vid bedömningen av behovet av en plan ska särskild uppmärksamhet fästas vid föräldrarnas förutsättningar att stödja och vägleda barnets eller den unga personens utveckling och vid föräldrarnas behov av stöd och utbildning.

Integrationsplanen för en familj ska utarbetas genom sektorsövergripande samarbete och samordnas med de personliga integrationsplanerna och andra relevanta planer som utarbetats för familjemedlemmarna.

17 §. Skyldigheter som följer av integrationsplanen och utarbetandet av den

Den myndighet som tillsammans med invandraren utarbetar en integrationsplan ska skriftligen och på invandrarens begäran muntligen, redogöra för vilka rättigheter och skyldigheter som följer av planen och de anknytande åtgärderna. Redogörelsen ska ges så att invandraren förstår vilka rättigheter och skyldigheter han eller hon har.

Den myndighet som utarbetat integrationsplanen ska aktivt tillhandahålla invandraren de åtgärder och tjänster som ingår i hans eller hennes integrationsplan inom ramen för anvisade anslag.

Invandraren är skyldig att delta i utarbetandet och revideringen av integrationsplanen, fullfölja den plan som utarbetats tillsammans med honom eller henne samt söka sig till och regelbundet delta i den undervis-

ning i svenska som ingår i planen och i andra åtgärder och tjänster som överenskommit i planen. Invandraren är också skyldig att inom den tidsfrist och på det sätt som överenskommit i planen underrätta de myndigheter som deltagit i utarbetandet av planen om hur han eller hon har genomfört den. Invandraren ska förvara de handlingar som gäller uppfyllandet av den skyldighet att söka arbete som avses i 5 kap. i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och visa upp dem för Ams på begäran. (2022/28)

Om invandraren utan giltig orsak vägrar delta i arbetet med en integrationsplan, översynen av planen eller i en specifik överenskommen åtgärd i integrationsplanen, kan hans eller hennes rätt till arbetslöshetsförmån begränsas enligt vad som föreskrivs i landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utkomststöd sänkas enligt vad som föreskrivs i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd. (2015/60)

18 §. Uppföljning och översyn av integrationsplanen

Ams och kommunen ska följa genomförandet av integrationsplanen.

Ams ska se över integrationsplanen på det sätt som föreskrivs i 29 § landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Kommunen ska se över integrationsplanen enligt invandrarens behov av tjänster eller minst en gång om året. Planen kan även ses över om parterna begär detta särskilt. (2022/28)

19 §. (2015/60) Utkomst under tiden för åtgärder enligt integrationsplanen

Under tiden för åtgärder enligt integrationsplanen får invandraren arbetslöshetsförmån eller utkomststöd. Rätten till arbetslöshetsförmån bestäms i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Rätten till utkomststöd bestäms i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

20 §. Integrationsutbildning

Som integrationsutbildning för invandrare som passerat läropliktsåldern ordnas undervisning i svenska och vid behov läs- och skrivundervisning samt annan undervisning som främjar tillträde till arbetslivet och vidareutbildning samt färdigheter i samhällsliv, kultur och livskompetens. I integrationsutbildningen kan även ingå identifiering av tidigare inhämtad kompetens och erkännande av examen samt yrkesplanering och yrkesvägledning.

Landskapsregeringen ska göra upp en läroplan för integrationsutbildningen.

Det språkliga målet i integrationsutbildningen är att invandraren ska få fungerande elementära språkfärdigheter i svenska.

21 §. Arrangemang för integrationsutbildning och anvisande av invandrare till utbildning

Integrationsutbildningen genomförs i regel som sysselsättningsfrämjande utbildning enligt vad som

föreskrivs i landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning. Integrationsutbildningen kan också ordnas i form av frivilliga studier. Ams ska anvisa invandraren till integrationsutbildning som ordnas som sysselsättningsfrämjande utbildning eller att söka sig till frivilliga studier. (2015/60)

Kommunen kan både ordna integrationsutbildning och anvisa invandraren att söka sig antingen till kommunens integrationsutbildning eller till frivilliga studier som ordnas av någon annan aktör.

22 §. Övriga åtgärder och tjänster som stöder och främjar integration

Utöver vad som föreskrivs ovan kan som åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration ordnas till exempel

- 1) åtgärder och tjänster som främjar integration av invandrarbarn och unga invandrare,
- 2) åtgärder och tjänster inom barnskyddets eftervård för minderåriga invandrare som anlänt utan vårdnadshavare och fått uppehållstillstånd,
- 3) tjänster och stödåtgärder för dem som är i behov av särskilda åtgärder samt
- 4) andra åtgärder och tjänster som uppmuntrar invandrare att på egen hand skaffa sig de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället.

22a §. (2015/60) Stöd för frivilliga studier

En invandrare som deltar i frivilliga studier har rätt till arbetslöshetsförmån under de förutsättningar som anges i denna lag och i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om

- 1) Ams har konstaterat att invandraren har behov av utbildning och myndigheten bedömer att frivilliga studier främjar invandrarens integration och sysselsättning,
- 2) studierna har överenskommit i integrationsplanen och
- 3) övriga villkor som anges i detta kapitel uppfylls.

I fråga om en invandrades rätt till ersättning för resekostnader och boende under den tid han eller hon deltar i frivilliga studier ska bestämmelserna i 39j § i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet iakttas i tillämpliga delar.

22b §. (2015/60) Allmänna förutsättningar för stöd för frivilliga studier

För att frivilliga studier som främjar invandrarers integration och sysselsättning ska kunna stödas med arbetslöshetsförmån krävs det att det är fråga om studier i svenska eller att studierna sker i huvudsak på svenska. Genom arbetslöshetsförmån kan även studier i läs- och skrivfärdighet stödas.

I frivilliga studier som stöds kan utöver studierna dessutom ingå arbetspraktik eller verksamhet inom en frivilligorganisation eller någon annan frivilligverksamhet. Minst hälften av understödda frivilliga studier ska bestå av studier eller fullgörandet av därtill anslutna uppgifter.

22c §. (2015/60) Särskilda förutsättningar för frivilliga studier

När kriterierna i 22b § uppfylls kan som frivilliga studier stödas studier

1) om vilka det föreskrivs i grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland, om invandraren inte har de kunskaper och färdigheter som nås i den allmänbildande grundutbildningen,

2) som är allmänbildande gymnasieutbildning och om vilka det föreskrivs i landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning, i det fall att avsaknaden av utbildning utgör ett hinder för yrkesmässig utveckling,

3) om vilka det föreskrivs i landskapslagen om gymnasieutbildning eller landskapslagen om Högskolan på Åland och som leder till gymnasieexamen med yrkesinriktning, eller högskoleexamen eller som syftar till att avlägga delar av nämnda examina, förvärvar kompletteringsutbildning, vidareutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar eller deltar i kursverksamhet vid en högskola,

4) som är annan yrkesinriktad utbildning som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet eller som godkänts av landskapsregeringen,

5) om vilka det föreskrivs i landskapslagen (1999:53) om Ålands folkhögskola, landskapslagen (1993:75) om medborgarinstitut och landskapslagen (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund, i det fall att utbildningen ökar yrkesfärdigheterna och behörigheten och en läro- eller utbildningsplan över studierna kan uppvisas eller

6) som gör invandraren behörig i sitt yrke på Åland. Som frivilliga studier kan även annan utbildning stödas än de studier som avses i 1 mom., om utbildningen uppfyller de kriterier som anges i 22a och 22 b §.

22d §. (2015/60) Tillämpning av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

I fråga om överenskommelse om frivilliga studier, stödets varaktighet, invandrarens studieprestation, uppföljning av studierna och indragning av stöd samt invandrarens och utbildningsanordnarens informationsskyldighet tillämpas vad som föreskrivs i 39d–39i §§ i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

3 kap. Integrationsfrämjande på lokal nivå

23 §. De allmänna målen för integrationsfrämjande på lokal nivå

Målet för kommunens och de andra lokala myndigheternas integrationsfrämjande är att lokalt eller regionalt stödja internationalism, jämlikhet och lika-behandling samt främja en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper. Målet är dessutom att främja goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer och delaktighet för invandrargrupper samt att stödja deras möjligheter att bevara sitt eget språk och sin egen kultur.

Invandrarbefolkningens behov och främjandet av integrationen ska beaktas i kommunens och de andra lokala myndigheternas allmänna planering, verksamhet och uppföljning.

M 45 LL (2012:74) om främjande av integration

24 §. Kommunens uppgifter

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklandet av invandranas integration samt för planeringen och uppföljningen av integrationen på lokal nivå.

Kommunen ska se till att de kommunala tjänsterna även lämpar sig för invandrare. Kommunen ska dessutom se till att de åtgärder och tjänster för invandrare som avses i denna lag ordnas så att de till innehåll och omfattning är sådana som behovet i kommunen förutsätter.

Kommunen ska se till att den egna personalens kompetens i fråga om integration utvecklas.

Åtgärder och tjänster avsedda för invandrare får också ordnas i samarbete mellan kommunerna.

25 §. Sektorsövergripande samarbete på lokal nivå

De lokala myndigheterna ska utveckla integrationen som ett sektorsövergripande samarbete. I samarbetet deltar kommunen, Ålands hälso- och sjukvård, Ams och polisen samt organisationer, föreningar och sammanslutningar som anordnar integrationsfrämjande åtgärder och tjänster.

Kommunen eller flera kommuner tillsammans kan i samarbete med lokala arbetsmarknads-, företagar- och frivilligorganisationer tillsätta en delegation på lokal nivå för utvecklande av planeringen och genomförandet av integrationen samt främjande av etniska relationer.

Kommunen och Ams svarar tillsammans för anordnandet av integrationsfrämjande och stödande åtgärder och tjänster samt anvisandet till och uppföljningen av dessa. De kan dessutom göra upp lokala eller regionala samarbetsavtal om anordnandet av åtgärder och tjänster inom sitt område.

26 §. Kommunens program för integrationsfrämjande

Kommunen eller flera kommuner tillsammans ska för att främja integrationen och stärka det sektorsövergripande samarbetet göra upp ett program för integrationsfrämjande som godkänns i respektive kommuns kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år. Programmet ska beaktas när en budget och en ekonomiplan görs upp i kommunen.

Ams, Folkpensionsanstalten och övriga myndigheter på kommunens område ska inom sitt eget ansvarsområde på kommunens initiativ delta i utarbetandet och genomförandet av programmet och i uppföljningen av dess verkställighet. Invandrar-, frivillig-, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer och religiösa samfund kan i behövlig omfattning delta i utarbetandet och genomförandet av programmet samt i uppföljningen av dess verkställighet.

27 §. Innehållet i kommunens program för integrationsfrämjande

Kommunens program för integrationsfrämjande kan innehålla

1) en redogörelse för hur programmet har samband med den strategiska planeringen och uppföljningen i kommunen,

2) en plan för hur kommunens allmänna tjänster utförs så att de lämpar sig för invandrare och en plan i synnerhet för integrationsfrämjande och stödande åtgärder,

3) information om vilken kommunal myndighet som ansvarar för samordningen av integrationsfrämjandet samt aktörer som svarar för olika åtgärder,

4) en plan för hur barns och unga personers integration ska främjas och deras sociala identitet stärkas,

5) en plan för hur integrationen ska främjas och den sociala identiteten stärkas bland grupper som står utanför arbetsmarknaden,

6) en plan för främjande av goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer samt

7) en plan för uppföljning och uppdatering av kommunens program för integrationsfrämjande.

I kommunens program för integrationsfrämjande kan dessutom samarbetsformerna mellan kommunen och det civila samhället slås fast.

4 kap. Landskapets integrationsfrämjande åtgärder**28 §. Landskapets program för integrationsfrämjande**

Landskapsregeringen beslutar om utvecklandet av integrationen i landskapet genom att för fyra år i sänder utarbeta ett program för integrationsfrämjande. I programmet uppges målen och åtgärderna för främjandet av integrationen.

29 §. Landskapsregeringens uppgifter

Landskapsregeringen svarar för

1) den allmänna utvecklingen, planeringen och styrningen av integrationspolitiken,

2) utvärderingen och uppföljningen av integrationspolitiken,

3) stödet till kommunerna och rådgivningen i frågor som gäller främjande av integrationen,

4) styrningen, rådgivningen och stödet till Ams och utvecklingen av personalens kompetens i arbetet med att främja integrationen och sysselsättningen samt

5) planeringen, upphandlingen och tillsynen i fråga om integrationsutbildningen för en invandrare som är registrerad som arbetssökande vid Ams enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

30 §. Ams uppgifter

Ams svarar för att arbetsmarknadsservicen, förutom den sysselsättningsfrämjande utbildningen, och andra åtgärder som främjar och stöder invandras sysselsättning och integration ordnas för invandrare som har registrerat sig som arbetssökande. Ams sköter även övriga uppgifter som anvisas myndigheten i denna lag. (2013/80)

Ams ska se till att dess tjänster lämpar sig även för invandrare.

5 kap. Särskilda bestämmelser**31 §. Sökande av ändring**

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Bestämmelser om sökande av ändring i Ams beslut enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet finns i 15 kap. i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. (2013/80)

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om arbetslöshetsförmåner finns i 13 § i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. (2015/60)

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om utkomststöd finns i 6a § i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd. (2015/60)

32 §. Besvärstid

I en integrationsplan som avses i 11-18 §§ i denna lag får ändring inte sökas genom besvär.

33 §. Rätt att få uppgifter

Ams och kommunala myndigheter har trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra avgiftsfritt få den information som är nödvändig för att utföra uppgifterna enligt 2 kap. i denna lag.

Den som tillhandahåller åtgärder och tjänster som stöder integration och som en invandrare hänvisas till som kund har trots sekretessbestämmelserna rätt att av Ams och kommunala myndigheter avgiftsfritt få den information som är nödvändig för att ordna åtgärder och tjänster enligt 2 kap. i denna lag. Den som har fått kännedom om en sekretessbelagd uppgift med stöd av denna bestämmelse har tystnadsplikt i fråga om uppgiften.

Om handlingars och uppgifters offentlighet gäller i övrigt vad som föreskrivs i offentlighetslagen (2021:79) för Åland. (2021/106)

6 kap. Ikraftträdande

34 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

M 46 Landskapsförordning (2012:78) om inledande kartläggning

1 §. Innehållet i den inledande kartläggningen

I den inledande kartläggningen ingår en inledande intervju och vid behov preciserande åtgärder.

I den inledande intervjun utreds följande allmänna förutsättningar för integration:

- 1) läs- och skrivfärdigheter,
- 2) kunskaper i svenska,
- 3) studiefärdigheter och studieförutsättningar,
- 4) tidigare utbildning och arbetsfärdigheter,
- 5) kompetens som hänför sig till speciella färdigheter samt andra starka sidor,
- 6) egna önskemål om sysselsättning och utbildning och
- 7) livssituationen och det behov av tjänster som denna medför.

Utifrån de uppgifter som erhållits vid den inledande intervjun kan den inledande kartläggningen omfatta bland annat följande preciserande åtgärder:

- 1) kartläggning och identifiering av personens kompetens,
- 2) utredning av läs- och skrivfärdigheterna,
- 3) utredning av de muntliga och skriftliga kunskaperna i svenska,
- 4) utredning av studiefärdigheterna,
- 5) karriärplanering och
- 6) kartläggning av behovet av tjänster.

2 §. Genomförande av den inledande kartläggningen

Den inledande intervjun och de preciserande åtgärderna bör genomföras på invandrarens modersmål eller på ett språk som invandraren kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art om invandraren inte behärskar svenska.

Den inledande intervjun och de preciserande åtgärderna ska genomföras på invandrarens modersmål eller på ett språk som invandraren kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art om invandraren är allvarligt hörsel- eller talskadad och inte kan göra sig förstådd.

Den inledande kartläggningen genomförs så att invandraren utifrån den kan hänvisas till arbetsmarknaden, samt anvisas utbildning som svarar mot hans eller hennes behov eller andra integrationsfrämjande åtgärder eller tjänster. Utifrån den inledande kartläggningen ska det också göras en bedömning av om andra invandrare än de som har rätt till en integrationsplan enligt 12 § 1 mom. i landskapslagen (2012:74) om främjande av integration är i behov av en integrationsplan.

3 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2013.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

M 47 Republikens presidents förordning (2010:71) om skötseln i landskapet Åland av de uppgifter som i stöd av utlänningslagen föreskrivs för arbets- och näringsbyråerna

(FFS 809/2010)

1 §. De uppgifter som i stöd av utlänningslagen (301/2004) föreskrivs för arbets- och näringsbyråerna sköts i landskapet Åland av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, om arbetet helt eller huvudsakligen utförs i landskapet Åland.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet sköter de uppgifter som avses i 1 mom. även när en huvudsaklig plats för att utföra arbetet inte kan anges, om arbetsgivarens verksamhetsställe finns i landskapet Åland.

Bestämmelser om överklagande av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighets beslut i ärenden som avses i 1 mom. finns i 25 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

2 §. Kostnaderna för de förvaltningsuppgifter som avses i 1 § betalas av riket enligt vad inrikesministeriet och Ålands landskapsregering avtalar.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2010.

Genom denna förordning upphävs förordningen om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen (1175/1991) och 1 § 9 punkten i förordningen om fortsatt giltighet av vissa överenskommelseförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

M 48 LL (2022:52) om tillämpning av programfonslagen

M 48 Landskapslag (2022:52) om tillämpning på Åland av lagen om fonderna inom området för inrikes frågor under programperioden 2021–2027

1 §. Lagens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag ska lagen om fonderna inom området för inrikes frågor under programperioden 2021–2027 (FFS 1125/2021), *programfonslagen*, tillämpas på Åland.

Ändringar i programfonslagen blir tillämpliga på Åland vid den i ändringarna i fråga föreskrivna tidpunkten för ikraftträdande om inte annat följer av denna lag.

2 §. Myndighetsuppgifter och hänvisningar

Landskapsregeringen ska sköta de förvaltningsuppgifter som gäller de program som enligt programfonslagen sköts av inrikesministeriet och finansministeriet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen som har sin motsvarighet i landskapslagstiftningen avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2022.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (2017:8) om tillämpning på Åland av lagen om fonderna inom området för inrikes frågor.

M 49 Republikens presidents förordning (2022:69) om skötseln på Åland av förvaltningsuppgifter som gäller programmen för fonderna inom området för inrikes frågor

(FFS 839/2022)

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på förvaltningen av programmet för den asyl-, migrations- och integrationsfond som baserar sig på Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden samt på förvaltningen av programmet för den fond för inre säkerhet som baserar sig på Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1149 om inrättande av Fonden för inre säkerhet, till den del programmen med stöd av självstyrelselagen för Åland (1144/1991) omfattas av landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet.

2 §. Myndigheter som svarar för skötseln av förvaltningsuppgifterna inom programmen

Skötseln av förvaltningsuppgifterna inom de program som avses i 1 § och som enligt landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om fonderna inom området för inrikes frågor under programperioden

2021–2027 (Ålands författningssamling 2022:52) sköts av Ålands landskapsregering överförs genom denna förordning till inrikesministeriet och finansministeriet. På Åland är inrikesministeriet den förvaltande myndighet och finansministeriet den revisionsmyndighet som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik.

3 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2022.

Genom denna förordning upphävs republikens presidents förordning om skötseln på Åland av förvaltningsuppgifter som gäller de nationella programmen för fonderna inom området för inrikes frågor (174/2017).